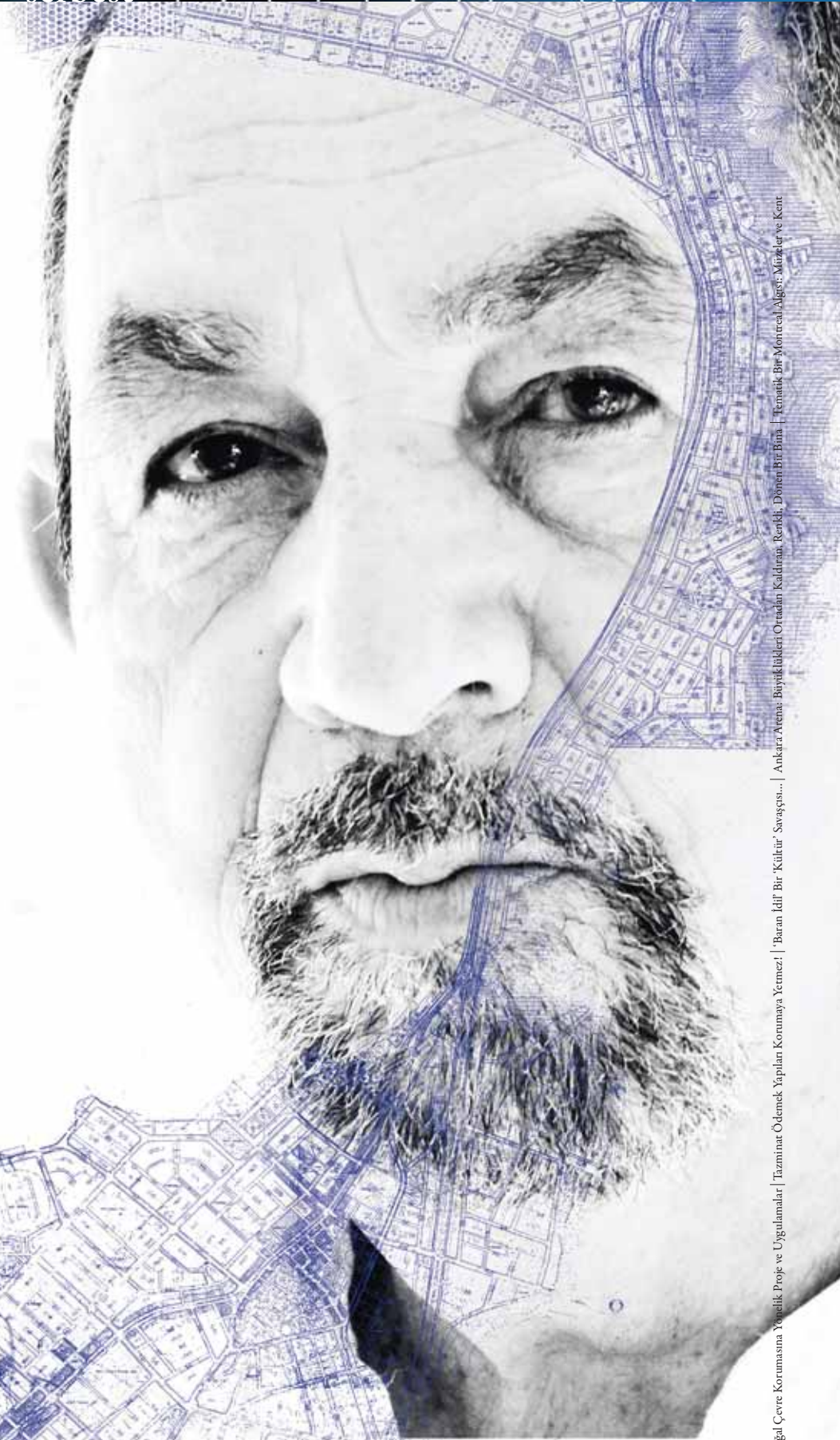
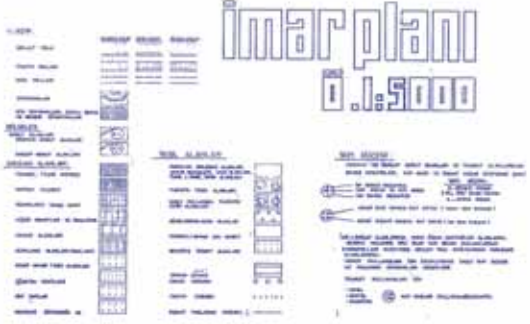

serbest

MIMAR

EYLÜL | 2011 | 06-07
6 TL

Ayarlı Alüminyum Kapı Kasaları

Standart Profiller

Aldoks Serisi

Balkon Kapatma, Cam Vitrin
ve Alçak Camlı Modüller

Sürme Sistemler

Silikon Cephe

İç ve Dış Cephe Kaplama
Dekorasyon Profilleri

Suntalam Dönüş, Birleştirme,
Raf, Derz ve Bitişler

Ofis Bölme Sistemleri

Elektrik ve Elektronik Sektörü Profilleri

Mutfak Dekorasyonu ve Taçlar

Süpürgelik ve Duvar Koruyucular

Mobilya Profilleri

Isı Yalıtımlı Seri

Bölücü Panel, Fuar
ve Stant Profilleri

Reklam, Pano,
Yöneldirme ve İsimlikler

Plazma TV, LCD TV, CD-DVD ve Ayak Profilleri

Zemin Geçişleri

Kapaklı Cephe

Dilatasyon

Soğutucu Profilleri

Sineklik Profilleri

Küpeşte Profilleri
ve Aksesuarları

Sistem Serisi

Hobi ve Diğer Profiller

**KURALLARI
BİLENLERLE OYNAYIN...**

www.piazza.com.tr
www.ozaluminyum.com.tr
Fatin Sokak No:39 Siteler - ANKARA
Tel : +90 312 3503005
Faks : +90 312 3537080
e-Posta: bilgi@ozaluminyum.com.tr

ALPOLIC® A2

“Bazı şeyleri birbirinden kesin olarak ayırmak gerekir!”

A2 sınıfı
ALPOLIC® panellerdeki
özel mineral dolgu,
**21,5 metrenin üzerindeki
tüm binalarda
zorunlu olan yüksek
yangın yalıtımını
sağlar. (*)**

ALPOLIC kompozit paneller, yangın yalıtımında A sınıfı.

ALPOLIC A2, Avrupa Birliği'nin Türkiye'de de geçerli olan
Yeni Nesil Yangından Korunma Standardına* göre en üst sınıfta.

Exova Warringtonfire Center'da gerçekleştirilen testlere göre ALPOLIC, EN 13501-1: 2007 standardında A2, s1-d0 sınıfında yer almaktadır.

*09/09/2009 tarih ve 27344 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", AB 2000/147/ec sayılı komisyon kararında tanımlanan EN 13501-1 standartlarıyla tam uyum göstermektedir ve **21,5 metrenin üzerindeki tüm binalar için bağlayıcıdır.**

ALPOLIC®
INNOVATION • STYLE • PERFORMANCE

MITSUBISHI PLASTICS, INC.

Turkey-Istanbul Liaison Office:

Bağlarbaşı Kısıklı Cad. No.4 Sarkuysan-Ak İş Merkezi, S Blok Altunizade Üsküdar 34664
T: 0216 651 86 70 F: 0216 651 86 73 info@alpolic.com.tr www.alpolic.com

EYLÜL 2011 06-07

04 **masa üstü**

10 **SMD'lerden**

12 **iyi şeyler**

28 **koruma**
Antalya'da Doğal Çevre Korumasına Yönelik Proje ve Uygulamalar
Mehmet Tunçer

32 **teelif hakları**
Tazminat Ödemek Yapıları Korumaya Yetmez!
Sezar Aygen
Oktay Veral

34 **PROFİL**
'Baran İdil'
Bir 'Kültür' Savaşçısı...
Tamer Başbuğ, Hasan Özbay, Aslı Özbay

46 **SEÇKİ**
Ankara Arena: Büyüklükleri Ortadan Kaldıran, Renkli, Dönen Bir Bina
Fransız Kültür Merkez: Konutlar Arasında Farklı Durmak...
Avanos'ta 5D Çarşısı: Kapadokya'da Eksiltme Ruhu Üzerine Bir Deneme
Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu: Kampüse Yeni Bir Dokunuş
Sivas Nuri Demirağ Havaalanı İç ve Dış Hatlar Terminali

64 **ORADAYDIK**
Tematik Bir Montreal Algısı: Müzeler Ve Kent
Dr. Gülrü Mutlu Tunca

Ruhr Metropolitan Bölgesi Gelişim ProjesiAlmanya
Cüneyt Kurtay, Hakan Sağlam

78 **özetler**
(İngilizce, Rusça ve Arapça) . Summary . Содержание . خلاصة

İSTANBUL SMD

Miralay Şefik Bey Sokak 13/2 Gümüşsuyu
34015 İstanbul
+90 212 2924380 (tel)
+90 212 2924382 (faks)
www.ismd.org.tr

TÜRK SMD

Çobanyıldızı Sokak 5-A/3 Çankaya
06680 Ankara
+90 312 4686638 (tel)
+90 312 4277520 (faks)
www.tsmd.org.tr

İZMİR SMD

Cumhuriyet Bulvarı 2. Kordon 209/4 Alsancak
35220 İzmir
+90 232 4631630 (tel)
+90 232 4631057 (faks)
www.izmir-smd.org.tr

Yazılarda ifade edilen görüşler yazarlarına aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Reklamlar, reklamı veren firmanın sorumluluğundadır ve serbestMİMAR reklamlarda verilen bilgilerden sorumlu tutulamaz.

6-7. Sayı Kapak Konusu
Bir Kültür Savaşçısı...
"Baran İdil"

serbestMİMAR
Üç Ayda Bir Yayımlanır

Sahibi
Yeşim Hatırlı
TSMD Başkanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Soylu

Yayın Koordinatörü
Adnan Aksu

Yayın Yürütme Komitesi
Adnan Aksu, Aslı Özbay, Cüneyt Kurtay
Hasan Özbay, Kadri Atabaş, Mehmet Soylu
Mürşit Günday

Yayın Komisyonu
Abdi Güzer, Adnan Aksu, Aslı Özbay, Ayhan Usta
Boğaçhan Dürdaralp, Cüneyt Kurtay, Deniz Güner Dür-
rin Süer, Evren Başbuğ, Fatih Özey, Fatih Yavuz Figen
Kıvılcım, Gülşah Güleç, Hasan Özbay
Hüseyin Kahvecioğlu, İ.Emre Kaynak, İrem Küçük
Kadri Atabaş, Kerem Erginoğlu, Mehmet Kütükçüoğlu
Mehmet Soylu, Murat Sönmez, Mürşit Günday
Okan Çetin, Tuncer Çakmaklı, Tülin Hadi
Ufuk Duruman, Vedat Tokyay, Yiğit Acar

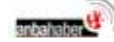
Yayın Sekreterliği
Serap Dalmış

Kapak
Evren Başbuğ

Grafik Uygulama
Burhan Dramagil (Remark)

İletişim
Çobanyıldızı Sokak 5-A/3 Çankaya 06680 Ankara
+90 312 4686638 (tel)
+90 312 4277520 (faks)
www.serbestmimar.com
info@serbestmimar.com

Abone, Reklam ve Dağıtım

ANBA Anadolu Basın Ajansı
Tunus Caddesi 50A / 11 Kavaklıdere 06550 Ankara
+90 312 4675381 (tel)
+90 312 4675383 (faks)
ankara@anba.com.tr

Reklam Koordinatörü
Selver Toprak
selver.toprak@anba.com.tr

Teknik Hazırlık ve Baskı
Remark İletişim ve Tanıtım Hizmetleri
Aleksander Dupçek Cd. 28/9 Yıldız - Çankaya / Ankara
T: 312 436 27 28 F: 312 436 27 00
+90 312 4362728 (tel)
+90 312 4362700 (faks)
remark@remarkreklam.com

SMD Üyelerine Ücretsiz Gönderilir
Fiyatı 6 TL . Abonelik 20 TL

Ataşehir’de yapımına başlanan Selimiye Camisi’nin kopyası, Kars’ta yıkımı başlatılan Mehmet Aksoy tasarımı heykel ve bu konuda Başbakan’ın yorumu yanında, Cumhurbaşkanlığı’nın Mimar Sinan’ın köyünde mimarlara yönelik eleştirisi gibi mimarlık ve sanat adına gündemi kışkırtan konular arka arkaya geldi. Geleneksel olanla çağdaş olanın önlenemez uzlaşmazlığı tekrar etkin bir şekilde su yüzüne çıktı. Gelenek sorunsalı mimarlığın yolunu da çizen bir olgu. Günümüzde, geçmiş örnek model olarak kullanma kısıcında sıkışmış olan bu olgunun, yüceltme, sevmeye veya idealleştirmenin ötesinde ideolojik ve politik nedenleri var. Yüklenen bu anlam çoğu zaman geçmişin değerlerinin de önüne geçiyor.

Aslında dünyanın genel görünümüne baktığımızda, küreselleşmenin de ivmesiyle mimari, hatra kentler, yeknesak bir benzerlikle değişiyor ve aynlaşıyor. Benzer şekilde ülkemizdeki tüm organizasyonlarda ve işletmelerde küreselleşmenin hakim olduğu izlenebiliyor. Buna rağmen kültürel alanda kimlik bunalımının yansımaları ikircikli sonuçlar doğuruyor. Toplum olarak yitirilmiş haritalar içinde yönümüzü bulmaya çalışıyoruz. Batıda dini mimari ile sivil mimari arasındaki aralık giderek azalıyor, benzerlikleri çoğalıyor. Bizde ise sivil mimari evrensel değerlerle kendini var ederken, dini mimari eskiye öykünme/taklit davranışına sıkı sıkıya sarılıyor. Taklidin devlet eliyle elde edilen kamu binalarında da yaygın olarak benimsenmesi politik göstergelerin ötesinde bir anlam içermiyor. Bu durum var olan ortak özden doğma/beslenme gizil gücünü yok ederek kopma veya yarılmayı gün geçtikçe büyütüyor. Dolayısıyla, güncel paradigmalardan kopuk ve düşünsel alt yapısı mimarlık alanı dışında kurulan bir uygulama pratiğiyle yapıları çevrenin kurgulanabilmesi olası gözüküyor.

Batı kültürünün, özellikle de kapitalizminin baskı ve sömürüsüne karşı var olmaya çalışan üçüncü dünya ülkelerinin geçmiş kültürleri içinden tutunacak referanslar araması anlaşılır bir tutum olarak kabul edilebilir. Biçimsel taklit kökenlerle barışma ve psikolojik bir rahatlama sağlayabilir. Bu haklı görülebilecek gerekçelere rağmen, Klasik Osmanlı veya Selçuklu mimarisine öykünmenin örtük ideolojik temellere dayandığı yadsınmaz. Oysa, güncel olanı anlamak ve geleceği kurgulamak amaçlandığında; süreklilik içeren duyarlı deneyimlerin gerçekliğinin sınanması zorunlu. Deneyimlemenin tekrarı ve yeniden başlamak, geçmişin kuramsal değerlendirmesinin bugünün paradigmaları ışığında yapılmasıyla olası. Geleneğe bağlılık, uygulamalarda keyfiliğe sınırlanıp, kuramsal alanda iç sorgulama ve eleştiri geleneğinin kurumsallaştırılması ile gündelik hayatı örgütleyebilir.

Ancak, kuramsal açıklamalarının tartışılmadığı bir ortamda, dayanaklarının bulanık bir görüntü çizdiği ve nedensiz bir kopya olarak belirginleşen bu uygulamalar eleştiri yollarını da tıkamakta. Eleştirinin bağımsız bir içerik kazanamaması değerlendirmelerin kendi bağlamı içinde ele alınmasını olanaksız kılmakta. Batı kültürü de zaman zaman bu ikileme yüzleşti. Özellikle Rönesans dönemi temellerini bu öykünme/taklit üzerine kurdu. Dinin baskısından kurtulmak için bir yol arayanlar çıkış için antik döneme yüzlerini çevirmeyi benimsediler. Rönesans antik döneme öykündüğünde üretilen birebir taklitlerin yanında uygulamaların kuramsal alt yapısını da sorgulamayı ihmal etmemişti. Bu yaklaşım değerlerin ve toplumsal yapının tümünden yeniden kurgulandığı aydınlanmayı ve modernizmi doğurdu.

Toplumun değişik kesimleriyle olduğu kadar uygulamalardaki çelişkili manzarayla da kuramsal alanda empati kurmak gerekiyor. Dışlayıcı olmaktansa anlamaya çalışmak ve diyalog içinde ortak çözümler üretmek geleceği kurmanın ve sürdürülebilmenin tek yolu gibi gözükmemekte. Kimlik sömürüsüne olduğu kadar ekonomik sömürüye karşı da dayanabilmenin çaresi; ötekileştirmeden uzlaşma ve paylaşımda yatıyor. Bu yaklaşımla, kuramsal olanla kılğısal olan ayrı ayrı ama birbirinden beslenerek sürdürüldüğünde ortaya okunabilir bir harita çıkabilir.

03

01

02

04

05

ANKARA'NIN DOĞUSUNA YAŞAM KOMPLEKSİ

Ali Osman Öztürk

A Tasarım firmasından Ankara'ya bir alışveriş kompleksi daha. Ankara'nın Mamak ilçesinde 50 000 metrekare arazi üzerinde iki farklı yatırımcı tarafından karma kullanımlı büyük bir kompleks inşa ediliyor. Ankara Çevre Yolu, Mamak Viyadüğü yakınında yer alan proje alanı, Çankaya'ya beş dakika uzaklıkta Elmadag Kayak Merkezi ulaşım yolu üzerindedir. Kompleksin Havaalanı'na ve çevre yoluna yakınlığı ziyaretçilere ulaşım açısından önemli bir kolaylık sağlıyor.

İmrahor Vadisi rekreasyon alanına yakın konumlanan projenin ilk etabı içinde NATA AVM ve Ankara Anatolium Alışveriş Merkezi yer alıyor. Rekreasyon alanları ile birlikte tasarlanan yapılar içinde, yerli ve yabancı satış birimleri, oto showroomları, yemek aktiviteleri ve çocuk eğlence ve sinema salonları ile birlikte açık çarşı düzeninde tasarlanan mekanları yer alıyor. Türkiye'de beşinci inşa edilecek olan Ankara İkea ve Leroy Merlin Yapı Market grubu ile birlikte tamamlanacak yatırımda farklı büyüklüklerde ticari birimlere yer veriliyor. Konutlar ile birlikte kompleksin tamamlanması hedefleniyor.

Ankara Aydınlikevler'de 94000 m²'lik bir arsa içinde yer alan Türk Telekom Genel Müdürlüğü, fiziksel altyapısında bir yenilenmeye giderek yeni bir proje ile karşımıza çıkıyor. Proje, temel olarak ikili bir yapılanmadan oluşuyor. Telekom'un sistem salonları, data merkezleri, network izleme birimi ve kriz yönetimi gibi telekomünikasyonun oluşturulduğu, izlendiği ve depolandığı mekanlar ile konferans salonu, "fabrika" diye de adlandırılan alt kütlerde yer alıyor. Çalışanların kullanacağı ofis mekanları ise kule bloğunda konumlanıyor. Ankara'nın en yüksek ofis kulesi olma özelliğine sahip olan yapı, 150 metre yüksekliğiyle Türkiye'deki ofis kuleleri arasında da ilk sıralarda yer alıyor. Yapının yüksekliğinden öte, doluluk-boşluk tasarımı ile ortaya çıkan farklı kalite ve özelliklerde mekan üretme çabası dikkat çekiyor. Klasik ofis yapısından farklı olarak, Türk Telekom Genel Müdürlük Binasında ofis kullanıcısının tek bir şirketin çalışanları olması durumu; projeyi şekillendiren önemli etkenlerden biri. Çekirdeğin ortada çözüldüğü tip projelerden farklı olarak, burada düşey sirkülasyon ve servis birimleri kenarlara alınarak kule yapısının merkezi boşaltılmıştır. Merkezi boşluk, değişen ve cepheyle ilişkilenen iç bahçeler ve atriumlar ile tarifiyenmiştir.

01 Nata AVM, Ankara

Proje Müellifi: A Tasarım Mimarlık
Tasarım: Ali Osman Öztürk
Statik Proje: Yüksek Proje
Mekanik: Metta Mühendislik

Elektrik: Akay Mühendislik
Peyzaj: Dalokay Design Studio
Yapı Alanı: 185 000 m²
Konut Alanı: 84 500 m²
İşveren: NATA GRUP- MNM Avrasya

02 Türk Telekom Genel Müdürlük Binası, Ankara

Proje Müellifi: A Tasarım Mimarlık
Tasarım Ekibi: Ali Osman Öztürk, Meltem Öztürk, İrem Aker Büyükkalay, Harun Karabulut, İlhan Şimşek, Tuncay Kaya, Niyazi Ayvaz, Erhan Karahaliloğulları, Mehmet Güner
Statik: Yüksek Proje
Makine Tesisat : Metta Mühendislik
Elektrik Tesisat: Yurdakul Mühendislik
Peyzaj: Dalokay Design Studio
Yangın Danışman: Alara
Cephe Danışmanı: KFE Kuran Facade Engineering & Consultancy
Akustik Danışmanı: Mezzo Stüdyo
Aydınlatma Danışmanı: Attila Uysal
İşveren: Türk Telekom A.Ş.
Proje Tarihi: 2010
İnşaat Alanı: 53 000 m²

ZONGULDAK'A 100 YATAKLI DEVLET HASTANESİ

Akdemir Ögün, Fusun Ceylan, Seçil Karan

2010 yılında projelendirilen Zonguldak - Devrek 100 Yataklı Devlet Hastanesi, 30.000 m² arsa üzerinde, bodrum, zemin ve 4 kat olmak üzere toplam 6 katta, 17.893 m² inşaat alanına sahiptir. 28 tek yataklı, 35 iki yataklı hasta odası planlanan projede, 11 yoğun bakım yatağı, 6 yenidoğan kuvüzü olmak üzere toplam 115 hasta yatağı, 45 poliklinik odası, 4 ameliyat salonu, 1 doğum salonu, 2 LDRP odası, 10 yataklı hemodiyaliz birimi, 6 müşahade yatağı bulunan acil servis ve 130 otoluk açık otopark planlanmıştır.

2010 yılında projelendirilen Kırklareli - Babaeski 100 Yataklı Devlet Hastanesi, 23.506 m² arsa üzerinde, bodrum, zemin ve 4 kat olmak üzere toplam 6 katta, 16.547 m² inşaat alanına sahiptir. 18 tek yataklı, 32 iki yataklı hasta odası planlanan projede, 16 yoğun bakım yatağı, 6 yenidoğan kuvüzü olmak üzere toplam 104 hasta yatağı, 33 poliklinik odası, 4 ameliyat salonu, 1 doğum salonu, 1 LDRP odası, 11 yataklı hemodiyaliz birimi, 6 müşahade yatağı bulunan acil servis ve 137 otoluk açık otopark planlanmıştır.

03 Zonguldak-Devrek 100 Yataklı Devlet Hastanesi

Proje Müellifi: Kulpa Mimarlık
Tasarım Ekibi: Akdemir Ögün, Fusun Ceylan,

Seçil Karan
Mekanik: MC Mühendislik
Statik: Konkan Mühendislik
İşveren: Toplu Konut İdaresi
İnşaat Alanı: 20.000 m²

04 Kırklareli-Babaeski 100 Yataklı Devlet Hastanesi

Proje Müellifi: Kulpa Mimarlık
Tasarım Ekibi: Akdemir Ögün, Fusun Ceylan, Seçil Karan
Mekanik: MC Mühendislik
Statik: Konkan Mühendislik
İşveren / Yatırımcı: Toplu Konut İdaresi
İnşaat Alanı: 20.000 m²

NEHİR KENARINDA SOSYAL MEKANLARI İLE ÜNİVERSİTE

Gönül Eyyapan, Ekrem Bahadır Çalışkan, Emre İmik

Artvin Çoruh Üniversitesi'nin şehir yerleşkesinde planlanan Derslik ve Ofis binalarından oluşan kompleks, inşaat aşamasında etaplama olanakları gözönüne alınarak inşaatı tamamlanmış binaların fonksiyonlarını olumsuz etkilemeden diğer blokların yapımı gerçekleştirilebilecek şekilde planlanmıştır. Kompleksi oluşturan derslik, laboratuvar, ofis ve amfi binaları arkadlar ile kapalı, yarı açık ve açık mekanlarla birbirlerine bağlanmaktadır. Bu arkadlar hem inşaat sürecini kolaylaştırmakta hem de içinde farklı eğitim birimlerinin olacağı yerleşke içinde yaya bağlantılarını sağlamaktadır. Bina blokları, Artvin Şehir Merkezi'nden Çoruh Nehri'ne inen dağ silüetini devam ettirecek şekilde nehire doğru kat sayıları azaltılarak kademeli olarak ele alınmıştır. Blokların konumlandırılması yapılırken de bütün blokların Çoruh Nehri bakışını kapatmamasına dikkat edilmiştir. Yerleşkede en önemli özelliklerden birisi de kompleks ile nehir arasında kalan alanı sosyal ve kültürel etkileşim mekanı olarak tasarlanmasıdır.

05 Artvin Çoruh Üniversitesi Şehir Yerleşkesi Derslik ve Ofis Binaları

Proje Müellifi: Atus Mimarlık
Tasarım: Prof. Dr. Gönül Eyyapan, Ekrem Bahadır Çalışkan, Emre İmik
Tasarım Ekibi: Sinan Bilgen, Özgür Bayramoğlu, Burcu Ertan, Sema Fırat, Ebru Erdoğan Vatansever, Bilge Yücel
Statik Projesi: Ergun Tercanlı
Elektrik Projesi: Kemal Aykaç
Mekanik Projesi: Onur Tuğra
İşveren: T.C. Artvin Çoruh Üniversitesi
Projelendirme Tarihi: 2011
Yapı Alanı: 30.000 m²

06

08

07

09

10

NUSAYBİN'E DEVLET HASTANESİ

Zeynep Tuğba Büber, Bilgehan Büber, Esra Ersan

Nusaybin 150 Yataklı Devlet Hastanesi, tarihi İpekyolu üzerinde ve Suriye sınırında bulunan yaklaşık 55.000 m²'lik bir arsada konumlandırılmıştır.

Yaklaşık 27.500 m² inşaat alanına sahip hastane; poliklinik, klinik, ameliyathane, doğum, görüntüleme, yoğun bakım, acil ve hemodiyaliz hizmetlerini içermektedir. Hastanelerdeki kullanıcı profiline çeşitliliği binanın mekansal kurgusunun temelini oluşturmuş, iç hasta ve poliklinik hastalarının mümkün olduğunca karşılaşmadan tedavi olmaları amaçlanmıştır. Yapıdaki dolaysız sirkülasyon sistemi, halka açık alanlarla, servis ve iç hasta alanlarını ayırırken, gelecekte artacak ihtiyaçlara göre genişleme olanakları düşünülerek tasarlanmıştır.

Yapının doğu ve batı bloklarında kitle içinde farklı boyutlarda açıklıklar sağlanarak rüzgar geçişine olanak sağlanmış, sıcak havanın olumsuz etkisi hafifletilmiştir. Yatak bloğu güney cephesi boyunca manzaraya açık bir biçimde şeffaflaştırılmış yeşile bakan dinlenme odaları

ve seyir terasları oluşturulmuştur. Bina, kitlesel olarak uzun olmasına karşın bloklar arasındaki boşluklar nedeniyle özellikle giriş yolundan bakışta parçalı ve dengeli bir görünüm kazanmıştır. Yapının mimarisi, insan ölçeğine yakın ve kademeli bir tasarım sunarken, cephesinde kullanılan ahşap malzemeler de daha sıcak bir görünüm kazanmasını sağlamıştır.

06 Nusaybin 150 Yataklı Devlet Hastanesi, Mardin

Proje Müellifi: ZTB Mimarlık
Tasarım Ekibi: Zeynep Tuğba Büber, Bilgehan Büber, Esra Ersan
Statik Proje: Özgür Çetinkaya
Mekanik Tesisat Projesi: Volkan Ünlü
Elektrik Tesisat Projesi: Emre Aytemiz
İşveren: T.C Sağlık Bakanlığı İnşaat Onarım Daire Başkanlığı
İnşaat Alanı: 25794 m²
Proje Başlangıç Tarihi: Mayıs 2010
Proje Bitiş Tarihi: Ağustos 2010

07 Akçakale 75 Yataklı Devlet Hastanesi, Şanlıurfa

Proje Müellifi: ZTB Mimarlık
Tasarım Ekibi: Zeynep Tuğba Büber, Bilgehan Büber, Esra Ersan
Statik Proje: Serdar Gözler
Mekanik Tesisat Projesi: Mehmet Uysal-Sami Ece
Elektrik Tesisat Projesi: Kürşat Nazlı
İşveren: T.C Sağlık Bakanlığı İnşaat Onarım Daire Başkanlığı
İnşaat Alanı: 13540 m²

Proje Başlangıç Tarihi: Eylül 2010
Proje Bitiş Tarihi: Aralık 2010

08 Kırşehir 25 Ünite Ağız Diş Sağlığı Merkezi

Proje Müellifi: ZTB Mimarlık
Tasarım Ekibi: Zeynep Tuğba Büber, Bilgehan Büber
Statik Proje: Hüseyin Karataş
Mekanik Tesisat Projesi: Volkan Ünlü
Elektrik Tesisat Projesi: Kürşat Nazlı
İşveren: T.C Sağlık Bakanlığı İnşaat Onarım Daire Başkanlığı
İnşaat Alanı: 3517 m²
Proje Başlangıç Tarihi: Kasım 2010
Proje Bitiş Tarihi: Ocak 2010

KÜTAHYA GEDİZ'E DEVLET HASTANESİ

Burak Peri, Ömer Özkan, Sinem Deniz

Seyranbağları Huzurevi Projesi Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından tasarlanması istenmiştir. Maviperi Mimarlık, bu projede - kelime anlamı itibarı ile huzurlu bir yuvayı anımsatsa da- huzurevi denildiğinde, ilk akla gelen yalnızlık ve unutulmuşluk yuvası gibi kötü izlenimleri yaşlılar için yarattığı kaliteli mekanlar ile yok etmeye çalışmış, onların da sahipleneceği bir yuva yaratmaya çalışmıştır. Huzurevi sakinlerinin odalarını ve yaşadıkları mekanı sahiplenebilmeleri açısından oda katlarındaki kapalı iç bahçeler ve çok amaçlı salonun üstünde ise yaz mevsimlerinde kullanılabilecek manzarasıyla insanın ruhuna dinginlik verecek bir teras kullanılmıştır. Bu mekanlar huzurevi sakinlerinin bir araya gelecekleri bir toplantı mekanı olarak düşünülmüştür. Böylece bu iç bahçe ve teras bir sosyalleşme alanı olarak başariye ulaşacaktır. Bahçe kotunda ise toprağa temas edebilecekleri, sebze bahçeleri gibi, peyzajın ustaca kullanıldığı hem bir dolaşma parkuru hem de teraslardan ve odalardan ve hatta kapalı iç bahçelerden bakılan ve doğal bahçenin etkisiyle de huzur dolu bir mekan yaratma imkanı tanımıştır.

100 yataklı Kütahya Gediz Devlet Hastanesi projesi ise bölgedeki Sağlık Bakanlığı yatırımlarındandır. Sağlık Bakanlığı'nın beklentisi olan "Kaliteli bir mekanda yaşamaya hakkı olan hastalar, en kısa zamanda ve kalite hizmeti alabilecekleri bir hastane." olmalı düşüncesi, tip yatak odalarından başlayan, çağdaş ve huzur dolu iç mekan anlayışıyla süren tasarım, önce hastanenin diğer mekanlarına sonra ise binanın formuna ve cephe anlayışına yansıtılmıştır. İşlevsel olarak öncelikle iyi çalışması beklenen hastanede ilişkiler defalarca etüt edildikten sonra gerek arazinin yapısına gerek programın gereklerine göre kütsel farklılıklara bölünmüştür. Böylece iri ve kübik bir hastane kütsesi yerine hem eğrisel formu ile çağdaş hem de sahip olduğu farklı kütseleriyle mimarlıkta yadsınamayacak bir payı olan bütüncüllük ve fonksi-

yonellik ilkelerini ele alan bir tasarım haline gelmiştir.

09 Kütahya Gediz 100 Yataklı Devlet Hastanesi

Proje Müellifi: Maviperi Mimarlık
Tasarım Ekibi: Burak Peri, Ömer Özkan, Sinem Deniz
Statik: İkizyapı Mühendislik
Mekanik: Karacan Mühendislik
Elektrik: Öz-Er Mühendislik
İşveren: T.C. Sağlık Bakanlığı İnşaat Ve Onarım Dairesi Başkanlığı
Yapı Alanı: 12.357 m²

10 Seyranbağları Huzurevi Projesi, Ankara

Proje Müellifi: Maviperi Mimarlık
Tasarım Ekibi: Burak Peri, Ömer Özkan, Sinem Deniz
Statik: İkizyapı Mühendislik
Mekanik: Otm Mühendislik
Elektrik: Öz-Er Mühendislik
İşveren: Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu
Yapı Alanı: 10.173 m²

11

12

13

14

MARMARA'YA TEMİZ HAVA MERKEZİ

Hayri Anamurluoğlu

Marmara Temiz Hava Merkezi, İstanbul Maslak'ta Orman Bölge Müdürlüğü Yerleşkesi içinde 3 katlı bir yapı olarak planlanmıştır. Yapı, ormanın kenarında sade, yalın bir cam küp olarak tasarlandı. Cam yüzeyler bir taraftan ormanın yansımaları sağlarken bir yandan da bulutların yansımalarını bize göstermektedir. Gölgeleme perfore metal yüzeylerindeki delikler ise saf su taneciklerini temsil etmektedir. Cam küpten dışarı çıkan kütleler ise yemekhane, toplantı ve servis merdiveni – asansör kütleleri olarak tasarlanmıştır. Yapı, bodrum-suz, zemin katta giriş holü, toplantı salonu, yemek salonu ve teknik hacimler, üst katlarda ise bürolar ve laboratuvarlar hacimlerini içermektedir.

İstanbul Kayışdağı Darülaceze Engelli ve Yaşlılar için Kapalı Yüzme Havuzu'nun inşaa edileceği alan, Kayışdağı Darülaceze Yerleşkesi içinde 3800 m²'lik bir yapı olarak planlanmıştır. Yapı, tüm programı içinde barındıran çizgisel kütle ile buna eklenilen yüzme havuzu kütesinden oluşmaktadır. Çizgisel kütle doğal taş kaplama, havuz kütesi cam ve mavi tonlarda alüminyum kompozit levha kaplama yüzeylere sahiptir. Topoğrafyanın 4.50 m'lik kot farkı da değerlendirilerek bazı programlar toprak altında planlanmış, üstü yeşil bırakılmış, yer yer ışıklıklar yapılarak mekanların doğal ışık ve hava alması sağlanmıştır. Yapının diğer cepheleri yeşil alana açılmaktadır. Zemin katta yönetim, 2 ayrı grubun aynı anda kullanımına olanak sağlayan 4 adet soyunma ve duş-wc birimleri, 1 adet yarı-olimpik havuz (yarışmalara uygun 25x12.5m), 1 adet küçük havuz (4x8m), personel için soyunma, duş ve wc, sağlık birimi, depolar ve teknik hacimleri kurgulanmıştır. Yapının tüm mekanları, engellilerin kullanımını kolaylaştıran ve yönetmeliklere uygun detaylandırılmıştır.

11 Marmara Temiz Hava Merkezi - Maslak, İstanbul

Proje Müellifi: Tanart Mimarlık
Tasarım Ekibi: Hayri Anamurluoğlu, Ömer Aydın Yıldız
Statik: Gökhan Beşbaş
Mekanik: Orhan Gürson
Elektrik: Birkan Yüksek
Harita: Bülent Yazar
İnşaat Alanı: 2300 m²
İşveren: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

12 İstanbul Kayışdağı Darülaceze Engelli ve Yaşlılar için Kapalı Yüzme Havuzu

Proje Müellifi: Tanart Mimarlık
Tasarım Ekibi: Hayri Anamurluoğlu, Ömer Aydın Yıldız
Statik: Orhan Sarıkaya

Mekanik: Fuzuli Topal
Elektrik: Kemal Aykaç
Harita: Bülent Yazar
İnşaat Alanı: 3800 m²
İşveren: İstanbul Büyükşehir Belediyesi

ŞIRNAK HAVALANI ÜSTYAPI TESİSLERİ Hüsnü Ceyhan

Son dönemlerde ülkemizde yaygınlaşan hava yolu ile yolcu taşımacılığı sonucu, havayolu güzergahına Şırnak ilinde bir havaalanı ile eklenecek. Artun Mimarlık tarafından tasarımı yapılan bu modern yapı Şırnak ilinin giriş kapısı olacaktır. Terminal Binası, Emniyet Binası, Jandarma Binası ve Kule Yapısı'na ait tüm avan ve uygulama projeleri, idare ile birlikte belirlenen yeni ihtiyaç programı ve genel mimari yapı bileşenleri çerçevesinde düzenlenmiştir. Şırnak Havaalanı Üstyapı Tesislerine ilişkin tüm Mimari Proje Hizmetleri, Bayındırlık Bakanlığı Proje Hizmetleri standartları esas alınarak hazırlanmıştır.

13 Şırnak Havalanı Üstyapı Tesisleri

Proje müellifi: Artun Mimarlık
Tasarım: Hüsnü Ceyhan
Statik: Portal Proje Ltd. Şti.
Mekanik: Bayhan Müh.
Elektrik/Elektronik: Denge Müh.
Altyapı: Kadim Müh. Ltd. Şti.
İşveren: DLH İnşaatı Genel Müdürlüğü
İnşaat Alanı: 13.910,00 m²
Yatırım Maliyeti: 39.791.279,67 TL

YENİ ADLİYE BİNASI YÜZLERİ

Bülent Sönmez, İkrâm Çetin

2001 Eylül ayında Bülent Sönmez, İkrâm Çetin, Hayri Baysak tarafından kurulan Sönmez Mimarlık, çağdaş yapı teknik ve malzemelerini kullanmaya özen gösteren aynı zamanda maliyet analizlerini dikkate alan bir tavır içinde güncel mimari fonksiyonları en akılcı çözüm çabası ve geleneksel estetik anlayışı ile yorumlayarak özgün projeler üretmekte. Kamuya çizdiği projelerle kamunun soğuk yüzünü değiştiren tasarımcılar projelerini bizlerle paylaştı. Hem mimari hem peyzaj projeleriyle bir çok ölçekte projeler gerçekleştiren Sönmez Mimarlık ofisini ziyaret ettik. Şuan projesi, inşaatı veya ihale çalışmaları devam eden birçok projesi bulunan ekibin, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi Binası, Polatlı Adalet Sarayı, Silifke Adalet Sarayı, TRT Haber Dairesi, TRT Misafirhanesi, İstanbul Esenyurt 75.Yıl Parkı Ve Sosyal Tesisleri, Pursaklar Binbirgöl Parkı, Pursaklar Pazar Yeri ve Hanımlar Lokali Binası, Esenyurt Belediyesi Kuru Parkı ve Tarihi Çeşme Parkı, Mamak Kartaltepe Kent Parkı, Asi Nehri Ve Yakın Çevresi Düzenleme Projesi ve Sıla Evleri Çevre Düzenleme Projesi bulunuyor. Son yıllarda geçmişini taklit eden hem günümüz

mimari değerlerine hemde geçmişe saygımızı kaybettiğimiz Adliye yapıları tasarlandı ve inşaa edildi. Sönmez Mimarlık tasarım ekibini, bu yapıları kentsel dış mekanı olamayan tablo binalar olmaktan kurtardığı için kutlamak gerekiyor. Yapının önünde oluşturulan hava koşullarına karşı kısmen korunaklı dış mekan, Adliye binası kullanıcıları için önemli olan buluşma mekanı olacak ve onların psikolojilerine olumlu etki yapacaktır.

İzmir Konak'da yapılması planlanan Bölge Adliye Mahkemesi Binası kapsamında, 20 adet ceza 16 adet hukuk mahkeme salonu, buna hizmet veren 150 hakim üye, 30 adet savcı ve 36 adet kalem odaları bulunmaktadır. 400 kişilik konferans salonu, yemek salonları, kütüphanesi ile tamamlanan bina, toplamda 8 kattan oluşmaktadır. 2010 yılında davetli olarak açılan proje yarışmasında 1.lik ödülüne layık görülen projenin uygulama projeleri tamamlanma aşamasındadır.

14 İzmir Bölge Adliye Mahkemesi Binası

Proje Müellifi: Sönmez Mimarlık
Tasarım Ekibi: Bülent Sönmez, İkrâm Çetin, Hayri Baysak
Statik: Adnan Kıratlı
Mekanik: Alper Kalaç
Elektrik: Emre Aytemiz
Peyzaj: Hayri Baysak
İşveren: Adalet Bakanlığı Teknik İşler Dairesi Başkanlığı
Yapı alanı: 30.000 m²

TSMD Mimarlık Ödülleri' 2010 Sahiplerini Buldu

Türk Serbest Mimarlar Derneği tarafından iki yılda bir verilen 9. TSMD Mimarlık Ödülleri'nin sonuçları, İlhan Kural, Nesrin Yatman, Ahmet Can Ersan, Güneri Irmak ve Namık Erkal'ın görev aldığı Seçici Kurul tarafından belirlendi. TSMD Ödül Yönetmeliği çerçevesinde Onur, Tasarım, Proje Yönetimi, Basın Yayın ve Mimariye Katkı dallarında verilen ödüllere ek olarak bu dönem Seçici Kurul, bir de Özel Ödül verdi. Ödüller şu şekilde belirlendi:

Onur Ödülü: Doğan Tekeli, Sami Sisa

Tasarım Ödülü: Cer Modern Sanatlar Merkezi ile mimarlar Semra Uygur, Özcan Uygur

Tasarım Ödülü: Türkiye Noterler Birliği Merkezi ile mimarlar Selim Velioglu, Umut İyigün, Orhan Özüer, Murat Aksu

Proje Yönetim Ödülü: Türkiye Noterler Birliği

Basın Yayın Ödülü: Arkitera Mimarlık Merkezi

Basın Yayın Ödülü: İz TV

Mimariye Katkı Ödülü: Cemal Emden

Özel Ödül: Juan Clos I Matheu, eski Barcelona Belediye Başkanı ve İspanya Büyükelçisi

24 Aralık 2010 tarihinde Ankara Sheraton Otel'i'nde gerçekleşen törende ödüller sahiplerine verildi. Bayındırlık ve İskân Bakanı Mustafa Demir, Kültür Bakanı Ertuğrul Günay ve Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık'ın da katıldıkları tören, yapı sektörünün farklı kesimlerinin bir araya geldiği, geniş katılımlı ve renkli bir buluşmaya dönüştü.

Törenin ana sponsoru SERANİT ile yan sponsorlar Autodesk ve Çuhadaroglu'na, bu buluşmanın üst düzey bir nitelik kazanmasındaki katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Onur Ödülü
Doğan Tekeli-Sami Sisa

1950'lerden günümüze uzanan bir süreçte Türkiye'de mimari tasarım alanının ve mimarlık pratiğinin kurumsallaşmasındaki çok boyutlu katkıları; tasarım yaklaşımlarını sürekli güncellemeleri ve özgünlükleri ile gerçek anlamda modern olan ve kalan mimarlığı temsil etmeleri; yeni yapıt tiplerinin, çağdaş yapı bilgisinin ve malzemelerin ülkemiz koşullarında yeniden yorumlanmasında sürdürdükleri başarıları; Türkiye ve yurtdışında, bir çoğu mimarlık platformlarında defalarca ödüle layık görülmüş eserler olmak üzere, çok sayıda ve çok farklı konularda projelendirilmiş yapıları; eserlerini meslektaşları ve kamuoyu ile paylaşmadaki açıklıkları ile haklarında yapılmış çok sayıda akademik ve mesleki yayın; mesleki kurumlarda aldıkları öncü görevler ve meslektaşlarına destek olma konularında gönüllülükleri ve duayen rolleriyle Onur Ödülü'ne layık görülmüşlerdir.

Proje Yönetim Ödülü
Türkiye Noterler Birliği

Türkiye Noterler Birliği merkezinin yapılanmasında, projenin ulusal mimarlık yarışması yöntemi ile elde edilmesi aşamasından uygulama sürecine, örnek bir mimarlık eserinin ortaya çıkarılmasındaki kurumsal katkıları ile Proje Yönetim Ödülü'ne layık görülmüştür.

Basın Yayın Ödülü
Arkitera

Mimarlık bilgi paylaşım platformu olarak mesleğin, yapı sektörünün, mimarların ve eserlerinin yerel bağlamdan uluslararası bir ortama uzanan bir yayımlımda iletişimin sağlanması ve bu iletişimin kurumsallaşması konusundaki başarısı; paylaşım ortamının kullanıcı dostu ve katkıya açık olması yanında grafik kalitesi; ve özellikle Türkiye mimar ve proje arşivi oluşturulması yönündeki çalışmaları ve katkısı ile Basın Yayın Ödülü'ne layık görülmüştür.

İz TV

Türkiye'de ilk belgesel kanalını kurarak mimarlık ve yapı çevre konusunu kapsayan belgesel film projelerinin yayınlanmasındaki vizyonu; yayın ilkelerindeki uluslararası seviye ve kalitesi; belgesel projelerinin desteklenmesindeki öncülüğü; özellikle mimarlık ve kent tarihi üzerine belgeseller yoluyla mesleğin geçmişinin bugüne uzanan bir çerçevede popüler alanda yaygınlaşmasına katkılarıyla Basın Yayın Ödülü'ne layık görülmüştür.

Tasarım Ödülü
Selim Velioğlu, Umut İyigün,
Orhan Özuer, Murat Aksu
(Türkiye Noterler Birliği Merkezi projesiyle)

Sivil toplum örgütü ofis işlerinin yer aldığı bir yapının Ankara kent mimarisine katkısı; araç kullanımı üzerinde yapılan yeni merkez alanlarından birisi üzerinde önerdiği iç avlu blok yapı fikriyle insan ölçeğiyle ilişkili bir kurguyu oluşturması; blok yapının çevre bütünlüğünün içinde cephe ve kitlelerin ifadesi; ofis mekanlarındaki çok kademeli geçirgenlik ile yaşanabilir ofis alanlarının oluşturulması; avlunun çok amaçlı bir etkinlik mekanı olarak düzenlenmesi; farklı malzemelerin detay birleşimlerdeki yetkinlik; yarışma projesinin ana ve mimari detay kararlarını uygulanmada da sürdürülmesindeki kararlılıkları ile Tasarım Ödülü'ne layık bulunmuşlardır.

Mimariye Katkı Ödülü
Cemal Emden

Profesyonel mimar-fotoğrafçı kimliği ile Türkiye'de eski ve çağdaş mimarlık eserlerinin temsili ve mimarlık fotoğrafçılığı alanının tanımlanması ile olanaklarının belirlenmesi konusunda katkıları; mimarlık dergileri ve mimar kitapları, mimar ve mimarlık ofis portfolyoları, kent ve mimarlık sergilerinde yapı imgesinin belirlenmesindeki başarısı ile Mimarlığa Katkı Ödülü'ne layık görülmüştür.

Tasarım Ödülü
Semra – Özcan Uygur
(Cer Modern Sanatlar Merkezi Projesiyle)

Eski demiryolu servis yapılarını, çağdaş sanatlar merkezine dönüştürme ve yeniden işlevlendirmedeki başarıları; yeni yapıların, eski binaların ölçeğinde ve büyük ölçüde yeraltında planlanmasındaki üç boyutlu zenginlik; eski demiryolu sahasından dönüştürülen ahşap kaplı etkinlik meydanının kamusalılığı; geçirgenlik ile kentsel hareketliliği yapı içine taşıma fikri; çok amaçlı sergi mekanlarında günışığı kullanımı; yapı içinde eski yapı izlerini okuturken yeni müdahalelerin ve çağdaş teknolojik öğelerin karışıklığının vurgulanması; ve, mimari detay ve uygulamada kalitesiyle Tasarım Ödülü'ne layık bulunmuşlardır.

Özel Ödül
Joan Clos Í Matheu

1997-2006 yılları arasında Barselona Belediye Başkanlığı sırasından edindiği kent ve mimarlık kültürü birikimini, İspanya'nın Türkiye Büyükelçisi olarak görevi sırasında Türkiye mimarlık kurumları ve akademileri ile büyük bir tevazu içinde her fırsatta paylaşmaktan kaçınmayarak oluşturduğu etki ve katkı ile TSMD 2009-2010 Özel Ödülü'ne layık görülmüştür.

ATAŞEHİR'E "ÇAKMA" SELİMİYE...

OLMUYOR, OLAMIYOR !

Aslı Özbay

2010'un sonlarına doğru Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul için düşündüğü büyük projelerinden birini daha açıkladı: Ataşehir'e TOKİ tarafından yapılacak olan "Anadolu Ulu Cami" isimli yapıyı müjdeleyen Sabah gazetesinin 23 Kasım 2010 sayısında, Başbakan'ın talimatıyla projelendirilen yapının mimarının M.Hilmi Şenalp olduğu bilgisi yer alıyordu. Bir hava fotoğrafına montajlanarak görselleştirilen caminin projesi, Ataşehir'in orta yerine Selimiye'yi kondurmak arzusunun bir yansımasıydı besbelli. Ne var ki haberde H. Şenalp'in, caminin bir kopya olmadığını iddia ettiği ve "... Bu projenin Selimiye Camisi'yle ilgisi yok. Her şeyden önce Selimiye sekiz ayaklı plan tipinde, bizim projemiz ise altı ayaklı ve altı yarım kubbelidir. İki camiyi birbirine benzetmek ancak '6' ile '8'i eşit kabul etmekle mümkün olur. 450 sene önce yapılmış bir camiyi taklit etmenin bir anlamı yok. Mimar Sinan'ın Selimiye'den sonra, o çapta abidevi bir eser daha yapmaya ömrü vefa etseydi; kesinlikle olgunlaştırmak için ısrarla üzerinde durduğu bu plan tipini tatbik ederdi." dediğine yer veriliyordu.

Gerek habere eşlik eden resimler, gerekse AKP'nin bu tür kamusal yapıların mimarisindeki tercihlerine ilişkin sicili, mimarın savunmalarını inandırıcı olmaktan çok uzağa taşıyor. Görünen köy klavuz istemiyor! Nitekim haber ve resimler ortaya çıkınca, yine en büyük tepki sadece mimarlardan geldi: TSMD Yönetimi bu vesileyle, çağdaş camilerin içler acısı durumunu bir kez daha gündeme getirerek bir dosya hazırladı ve alttaki yazı eşliğinde Başbakanlığa başvuruda bulunarak, sürecin askıya alınmasını ve bir ulusal yarışma düzenlenmesini istedi. TSMD'nin itirazı şu görüşler üzerine temelleniyordu:

"... Medyadan öğrendiğimiz kadarıyla Mimar Sinan'ın son büyük şaheseri Edirne Selimiye Camisi'nin bir kopyası (gerçek tanımıyla "taklidi") İstanbul Ataşehir'de yapılmaya başlandı. Bazı resimlerin kopyası yapılabiliyor; ancak çağdaş dünyada mimari eserler için bu anlayış ge-

çerli değildir. Bilinebilen örnek, Japon ahşap mabedlerinin belirli süre sonra ayısının yanına inşa edilerek eskisinin yıkılması olarak gösterilebilir. Ancak amaç, yıkılmaya yüz tutmuş bir eserin, ahşabın ömrüne bağlı olarak devamlılığının sürdürülmesidir.

Bir mimari eserin taklidinin yapılması, medeni dünyada (Las Vegas veya Disney Land türü eğlence merkezlerini dışarıda bırakırsak) hiç düşünülmemiştir bile. Selimiye'den buyana aradan geçen 500 yılda mekan anlayışı, teknoloji ve sosyal, sanatsal yorumlar, tümüyle ve defalarca değişmiştir. O dönemde, sadece taş ve tuğlaya bağlı olmak nedeniyle ancak kubbe ve kemerlerle oluşturulabilen camiyi bu defa betonarme ya da çelikle inşa etmek, onunla alay etmek değil midir? Mimar Sinan, zamanın teknolojik olanaklarını kullanarak cami iç mekanını geliştirmiş ve klasik Osmanlı cami anlayışını en ileri noktaya ulaştırmıştı. Kimse kuşku duymasın ki, Sinan günümüzde yaşıyor olsaydı, asla kendi dönemindeki yapılarını tekrarlamazdı.

Neden Pantheon Venedik'te, Pisa Kulesi Roma'da, Sagrada Familia Madrid'de, Aya Sofya da Atina'da tekrarlanmıyor?

Tüm İslam Dünyası'na liderlik etmiş bir geçmişin onurunu modern dünyada da sürdürmesi beklenen Türkiye'de, çağın anlayışını en iyi şekilde taşıyan "çağdaş" camiler, az sayıda da olsa gerçekleştirilmiştir. Bunların en tartışılabilirlerinden olan Kocatepe Camisi'nin onurunu Türkiye'nin değil de Pakistan'ın yaşıyor oluşu, ülkemiz açısından hala tedaviye muhtaç bir yaradır.

Ekli dosyada örneklerini görebileceğiniz gibi ülkemiz mimarları, çağımızın estetiğini ve teknolojisini yansıtan camiler için çok sayıda kaliteli öneriler geliştirmekte; ancak yurdun her yanını sarmış olan "taklit cami" uygulamasının bir 'Devlet politikası' olarak benimsenmesi nedeniyle, yaratıcılıklarını uygulamaya dönüştürme şansı bulamamaktadırlar. Oysa günümüz mimari sanatının hedefi ve iddiası, 'Mimar Sinan'ın bile ilerisinde' çağdaş eserler yaratabilmek olmalıdır.

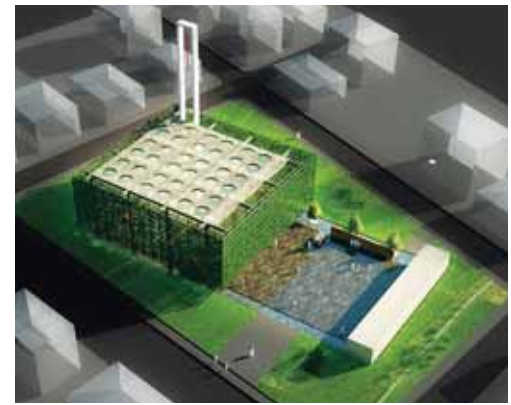
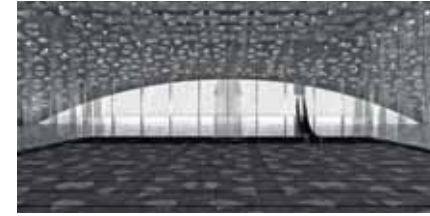
"Taklit" ve "sahte" kavramları, modern ahlakın doğru kabul etmediği durumları tanımlamak için kullanılmaktadır. Bunu uygulayan kişiler, kurumlar, ülkeler... çağdaş dünyada itibarlarından kaybetmekte ve bir anlamda özgün ve yaratıcı olmadıklarını tescillemekteyiz. Bu yaklaşım, hayatın her alanında geçerli olduğu gibi, yaşam kültürümüzü asırlara taşıyan yegane sanat dalı olan mimarlıkta da geçerlidir.

Mimarlık kültürü ile yakından ilgilenen bir Hükümet oluşunuz nedeniyle heyecan duyuyoruz; ancak bu tür yaklaşımlarımızı sizinle paylaşma amaçlı görüşme taleplerimiz, bugüne dek maalesef sonuç alamadı. Bu vesileyle, mimarlık konularını ilgilendiren hem genel, hem de 'Selimiye-Ataşehir' gibi özel konulardaki görüşlerimizi aktarabilmek amacıyla, randevu talebimizi yenilemek isteriz.

Selimiye gibi, Osmanlı mimari sanatının doruğunu temsil eden bir eserin modern çağdaki benzerini yapmak iddiası, kuşkusuz çok önemli ve değerli bir iddidir. Bunu gerçekleştirmek için, siyaset alanında sıkça vurguladığınız gibi, milletimize ve bu milletin yetiştirdiği yetenekli sanatçılara güveniyor olmanızı dileriz. Ülkemize yakışan bir 21. yüzyıl camisinin yapımına öncülük etmek üzere, aynı yerde bir 'Ulusal Mimari Proje Yarışması' açılması konusunda, önderliğinizi beklediğimizi saygılarımızla arz ederiz.."

TSMD dosyasında, Türk mimarlarının çağdaş camiler tasarlamak konusunda ne denli zengin seçenekler ortaya koyabildiğini göstermek amacıyla, Kayseri Belediyesi'nin Mimarlar Odası Kayseri Şubesi ile birlikte açtığı "Mimar Sinan Anısına Cami Mimarisi Üzerine Fikir Yarışması"nın kazanan projelerinden örnekler yer alıyordu. Mayıs 2010'da sonuçlanan yarışmaya 250 proje katılmış ve son derece başarılı çağdaş cami denemeleri ortaya çıkmıştı. Ataşehir Camisi'nin ilan edilışinden kısa bir süre önce gerçekleşen bu önemli yarışma, Kayseri

Belediyesi tarafından tüm projeler ve raporlar bir kitap olarak basıldı ve değerli bir belgeye dönüştü. Çağdaş mimarlığımızın akut sorunlarından biri olan cami mimarisine dikkat çekmeyi hedefleyen bu yarışmayı kurgulayan, başarılı bir jüri oluşumu sayesinde zengin bir katılım sağlayan ve bununla da kalmayarak tüm projeleri yayımlayan Belediye ve Kayseri Mimarlar Odası yöneticilerine buradan yalızlı bir teşekkür göndermek boynumuzun borcudur.

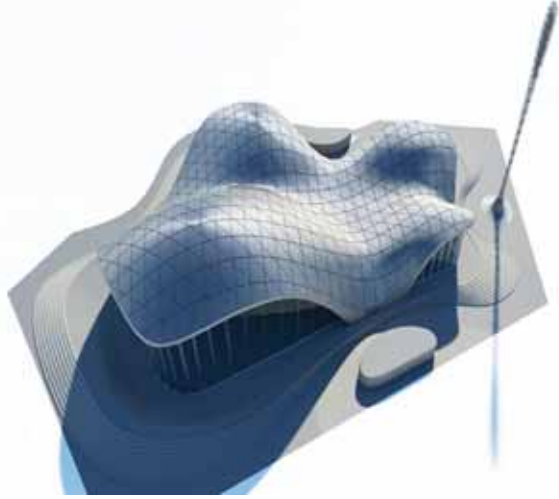

İstanbul SMD ise 26 Ocak tarihinde düzenlediği bir konferansta, Prof. Dr. Doğan Kuban'ın dilinden "İslamiyette Cami Tipolojisi Yoktur" mesajını vererek, mimarlıkta taklit sorununu geniş bir dinleyici kitlesi önünde ele aldı. Kuban, son 50 yıldır inşa edilen 100 bin cami arasında dikkate değer tek bir cami bile bilmediğini vurgulayarak, Ankara'da uygulanmayan (Vedat Dalokay'ın) Kocatepe Camisi ile kaçırılan fırsatın büyüklüğünü hatırlattı.

Mimarların uyarı ve itirazlarına rağmen, Eylül 2010'da temeli atılan Ataşehir Ulu Cami'nin yapımı sürüyor ve 2012 başında kullanıma gireceği planlanıyor.

Mimarlık ve Yapı Dünyasında Kaçan Fırsatlar

C. Abdi Güzer*

2010 yılı sonunda Mimar Sinan'ın Edirne'de yer alan Selimiye Projesinin bir benzerinin (hatta hemen hemen aynısının) İstanbul'da inşa edilmek istendiğine dair bir haber okudum. Daha sonra araştırdığımda bu haberin doğru olduğunu hatta projenin sonlandırılarak inşa aşamasına gelindiğini öğrendim. Doğru olduğuna hala ihtimal vermek istemiyorum. Kim yaklaşık 500 yıl önce yapılmış ve tek olması nedeni ile çok değerli olan bir eseri 500 yıl sonra kopyalar? Bugünkü yasal mevzuatımız yeni mezun bir mimarın yaptığı bir kulübenin bile telif haklarını korurken Mimar Sinan'ın "eşi benzeri olmaması" nedeni ile çok önemli değerlerimizden biri olan bu eseri böylesi rahatlıkla nasıl kopyalanır? Daha çok bilgilendikçe sorun daha vahim bir boyut kazandı. Öğrendiğim kadarı ile bu proje yöneticilerimizin bilgisi dâhilinde ve onların desteği ile gerçekleştiriliyordu.

Mimarlık yüzyıllardır uygarlık ve kültürlerin üzerinden okunduğu bir temsiliyet değeri oluşturmuş, güç ve kimlik dışavurumu için bir araç olarak kullanılmıştır. Bu anlamda yönetimde olanlar için temel bir iz bırakma, icraatlarını görselleştirme, maddeleştirme, zamana karşı direnir hale getirme biçimidir. Aslında bu gelenek doğrudan ya da dolaylı olarak mimarlığın ve yapı sanatının gelişmesine katkıda bulunmuş, büyük ve ayrıcalıklı projelerin, kaynak gerektiren araştırmaların geliştirilmesi için zemin oluşturmuştur. Sonuç ürünlerini severiz ya da sevmeyiz, arka plan düşüncesini meşru buluruz ya da bulmayız, mimarlık yapıtları dünya tarihinin alternatif bir okunma biçimi, dönemsel izlerin sürülebilmesi için birer araçtır. Yöneticiler bir sürü başka icraatlarının yanısıra bıraktıkları mimari eserlerle anılırlar. Süleyman'ın İstanbul'u gibi Mitterand'ın Paris'i döneminin güç ve ideolojisini temsil eder. Her iktidar kendi ideolojisini, varolma biçimini, gücünü, farklılık ve beklentilerini mimarlık aracılığı ile temsil etme hakkına sahiptir. Başta da söylendiği gibi bu durum çoğu zaman mimarlık açısından da itici bir güç olarak algılanmıştır. Ama bu hakkın kullanılması sırasında belli meşruiyet sınırları vardır. Örneğin yukarıda örneklendiği gibi kendi çağının değerleri yerine 500 yıl öncesinin mimarlığını geri çağırarak, Türkiye Cumhuriyeti'ni kendi geçmişini taklit etmenin ötesinde bir eser üretememe aczi içinde göstermek meşru bir davranış olarak görülebilir mi? Dahası bu kopyalamanın herşeyden önce "eşi olmaması" ile değer kazanan bir özgün bir esere zarar vereceği apaçık ortada değil mi? Acaba Fransızlar her şehirlerine bir Eyfel, bir Notre Dame yapma para ve teknolojisine sahip olmadıkları için mi yeni projeler peşinde koşuyorlar? Pisa'yı klonlamak İtalyanların aklına gelmiyor mu? Amerika'lılar İkiz kulelerin yıkılmasından sonra yerine aynısını yapmayı düşünemediler mi? Burada daha yaşamsal olan bir soru ise şu: Bugün Mimar Sinan hayatta olsa idi ve kendisine bir cami işi verilseydi acaba Selimiye camisinin aynısını mı yapardı? Ya da başkalarının Camisini kopyaladığını öğrense ne düşünürdü? Soruları çoğaltmak mümkün. Olanağımız olsa, her şehirde hatta her kasabada bir Selimiye yapsak bırakın yapılanları, orijinalinin bir değeri kalır mı? Bu durum Sinan'ın eserlerinin telif haklarına yönelik olarak bir ihlal değil mi? Popüler, gelip geçici bir şarkının radyoda izinsiz olarak bir kez çalınmasını dahi bir telif hakları ihlali olarak görenler, televizyonlarda açık oturumlar düzenleyenler bu konuda ne düşünüyorlar acaba?

Aslında yapılanın meşruiyeti, mimarlık ve sanat açısından ne kadar doğru olduğu bir yana olaya bir başka açıdan yaklaşıldığında kaçırılmış bir fırsatla karşı karşıyayız. Üstelik bahsi geçen fırsat sadece mimarlık ve sanata adına değil, mevcut yönetimin de kendi adına kaçırıldığı bir fırsattır. Kimse yeni bir cami ya da temsiliyet değeri olan büyük projeler yapılmasına karşı değil, iktidarın bunu kendi izlerini bırakmak üzere bir araç olarak kullanmasına da. Hatta başta söylendiği gibi bu tür yaklaşımlar çoğu zaman mimarlık ve sanat ortamının gelişmesi için itici bir güç olmaya açık olanaklar. Ancak bunun yapılma biçimi çok önemli. Bugün

* Doc. Dr. ODTÜ Öğretim Üyesi

Türkiye başta otomotiv olmak üzere pek çok alanda teknoloji kaynaklı üretim yapabilen, birçok konuda uluslararası ortamla süreklilik kurabilen, çağdaş dünyanın en azından teknolojik girdileri ile yakın temasta olmakla övünürken, Türk yapı sektörü dünyanın pek çok ülkesinde ve dünya devleri ile rekabet içinde etkinlik gösterirken, “ben ülkemde yapılacak anıt yapılar söz konusu olduğunda 500 yıl önce-sinin ötesine geçecek birşey yapamıyorum” demek ne kadar Kabul görebilir? Bunu anlamak gerçekten çok güç. Bunun arka planında yalnızca yöneticilerin mimarlık konusunda yeterince bilgilendirilmediğini, ortamın dinamiklerine hakim danışmanlar kullanmadıkları gerçeğinin yer aldığını düşünmek istiyorum. Aksi takdirde çağdaş, Türkiye’nin bugün mimarlık ve yapı sektöründe ulaştığı gücü temsil eden, bu anlamda özgün ve uluslararası ortamda saygı görececek bir yapı elde etmiyor olmanın başka bir açıklaması olamaz. Böyle yaklaşıldığında yöneticilerimiz sadece Sinan’ın hepimize mal olmuş mirasına saygısızlık yapmamakla kalmayacak, aynı zamanda kendilerini temsil edecek, zamana direnen bir iz, bir eser bırakmanın fırsatını kaçırmamış olacaklardır.

Şüphesiz Mimarlık konusunda devletin izlediği politika ve kaçırılan fırsatlar bu örneklerle sınırlı değil. Bir başka önemli örnek TOKİ. Giderrek başta konut olmak üzere inşaat sektöründe ve yapı çevreinde artan bir ağırlık kazanan TOKİ uygulamaları özellikle sayı ve hız kriterleri ile bakıldığında bir başarı öyküsü gibi okunabilir. Gerçekten de kısa sürede çok sayıda konut, kentsel dönüşüm projesi gerçekleştirilmiş, özellikle düşük gelirli vatandaşların uygun ödeme koşulları ile konut edinmeleri sağlanmıştır. Öte yandan bu konutların ve oluşturdukları çevrelerin fiziksel niteliklerine bakıldığında bağlam tanımayan tekrarlardan oluşan, özellikle mimari anlam açısından çağdaş beklenti ve değerlere kapalı çevreler olduğu gözlenmektedir. Farklı iklim ve kültür bölgelerinde, arazi ve yön farkları gözetilmeksizin tekrar eden tip projeler ve onların oluşturduğu çevreler yarının çöküntü alanları olmaya adaydır. Bu nedenle bir başka yazımda TOKİ aracılığı ile gerçekleştirilen gecekonduların ıslah projelerini “yatay gecekondudan dikey gecekonduya geçiş” olarak nitelemiştim. Oysa TOKİ ulaştığı güç ve fiziksel büyüklüğü mimarlık değerlerini öne alarak kullandığında Türkiye’nin kentsel çevresini olumlu dönüştürebilecek, model olarak kullanılabilecek uygulamaları, yeni araştırma projelerini destekleyebilecek, bir zemini temsil ediyor. Bu anlamda çağdaş mimarlık ve kentleşme ortamına daha geçirgen olabilecek bir yaklaşım her zaman büyük maliyet artışlarına da karşılık gelmiyor. Burada gene önemli olan yöneticilerin fiziksel çevreyi sayılara ve hıza bağlı bir üretim süreci olarak algılamamaları.

Aslında mimarlık ve yapı alanında kaçırılan fırsatlar doğrudan yönetimin bu konuda bir ideolojik boşluk içinde olmasından kaynaklanmıyor. Aksine örneğin Adalet Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın bazı uygulamaların, mimarlığa yaklaşım konusunda geliştirilen ideolojik modellerin de çağdaş uygulamalara yönelik bazı fırsatların önünü kapattığını gözliyoruz. Popüler bir olgu olarak Cumhuriyetin her döneminde gündemde olan “mimarlığı millileştirme çabaları” bu son yıllarda da kendini gösteriyor. Özellikle kimlik değerine yönelik olarak resmi yapıların içinde yer aldığı coğrafya ile bir şekilde aidiyet ilişkisi kurması yöneticiler için bir ayrıcalık ya da yenilik zemini gibi algılanıyor. Genel bir kavram ya da anlayış olarak bakıldığında geçerli görülebilecek de bir talep bu. Ancak öte yandan uygulamalara bakıldığında bu “millileştirme”, aidiyet kurma ilişkilerinin çoğu zaman bir çağ bilinci kavramı ile çatışacak biçimde

ele alındığını gerçekleştirilen projelerin çoğu zaman “kitsch”e varan, naif aktarmacılıklarla kısıtlı örnekler olduğunu gözliyoruz. Oysa bu tür bir aidiyet oluşturma çabasının “çağ bilinci” kavramı ile çatışmadan ele alınabileceği; bir başka deyişle Türkiye coğrafyasında oluşmuş tarihi, kültürel ve mimari zenginliklerin mimari bir değer, bir kaynak olarak görülmesi öngörülmeyle birlikte, bu değerlerin gösterim ve aktarma biçimleri Türkiye mimarlığının çağdaş mimarlık ortamı ile oluşturduğu sürekliliği kesintiye uğratmadan ve içinde olunan “çağ bilincini” saklamadan gerçekleştirilebileceğine yönelik bir farkındalığın oluşmadığını gözliyoruz.

Mimarlığa yönelik farkındalığı oluşturmak konusunda birinci derecede sorumlu olan Bayındırlık Bakanlığı’nın ise yapı elde etme süreçlerinde yapının mimari ve anlamsal değerini, mekan kalitelerini, yer ve bağlam önceliklerini öne almayan seçim yöntemleri geliştirdiğini gözliyoruz. Bir yanı ile sanat olarak algılanması gereken mimarlık ürünü çoğu zaman ihale yöntemi ile işi en “ucuz” yapabilecek firma ya da kişiler aracılığı ile üretiliyor. Şüphesiz devletin parasal kaynaklarının gözetilmesi önemli ama burada tartışılması gereken iki yaşamsal konu öne çıkıyor. Bunlardan ilki düşük bütçelerle elde edilen projelerin niteliklerine yönelik. Bu yapıların proje maliyetlerinin yapım maliyetlerine oranı neredeyse gözardı edilecek düzeydeyken, proje süreçlerinde yapılmaya çalışılan tasarrufun gerek ilk yapım aşamasında, gerekse yapı ömrü içinde maliyete yansıma biçimleri göz önüne alınmıyor. Niteliksiz projeler sadece fiziksel açıdan değil, anlam ve kimlik değerleri açısından da sürdürülebilir olmaları tartışmalı olan sonuç ürünler getiriyor. Burada tartışılması gereken ikinci konu ise Bayındırlık Bakanlığı’nın bu yöntemi yapı ayırımı gözetmeksizin işlevselleştirmeye çalışması. Bakanlık sadece servis yapısı niteliği ile öne çıkan ve merkez dışında yer alan bazı yapıları değil, çok önemli ve simge niteliği taşıyacak yapıları da bu yöntemle elde etmeye çalışıyor. Örneğin Bakanlığın kendi yapısının, yani Türkiye bayındırlık uygulamalarının kalbinin atacağı yapının bile ihale yöntemi ile ve salt fiyat kaygıları öne alınarak ihale edildiği göz önüne alındığında sorunun ölçeği daha da belirginleşiyor. TOKİ örneğinde tartışmaya açılan tip projelere yönelik değerlendirme ise Bakanlığın çok sayıda uygulaması için geçerli. Okullar, yurtlar, lojmanlar ve bir sürü başka devlet yapısı yer, kültür, iklim, arazi, kentsel bağlam farklılıkları gözetmeksizin ısrarla Türkiye’nin her yerinde tekrar edilmeye çalışılıyor. Unutulmamalı ki, bu tutum sadece proje ve yapım maliyetlerini değil, aynı zamanda ortaya çıkan ürünün, ona bağlı olarak içinde yaşadığımız çevrenin değerini de ucuzlatıyor.

Öte yandan nitelikli yapı, sürdürülebilir çevreler ve anıt eser elde etmek için dünyada neredeyse doğu, batı, din, dil, gelişmişlik düzeyi farketmeksizin uygulanan, kabul görmüş bazı yöntemler var. Bunların başında yarışmalar geliyor. Alanlarında öne çıkmış mimarlara çağrı yapılması, projenin seçim ve yönetiminin konunun uzmanı olarak kabul görmüş kişilere bırakılması gibi alternatif süreçler işletilebiliyor. Ama bütün bunların işlevselleştirilebilmesi için konuya çağ bilinci içinde ve eleştirel bir kültürün gerekleri öne alınarak bakılması, çok boyutlu olarak değerlendirme yapılması gerekiyor. İçinde olduğumuz uygarlık düzeyinin, kültürel yapımızın en somut ve fiziksel temsiliyet aracının içinde yaşadığımız çevre ve mimarlık olduğu anımsandığında bugün diğer alanlarda övünme konusu yaptığımız pek çok şeyi gölgede bırakacak bir temsiliyet içinde olduğumuz, bu anlamda yaşamsal bazı fırsatları değerlendiremediğimiz görülecektir.

Çalıştaylar Yoluyla Ortak Politikalara Doğru...

C. Abdi Güzer

2. Çalıştay : Çanakkale / 28 - 30 Ekim

Türkiye’de “tasarım” yapan ve yapılı çevrenin üretimine doğrudan katkı sağlayan öncü mimarların kurumsal biraradalığını oluşturan Serbest Mimarlar Dernekleri 28-30 Ekim tarihleri arasında Çanakkale’de ikinci ortak buluşmalarını gerçekleştirdiler. KALE grubu’nun ev sahipliğinde düzenlenen çalıştay formatındaki toplantıda, mimarlık ortamının öne çıkan isimleri Türkiye’de mimarlık, kentleşme gibi konularda gündemde olan sorunları tartıştılar, çözüm önerileri sundular. Çalıştayda ağırlıklı olarak ele alınan konular dört başlık altında toplandı:

1. Mimarlık Mesleği’nin uygulanmasına ve proje niteliklerinin artırılmasına yönelik sorunlar
2. TOKİ uygulamalarının ve “kentsel dönüşüm” süreçlerinin sonuç ürün niteliklerine yönelik olarak tartışılması
3. Devletin mimarlığa bakışı ve özellikle resmi yapıların elde edilme süreçlerine yönelik sorunlar
4. Serbest Mimarların örgütlenmesi ve mimarlık değerlerinin popüler kültür ortamında tanıtılmasına yönelik sorunlar

Serbest mimarlar, Çanakkale Çalıştay’ında kentsel çevrenin ve yaşam kalitemizin belirlenmesinde birinci derecede etkili olan mimarlık ölçeğindeki tasarım süreçlerinin uluslararası standartlarla süreklilik oluşturacak bir yapıda olmadığını, başta devlet yapıları olmak üzere kentsel açıdan belirleyici olan pek çok yapının ve daha üst ölçekte kentsel alan düzenlemelerinin tasarım farklılıkları ve eleştirel bir kültürün gerekleri gözetilmeksizin ihale yöntemi ile elde edildiğini vurguladılar. Düşük maliyetli projelerin çoğu zaman nitelikli yapı elde edilmesinin önünde bir engel olduğunu, bu yaklaşımın sonucunda oluşan nitelsiz çevrelerin bedelinin sonradan gerek yapı, gerekse kentsel çevre ölçeğinde kat kat fazlasıyla ödendiğini hatırlattılar. Uluslararası standartlarda tasarım hizmeti altyapısı sağlayacak çağdaş bir mimarlık yasasına gereksinim duyulduğu, bu yasada telif haklarının yanısıra yapıların müellif seçiminde yeterlilik, deneyim, uzmanlık gibi konuların öne alınması gereğinin altını çizdiler. Özellikle batılı örneklerle karşılaştırıldığında devlet yapılarının elde edilmesinde “proje yarışması” yönteminin çok kısıtlı olarak kullanıldığına; devlet yapılarının mimarlık ve konunun uzmanı olanlardan çok, yöneticilerin öncelik ve beklentileri ile gerçekleştirildiğine dikkat çektiler.

Tartışmalarda, ülkemizin deprem riskleri gerekçe gösterilerek Belediye’ler kanununda yapılan değişikliklerin ve bu değişikliklerin dayanak alınmasıyla uygulama sürecine taşınan “Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanları” projelerinin herşeyden çok hızlı ve ucuz konut üretiminin meşrulaştırıcı zemini olarak kullanıldığı, elde edilen yeni inşaat alanı artışlarının kentsel ölçekte pek çok yeni sorunun oluşmasına yol açacağı vurgulandı. TOKİ uygulamalarının başarısının da salt süre ve maliyet boyutuna indirgenerek değerlendirilmeye ça-

lışıldığı hatırlatılarak, bu uygulamaların gerek estetik, gerek yaşam ortamı, gerekse kentsel altyapı açısından yaratacağı yeni sorunlar tartışmaya açıldı. TOKİ uygulamalarının çoğunda yer, yön, kimlik gibi girdilerin dışlanarak bağlam farkı tanımayan bir tipleşme içinde ele alınan yapılaşmaların mimarlığın temel ilkeleri ile çatıştığı belirtildi. Bugün “marka kentler” olarak öne çıkan Barselona, Londra, Essen, Rotterdam, Amsterdam gibi kentlerin sunduğu nitelikli mekân ve yapıların arka planında nitelikli tasarım süreçlerinin ve yıllara yayılan çok boyutlu hazırlık çalışmalarının yer aldığı anımsatılarak, gerçek kentsel dönüşüm süreçlerini temsil eden bu örneklerin TOKİ uygulamalarında ‘tünel kalıp sistemi’ gücüne dayalı sayısal çokluğun önüne geçemediği, yaşam çevrelerinin kalitesini atırmaya yönelik bir çaba olarak görülemeyeceği belirtildi.

Bugünün uluslararası ortamında “mimarlık” ve “kent mekanlarının” bir ülkenin kimliğinin oluşması ve tanınmasında birincil etken olduğu vurgulanarak Türkiye’de yöneticilerin mimarlığın bu olanağından yararlanmadığı; özel, özgün, ayrıcalıklı yapı ve kentsel çevre elde etmeye yönelik olarak mimarlığın işlevselleştirilmediği belirtildi. Bu anlamda sn. Başbakan’ın basından izlenen “Selimiye Camii’nin benzerinin İstanbul’a yapılmasına yönelik” düşüncesinin talihsiz bir uygulama olduğu belirtilerek, sahte ve geçmişe doğrudan taklit eden yapıların sadece kendi güçlerini değil orijinallerinin de değerini aşındırdıkları anımsatıldı. Dini yapılar da dâhil olmak üzere her tür yapının çağdaş olanak, teknoloji ve anlayışlar içinde yapılabileceği ve çağdaş yapımlar dilleri içinde kültür, tarih ve coğrafyaya referans verilebileceği belirtildi. Benzer biçimde bu tür büyük projelerin, ayrıcalıklı, özgün yapılar elde ederek Türkiye’yi uluslararası ortamda tanıtmak için bir fırsat olarak algılanması gerektiği vurgulanarak bu konuda başbakanlık nezdinde girişimde bulunulması, mimarlık ortamının öncelik ve beklentilerinin anlatılması kararlaştırıldı.

Mimarlık ve kentsel çevrelerin sorunları karşısında Serbest Mimarlar Dernekleri’nin daha etkin olarak kurumsallaşması gereği vurgulandı. Buna yönelik olarak farklı kentlerdeki dernekler arasında işbirliği ve iletişimin güçlendirilmesi ve üye sayısının arttırılarak sorunun paydaşı olan kurum ve kuruluşlarla daha yoğun bir paylaşım gerçekleştirilmesi önerildi. Bu paydaşların devletin ilgili kurumlarının yanı sıra, basın ve yayın organları, üniversiteler, meslek odaları, inşaat sektörü üyeleri ve diğer sivil toplum örgütleri olduğu vurgulandı.

Bir ülkenin mimarlığı ve kentsel yaşam ortamı ile o ülkenin eleştirel kültür düzeyi arasındaki doğrudan ilişki gözetildiğinde mimarlık ve kent değerlerinin toplumsal ortamda tanıtılması ve benimsetilmesinin yaşamsal bir önem taşıdığı, Türkiye ortamında mimarlık kültürünün yaygınlaşmasının asal bir sorun olduğu vurgulanarak basın ve yayın organları ile ortak projeler geliştirilmesine karar verildi.

Serbest Mimarlar Dernekleri 3. Mimarlık Buluşması: Antalya Çalıştayı

3. Çalıştay : Antalya / 27 - 28 Mayıs

Nisan 2010'da İzmir ve Ekim 2010'da Çanakkale'de gerçekleştirilen ilk iki ortak toplantının ardından Ankara, İstanbul ve İzmir kentlerindeki Serbest Mimarlar Derneği üyeleri, 27-28 Mayıs 2011 tarihlerinde Antalya'da buluştular. İkinci kez KALE Grubu'nun evsahipliğinde gerçekleşen bu çalıştayda gündem, SMD'ler arası koordinasyonun geliştirilmesi yöntemleri ile telif hakları ve mesleki konuların hukuki sorunları ve çözüm önerileri üzerinde yoğunlaştı. Çalıştaya ayrıca Adana, Antalya, Bursa, Kayseri ve Denizli'den davetli mimarlar ile MİM-DAP ve YEM temsilcileri de katılarak destek verdiler.

3. SMD Çalıştayında görüşülerek karara bağlanan konular şunlardı:

A- Örgütlenme ve Yeni Üyelikler

1. Federasyon oluşumu için yeni derneklerin kurulabileceği illerin ve bu illerin durumunun saptanmasına;
2. Adana'da yeni bir derneğin kurulumu için mevcut derneklerin gerekli altyapı çalışması konusunda destek sağlamasına;
3. Dernek kurulumuna ilk adım olarak bazı illerde "Temsilcilik" statüsünde oluşumlara sorumluluk verilmesine;
4. Yeni üyeliklerin derneklere katılımının teşviki ve geliştirilmesi amacıyla, giriş aidatlarının kaldırılması ve yıllık aidatların düşürülmesi yöntemlerinin araştırılması konusunda yönetim kurullarına görev verilmesine;
5. Yeni üyelik profillerinin incelenerek oluşturulmasına; bu bağlamda dernek vizyonunun yenilenerek ortak bir bildirge haline getirilmesine;
6. SMD'lere destek veren kurumlar için "Çözüm Ortağı Kurumlar"; genç mimarlar için "SMD Gönüllüleri" vb farklı niteliklerde üyelik statülerinin oluşturulması önerisinin yönetim kurullarında değerlendirilmesine;

B- Dernekler Arası Koordinasyon

7. SMD'ler arası "Koordinasyon Kurulu"nun çalışmalarına devam etmesine;
8. Temsilcilik ve şube oluşumları konusunda SMD'lerin sorumluluk alanlarının Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenmesine;
9. SMD'lerin bağlı olacağı bir üst oluşumun (Federasyon, Meslek Birliği vb) oluşturulma yöntemlerinin araştırılması ve bir sonraki çalıştayda tartışılmasına;

C- Telif Hakları ve Meslek Sigortası

10. Telif hakları ile ilgili İSMD önerisi olan hukuk danışmanlığı, lobi vb faaliyetlerin yönetim kurullarında tartışılarak neticenin SMD'ler Koordinasyon Kurulu'nda ele alınmasına;
11. Mesleki Sorumluluk Sigortası, bunun uygulama koşulları ve mesleğe katkıları konusunda ortak komisyon kurulmasına;
12. Mesleki Sorumluluk Sigortası ile ilgili Sn. Ünal Tümer'in bir ön araştırma yapmak üzere görevlendirilmesine;

D- Diğer Konular

13. Ortak web sitesi ve e-dergi ile ilgili çalışma koşullarının belirlenmesi konusunun SMD'ler arası koordinasyon kurulunda değerlendirilmesine;
14. Ulusal Mimarlık Standartları'nın oluşturulması konusunda çalışma başlatılmasına;
15. Kamudaki mimarlık algısının ve SMD'nin bilinirliğinin artırılması yöntemlerinin geliştirilmesine;
16. Nitelikli mimarlık uygulamalarının ve mimarların SMD çatısı altında desteklenmesine;
17. 2011 Ekim ayı içerisinde yeni bir çalıştay yapılmasına karar verildi.

Çanakkale Çalıştayı

Antalya Çalıştayı

İzmir SMD İmar Yönetmeliği Değişikliğinde İnisiyatif Koydu...

İzmir’li SMD üyeleri, rahatsızlık duydukları bir konuda vicdanlarının sesini dinlediler; kent planlama ve mimari tasarımın baş belası olan “imar yönetmelikleri” konusunu masaya yatırdılar. Mimarlık ve planlama alanında öylesine bilinen bir yaraydı ki bu, İzmir Büyük Şehir Belediyesi bile eski yönetmelikleri değiştirme gereksinimini duymuş ve hazırlıklara başlamıştı bile. Derneğin büyüteç altına aldığı bir dizi konu arasında, tasarımın soluk alabilmesini sağlayacak en önemli değişim önerilerini tarifleyen sorular şunlardı:

- * Yapının arsa içindeki niceliksel boyutunun (alanını, yüksekliğini) sınırlamaları hangi esneklikte tanımlanmalıydı?
- * Mevcut imar formatlarıyla ortaya çıkan monoton, niteliksiz, tekrar formların tekrarlanması için ne yapılmalıydı?
- * Yapının çevresiyle olan ilişkilerini bir tanımlayan (topografya, yol, çevre yapılar, manzara, güneş, rüzgar vb) bir imar formatı yerine, mimarın olabildiğince hâkim bir rol oynayabileceği esnek imar tanımlarının oluşturulması gerekmez miydi?
- * Yapısal formun çıkma, saçak, tünel, geçit, kolonad, teras vb tasarım unsurlarına ait sınırlamaların kaldırılması gerekmez miydi?

İzmir SMD’nin yukarıdaki sorulara, verdiği temel yanıtlar şöyle oldu:

- * Yapının arsa içindeki niceliksel boyutu (yani emsal) “yapılabilir en fazla imar hacmi” ile belirlenmelidir. Yapının en, boy ve yüksekliğini belirleyen geometrik imar prizmaları yerine, yüksekliğin serbest olduğu, arsanın geometrik yapısına ve çevresel etkenlere uygun olarak özgür ve esnek biçimde oluşturulmuş yapısal formların yolu açılabilmelidir.
- * Bunun sağlanabilmesi için, yapı kitlesinin arsa içindeki yaklaşım sınırlarının saptanması kararının imar durumu belgesiyle yerine mimarın verdiği kararlarla yapılması halinde, yapı pılı çevrede sadece birbirine bitişik, aynı yükseklikte standart yapı blokları yerine, manzara, mahremiyet, esinti, güneş... gibi etkenlerin rol oynayacağı, birbirlerinden çok farklı konumlanmış, farklı yüksekliklerde olan ancak zengin kentsel ve çevresel ilişkiler kurulmuş olur.
- * Yapısal formun tasarım unsurları olan çıkma ve saçak için ölçü sınırları konulamaz. Yapıyı mimari açıdan zenginleştiren, birbirinden kopuk cansız imar adalarını birleştirip yaşam nefesi veren kolonad, portik, geçit, pasaj, köprü gibi yarı açık mafsallı mekânlara ilişkin sınırlamalar yapılamaz. Yapının bu yarı açık mekanları kesinlikle emsale dâhil olmamalıdır.
- * İmar yönetmeliğinin, mekânların doğal aydınlanmasını tarifleyen maddeleri çağ dışıdır. Mekânlar, kullanım işlevlerine göre ve kamunun tanımlayacağı (uluslar arası gelişmiş ülkelerin de kullandığı) bir “Doğal Aydınlanma Yönetmeliği”ne uygun olarak aydınlatılmalıdır.

İzmir SMD’nin bu temel yaklaşımlar çerçevesinde hazırladığı öneri yönetmelik (Şükrü Kocagöz’ün deyişiyle “Yönetör”) İzmir Ticaret Odası’nda yapılan toplantıda benimsendi ve Büyük Şehir Belediyesi’ne, “İzmir’li Serbest Mimarların görüşü” olarak iletildi.

Serbest Mimarlar Dernekleri

Ocak ve Şubat aylarında gerçekleşen Genel Kurullar sonucunda yeni yönetim ekiplerini belirledi
2011-2012 döneminin projelerini yürütecek ekiplere başarılar diliyoruz

İstanbul SMD

Yönetim Kurulu Asil Üyeleri

Oğuz Öztuzcu, *Başkan*
Kerem Erginoğlu, 2. *Başkan*
Ayhan Ertuğrul; *Sayman Üye*
Mutlu Çilingiroğlu, *Üye*
Acar Avunduk, *Üye*

Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri

Ayşe Hasol Erkin
Abbas Hacıömeroğlu
Cem Sorguç
Bican Tuğberk
Nejat Yavaşoğulları

Onur Kurulu Asil Üyeleri

Doğan Hasol
Levent Aksüt
Oktay Nayman

Onur Kurulu Yedek Üyeleri

Umut İnan
Ertun Hızıroğlu
Hasan Çalışlar

Denetleme Kurulu Asil Üyeleri

Yaşar Marulyalı
Neşet Arolat
Yavuz Selim Sepin

Denetleme Kurulu Yedek Üyeleri

Murat Aksu
Umut İyigün
Yalçın Türkdogan

Üye Kabul Kurulu Asil Üyeleri

Gürhan Bakırküre
Cafer Bozkurt
HayzuranHasol

Üye Kabul Kurulu Yedek Üyeleri

Timur Kayserilioğlu
Lütfü Ünver
Ersen Gürsel

Uzlaşma Kurulu Asil Üyeleri

Hakkı Moltay
Ali Muslubaş
Zeki Şerifoğlu

Uzlaşma Kurulu Yedek Üyeleri

Ziya Cambazoğlu
Adnan Kazmaoğlu
Yalçın İleri

İzmir SMD

Yönetim Kurulu Asil Üyeleri

Vedat Tokyay, *Başkan*
O. Baran Uyan, *Sayman Üye*
Arda Beset, *Sekreter Üye*
Metin Kılıç, *Üye*
Hüsamettin Özkaymakçı, *Üye*

Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri

Sevgi Molva
A. Tufan Arkayın
Yaşar Ata Kurtel
Nüvit Uyar
Şenol Kaytan

Denetleme Kurulu

Asil Üyeler
Erdal Kemahlıoğlu
Hüseyin Egeli
Merih Dönmez

Yedek Üyeler

Salih Zeki Pekin
Şeref Aldemir
Mehmet Yağcıoğlu

Türk SMD

Yönetim Kurulu Asil Üyeleri

Yeşim Hatırlı, *Başkan*
Hasan Özbay, 2. *Başkan*
Adnan Aksu, *Sekreter Üye*
Enis Öncüoğlu, *Sayman Üye*
Selim Vanlı, *Üye*

Yedek

Ali Cem Aslantaş
Bilge Sezer Ölmez
Ekin Ç.Turhan
Hayri Anamurluoğlu
Mürşit Günday

Denetleme Kurulu

Faruk Eşim
İlhan Kural
Mustafa Aytöre

Yedek

Bozkurt Gürsoytrak
Özgür Ecevit
Turhan Kayasü

Onur Kurulu

Ercan Çoban
Nesrin Yatman
Şükrü Ünal

Yedek

İzzet Fikirlier

Ödül Kurulu

Abdi Güzer
Nuran Ünsal
Özcan Uygur

Yedek

Ali Osman Öztürk
Gökhan Aksoy

Eser Tespit ve Tescil Kurulu

Cengiz Kabaoğlu
Neşe İtez
Saadet Sayın

Yedek

Hüseyin Bütüner
Sinan Erbuğ

Üye Kabul Kurulu

Aytek İtez
Cumhur Keskinok
Mete Öz

Yedek

Orhan Uludağ

Uzlaşma Kurulu

Erkut Şahinbaş
Ünal Tümer
Yurdanur Sepkin

Yedek

Önder Kaya

Türk mimarları, önemli uluslararası ödül platformlarında yeni başarılarına imza attılar. Birçoğu Serbest Mimarlar Derneği üyesi de olan meslektaşlarımızı kutluyoruz, başarılarıyla gurur duyuyoruz...

Emre Arolat Mimarlık “2010 Ağa Han Mimarlık Ödülü”nü kazandı

Emre Arolat Mimarlık tarafından tasarlanan İpekyol Tekstil Fabrikası, 2010 yılı Ağa Han Mimarlık Ödülü’nü kazanan 5 eser arasına girdi.* 2010 Yılı Seçici Kurul üyeleri, şu isimlerden oluşuyordu: Ağa Han (başkan), Mohammad al-Asad/Ürdün, Homi K. Bhabha/ABD, Norman Foster/İngiltere, Glen Lowry/ABD, Rahul Mehrotra/Hindistan, Mohsen Mostafavi/ABD, Farshid Moussavi/ABD, Han Tümerterkin/Türkiye ve Farrokh Derakhshani (ödül direktörü).

2010 ödülleri çeşitli ülkelerde uygulanmış 401 eserin arasından, Jüri tarafından belirlenen 19 çalışmanın yer aldığı bir finalist liste içinden seçildi. Yapılan değerlendirme sonucunda beş eser ödüle değer bulundu:

- Hanife Vadisi Sulak Arazi Düzenlemesi, Riyad, Suudi Arabistan/ Moriyama & Teshima Plancılık Limited & Büro Happold ortak girişimi.
- Tunus Hipermerkezinin Canlandırılması, Tunus/ Association de Sauvegarda de la Medina de Tunis.
- Madinat Al-Zahra Müzesi, Cordoba, İspanya/ Nieto Sobejano Mimarlık S.L.P.
- İpekyol Tekstil Fabrikası, Edirne, Türkiye/ Emre Arolat Mimarlık.
- Köprü Okul, Xiashi, Fujian, Çin/ Li Xiaodong Atölyesi.

Souleymane Bachir Diagne (Felsefeci, ABD), Omar Abdulaziz Hallaj (Mimar, Suriye), Salah Hassan (Sanat tarihçisi, ABD), Faryar Javaherian (Mimar, İran), Anish Kapoor (Sanatçı, Birleşik Krallık), Kongjian Yu (Peyzaj mimarı ve planı, Çin), Jean Nouvel (Mimar, Fransa), Alice Rawsthorn (Eleştirmen, Birleşik Krallık) ve Basem Al Shihabi’den (Mimar, Suudi Arabistan) oluşan Büyük Jüri açıklamasında “... Projeleri seçerken merkezdeki kaygının, kimlik ve çoğulluk konuları ve bunların giderek küreselleşen dünyadaki kesişimleri olduğunu” belirterek, “... kazanan projelerdeki cömert ve çoğulcu bakışa ve hem Müslümanların çoğunlukta olduğu yerlerde, hem de azınlıkta oldukları toplumlardaki yapıyı çevre kalitesinin yükselme-

sinde oynadıkları dönüştürücü role” dikkat çekti.

Büyük Jüri tarafından verilen beş ödül dışında, Ağa Han’ın kişisel olarak belirlediği “Başkanın Ödülü”, yaşamı boyunca İslam Sanatı ve Mimarlığı’na katkılarından dolayı Oleg Grabar’a verildi. Ağa Han Mimarlık Ödülleri 24 Kasım 2010 tarihinde Doha, Katar’da islami sanatlar Müzesi’nde yapılan bir törenle açıklandı.

Arolat ve İpekyol Fabrikası

Emre Arolat Mimarlık tarafından tasarlanan İpekyol Fabrikası, ödül programı tarihinde, bir sanayi yapısına verilen ilk ödül olma özelliği gösteriyor. Alışageldik sanayi yapılarından farklı mekân kurgusuyla ayrılan yapıyı ve yapının tasarlanma sürecini Emre Arolat şu sözlerle anlatıyor:

“... Edirne’de kurmayı planladığı yeni fabrikası için bana ilk geldiğinde, İpekyol firmasının sahibi olan sevgili Yalçın Ayaydın’a, gördüğüm fabrikaların neredeyse hepsini, içinde üretim yapılan cezaevlerine benzetti-

ğimi söylemiştim. Kendisi tam bir beyefendidir. Beni dinledikten sonra kapıyı çarpıp gideceğine, ‘O zaman bana mükemmel bir fabrika tasarla. Avrupa’da bile örnek olsun. Cezaevine benzememek bir yana, içinde çalışan herkesin mutlu olabileceği bir yapı istiyorum senden!’ demişti. İpekyol Fabrikası’nda çalışan insanlar, bu yapının içinde kendilerini diğer fabrikalarda yaşayanlara göre bir nebze olsun daha iyi hissediyorlar. Dört duvar arasında, karanlık ve havasız bir ortam yerine, sürekli gün ışığı alan ve taze hava dolaşımının sağlandığı, yüksek tavanlı, ferah alanlarda çalışıyorlar. Beyaz ve mavi yakalılarla işçiler, kapalı kapılar ve bölücü duvarlar arasında sınıfsal ayrışmayı iliklerinde hissetmiyorlar. Zira İpekyol yapısı böyle bir durumun sürdürülemeyeceği kadar şeffaf. Gün içinde dışarıda havanın nasıl olduğunu izleyebiliyor, molalarda bahçede dinlenebiliyor, hatta spor yapabiliyorlar. Yemeklerini, yine görsel olarak bahçeye açılan, aydınlatmasından oturma birimlerine kadar titizlikle tasarlanmış bir mekânda yiyorlar. Ama hiç kuşkunuz olmasın, tüm bunlara rağmen, tabii ki akşam olunca bir an önce evlerine

gitmek için can atıyorlar!” (**)

İpekyol binasının kazandığı bu ödül, Ağa Han Ödül programı jürilerinin, Türkiye’deki mimarlığa bakışındaki önemli bir değişimi yansıtıyor: Yapı, yerel bağlam ve malzeme ile tasarlanmış yapıların dışında, modernist söylemi ile öne çıkan bir yapı olarak da bir ilk olma özelliğini taşıyor.

(*) Ağa Han tarafından, Müslümanların kaydadeğer oranda varlık gösterdiği toplulukların yapıları çevrelerindeki mimarlık ve diğer müdahale biçimlerindeki kusursuzluğu tanımak ve desteklemek amacıyla başlatılan, Ağa Han Mimarlık Ödülü, 1977 yılından buyana 3 yılda bir veriliyor. Ödül, bugünün yapıları çevresine etki eden, mütevazı, küçük ölçekli projelerden büyük komplekslere kadar tüm yapı türlerini kapsıyor: Ödül programı ile sadece mimarlar değil, projenin gerçekleşmesinde önemli rol oynayan belediyeler, müteahhitler, işverenler, ustalar ve mühendisler de destekleniyor. Ödülün kapsamı pek çok mimarlık ödülünden farklı olarak, çamur ve bambudan yapılmış yenilikçi okullardan, son derecede teknolojik “yeşil” yapılara kadar, sadece mimari yetkinlik gösteren değil, aynı zamanda yaşam kalitesini de yükselten projeleri değerlendiriyor. Ödül’ün verildiği 12 dönem içinde, 105 çalışma ödül kazandı ve 7500’ün üstünde uygulama arşivlere kazandırıldı.

(**) Emre Arolat ile söyleşi, Radikal Gazetesi, Pelin Özgen, 25.10.2010

DDB Bürosu, İstanbul

Erginoğlu & Çalışlar ve Toca “Dünya Mimarlık Festivali 2010”da Ödül Kazandılar

3-5 Kasım 2010 tarihinde Barselona’da düzenlenen Dünya Mimarlık Festival’ine Türkiye’den katılan Erginoğlu&Çalışlar Mimarlık ve TOCA Mimarlık ekipleri, katıldıkları kategorilerde en iyi yapı ödüllerini kazandılar.

60’dan fazla ülkeden, 500’ün üzerindeki katılım arasından finalist listeye seçilen 236 çalışmanın, Arata Isozaki, Barry Bergdol, Enrigue Nortén, Kathryn Gustavson ve Hanif Kara’dan oluşan jüri tarafından değerlendirildiği Festival’de “Yılın Yapısı” ödülünü Zaha Hadid’in tasarladığı Roma’daki “Maxxi - 21. Yüzyıl Sanatları Ulusal Müzesi” kazandı. Tüm katılan eserlerin sergilendiği ve finalist listeye kalan çalışmaların mimarlarının sunum yaptığı festival süresince “Dönüşüm” temalı seminerler verildi.

Kerem Erginoğlu ve Hasan Çalışlar’ın tasarladığı İstanbul’da bulunan DDB Bürosu “Eski Yapı Yenileme” dalında En İyi Yapı seçildi. Eski Tuz Ambarı’nın yeni bir işlev kazandırılarak dönüştürüldüğü tarihi yapı, çağdaş mekan taleplerine yanıt verirken, eski yapının özgün mekan karakterini tavizsiz korunması ile ayrışıyor.

Semih Goral ve Erdinç Çiftçi ekibinin firması TOCA Mimarlık tarafından tasarlanan, Azerbaycan Yevlak Tohum Endüstri Yerleşkesi de “Endüstri ve Enerji Yapıları” dalında En İyi Yapı seçildi. Bina ile makine arasındaki sınırların yok edilmeye çalışıldığı yerleşke, mimari karakterini makine estetiğini yapı diline dönüştürülmesiyle kazanıyor.

Yevlak Tohum Endüstrisi Yerleşkesi, Azerbaycan

2-4 Kasım 2010'da gerçekleşen Festivalde tüm kategorilerde ödül kazanan yapılar ve mimarları şöyle belirlenmiştir:

- Yılın Yapısı: Maxxi - 21. Yüzyıl Sanatları Ulusal Müzesi, Roma, İtalya / Zaha Hadid Mimarlık, İngiltere.
- Yılın Projesi: Filistin Masterplanı / Suisman Kentsel Tasarım, ABD.
- Yılın İç Mekan Tasarımı: ANZ Merkezi, Melbourne, Avustralya / HASSEL, Avustralya.
- Yılın Strüktür Tasarımı: V&A Ortaçağ ve Rönesans Galerileri, Londra, İngiltere / MUMA Birleşik Krallık.
- Kentsel SOS Öğrenci Yarışması: Robin Bankert, Michael Murphy, Carolina Shannon ve Joseph Wilfong, Harvard Üniversitesi, ABD.

ONCE Vakfı Ödülleri:

- Eşdeğer Ödül: Aviva Stadyumu, İrlanda, Birleşik Krallık / Populous ve Scott Tallon Walker, Birleşik Krallık.
- Batı Vancouver Toplum Merkezi, Vancouver, Kanada / Hughes Condon Marler, Kanada.

Proje Dalı Ödülleri:

- Altyapı: Batı Kowloon Terminusu, Hong Kong / Aedas, Hong Kong.
- Eğitim: Sabah Al-Salem Üniversitesi eğitim Koleji, Kuveyt / Perkins + Will, ABD.
- Sağlık: Kuveyt Çocuk Hastanesi, Kuveyt / AGİ Mimarlık, İspanya.
- Yarışma Projesi: Dans ve Müzik Merkezi, Hollanda / Aedas, Hong Kong.
- Ticari: Ofis' 63, Gurgaon, Hindistan / Sanjay Puri Mimarlık, Hindistan.

Uygulama Dalı Ödülleri:

- Yeni ve Eski: DDB Bürosu, İstanbul, Türkiye / Erginoğlu&Çalışlar Mimarlık, İstanbul, Türkiye.
- Üretim, Enerji ve Yeniden Kullanım: Yevlak Tohum Endüstrisi

Yerleşkesi, Azerbaycan / TOCA, İstanbul, Türkiye.

- Sergileme: Expo'2010 İspanya Pavyonu, Şangay, Çin / Miralles Tagliabue Embt, İspanya.
- Tek Konut: Moon Dazler için Orman Evi, Kosta Riko / Benjamin Garcia Saxe, Birleşik Krallık.
- Toplu Konut: The Pinnacle@Duxton, Singapur / ARC Mimarlık + Planlama Sütüdyosu, Singapur.
- Turizm: Alila Villaları, Bali, Endonezya / WOHA, Singapur.
- Alışveriş: Yamaha Ginza, Tokyo, Japonya / Nikken Sekai, Japonya.
- Büro: Vali Asr Ticari Büro Binası, Tahran, İran / Kelvan, İran.
- Eğitim: Güzel Sanatlar Okulu, Singapur / WOHA, Singapur.
- Kamu: Adalet kompleksi, Barselona, İspanya / David Chipperfield, Birleşik Krallık.
- Spor: Ulusal Stadyum, Johannesburg, Güney Afrika / Bogartman + Ortakları, Birleşik Krallık ve Populous, Güney Afrika.
- Peyzaj: Houtan Parkı, Şangay, Çin / Turenscape, Çin.

DDB Bürosu, İstanbul

Mimari: Erginoğlu&Çalışlar Mimarlık, İstanbul

Jüri Raporu:

"Mimarlar, dört adet kötü durumdaki taş binanın yeniden kullanımı için işvereni ikna ederek, çöküntü bölgesi olan bu alanı, merkezi iş alanının güvenlik avantajlarına karşın seçmelerini sağlamışlar. Başka çalışmalarda da izlenebilecek başarılı bir yenileme örneği. Binaların geçirdikleri değişim süreci hiçbir ödün verilmeden göz önüne serilmiş. Proje bütün alanda bir değişim başlatacak genetik bir implant niteliği taşıyor. Bu nedenle, mimarları, işvereni ve kullanıcıları kutlamak gerekiyor."

Yevlak Tohum Endüstrisi Yerleşkesi, Azerbaycan

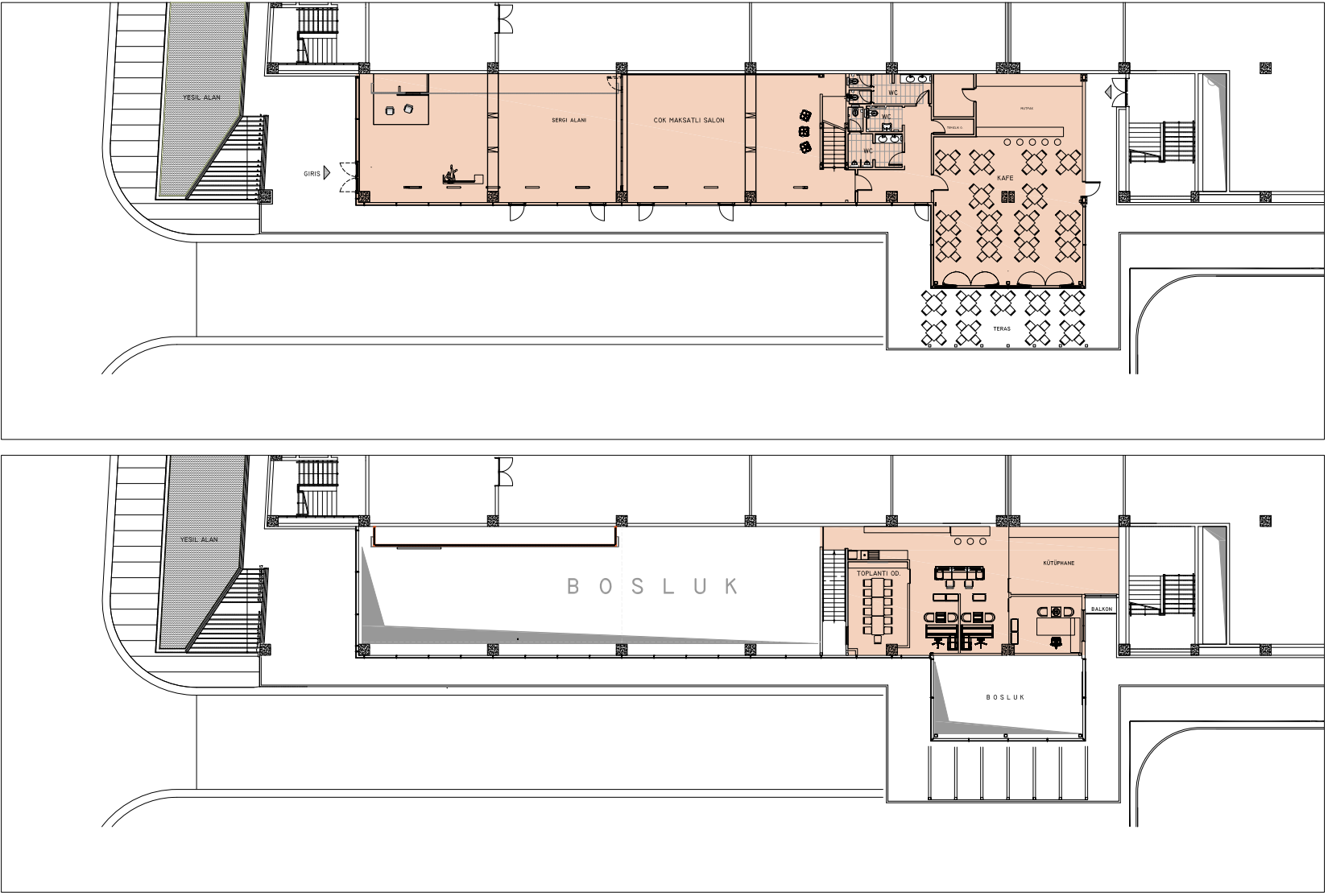
Mimari : TOCA Mimarlık, İstanbul

"Biçimi de makineyi yansıtan özgün proje, net planı ile bir makine gibi çalışıyor. Güçlü kışkırtıcı renklerin kullanımı, simgesel anlamının yanı sıra yapının işlevi ile ilişkili biçimde özgün bir karakter sağlıyor. Ayrıca hangarın yeniden yorumlanması da çok güçlü bir strateji."

Mimarların Buluşma Noktası TürkSMD Mimarlık Merkezi Açılıyor

Türkiye mimarlık ortamı, gerek ulusal gerekse uluslararası ortamda, barındırdığı mimarlık birikiminin kültürel ve tarihi çeşitliliği ile orantılı biçimde temsil edilmemektedir. Özellikle popüler kültür ortamlarında mimarlıkla ilgili temel bir bilgi birikimi oluşmamakta, mimarlığın tanıtılması ve sevdirmesine yönelik çabalar gelişmiş toplumlarla kıyaslanmayacak kadar kısıtlı kalmaktadır. Öte yandan gerek çağdaş, gerekse tarihi mimarlık mirasının biriktirilmesi, belgelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar akademik ortamların ilgi alanları ile sınırlı kalmaktadır. Türk Serbest Mimarlar Derneği bu saptamalardan hareketle bir mimarlık müzesinin/merkezinin kurulmasının çok sayıda yararının olacağını düşünmektedir. Kurulacak olan mimarlık müzesinin/merkezinin öncelikli hedefi mimarlığın toplumsal rolü hakkında kamu bilincini arttırmak olsa da merkez, düzenleyeceği sergiler, barındıracağı kapsamlı koleksiyon, özel ve kurumsal arşivler ile günümüz mimarlık teorisine yön verecek yetkin bir araştırma merkezi olacaktır. Cumhuriyet sonrası gelişen ulusal ve çağdaş Türk mimarlık kültürüne ait orijinal belgelerin disipline özel bir arşiv ortamında dökümantasyonu sağlanacak ve araştırmacıların kullanımına sunulacaktır. Türk mimarlık tarihi, teorisi ve pratiği üzerine bilimsel üretime birinci elden fayda sağlamak öncelikli hedefler arasındadır.

TürkSMD 2009 yılından bu yana bu hedefler doğrultusunda bir Mimarlık Müzesi/Merkezi kurulması için çalışmalar yapılmaktadır.

Yine bu amaca hizmet etmek ve kurumsal altyapıyı desteklemek amacıyla da başlatılmış olan AB Projesi çalışmaları, planlanan sergi-seminer ve ürünler, merkez çalışmalarına paralel olarak yürütülecek, planlanan işbirliği, dokümantasyon ve merkezin aktivasyonunun önünü açacak ve nüvesini oluşturacaktır.

Mimarlık Müzesi/Merkezi hazırlık süreci içerisinde üyemiz Sayın Enis Öncüoğlu'nun girişimi ile Kentpark AVM yönetim kurulu üyesi Sn. Mehmet Katırcı ile görüşülmüş ve prensipte anlaşmaya varılmıştır. Bu görüşmede Kentpark AVM içinde Serbest Mimarlar Derneği öncülüğünde ve bazı diğer mimarlık kurumlarının da katılımına açık olacak biçimde bir "Mimarlık Merkezi" oluşturulması; bu merkezde kent, mimarlık ve sanatla ilgili sergi, toplantı ve etkinlikler düzenlenmesi; kent kültürünün sanat ve mimarlığa yönelik duyarlılığının artırılmasına katkı sağlayacak bir kurumsal yapı oluşturulması planlanmıştır. Mimarlık Merkezi'nin aynı zamanda mimarlıkla doğrudan ve dolaylı ilişki içinde olan tasarım ve sanat alanları için bir buluşma ortamı, bu alanlardaki bilgi ve kültür birikiminin temsil edileceği yaşayan bir merkez olması, birçok etkinliğe ev sahip-

liği yapması öngörülmektedir. Merkez içinde kalıcı sergi ve arşivlerin yanısıra geçici sergilerin, çeşitli toplantıların yer alması, tasarım disiplinin farklı alanlarından çok boyutlu katılıma açık bir kültür merkezi işlevi üstlenmesi beklenmektedir. Uluslararası örneklerinde görüldüğü gibi merkezin tasarım alanında çeşitli projelerin geliştirilmesine katkıda bulunacak, zaman içinde kurumsal işbirliklerinin zemini olacak şemsiye bir yapı oluşturacağı varsayılmaktadır. Merkez içinde bu etkinliklerin fiziksel altyapısını oluşturacak biçimde sergi salonu, toplantı salonu ve odaları, sosyal etkinlik ve yeme içme alanları, hediyelik eşya satış bölümü, ofisler ve gerekli diğer servis alanlarının yer alması öngörülmektedir.

Bu ölçekte bir proje şüphesiz gerek kurulma gerekse yaşatılmasına yönelik olarak çok boyutlu kurumsal işbirliklerinin ve katkıların bir sonucu olacak, Türk Serbest Mimarlar Derneği bu anlamda gerek sivil toplum örgütleri gerekse resmi ve özel sektör alanında yer alan paydaş kurum ve kuruluşların katkı ve ortaklıklarına açık olacak, çeşitli işbirlikleri geliştirecektir. Bu katkılar merkeze fiziksel bir mekan sağlanmasının yanısıra sergilenen malzeme ve arşivin oluşturulması, merkezin işletilmesine yönelik kurumsal yapının kurulması ve yaşatılmasını içerecektir.

2010 yılında yayımlanan bu eser, genel olarak, “saydamlık” kavramı ile mimarlığın ilişkisini, farklı kuramsal bakış açıları, teknoloji ve malzeme ilişkileri ve mimari yapıtların oluşum süreçleri üzerinden incelemeye çalışıyor.

Yazar saydamlığı, genişleme, kapsama ve yayılma özelliği çok yüksek bir kavram olarak gördüğü için, yani kavramın felsefe, sosyoloji, resim, heykel ve edebiyattaki izlerinin mimarlık ile kaçınılmaz ilişkiler kurduğunu vurguluyor. Buradan hareketle metin bağlamında, Rönesans aydınlanma felsefesi, izlenimciliğin felsefi altyapısı, izlenimci resim, kübizm, demokratik toplum düşüncesi, dinsel ideoloji ve mimarlık ilişkileri ile Art Nouveau ve 20.yüzyıl mimarlığının sosyolojik yapısı da değerlendiriliyor.

Kitapta, saydamlık kavramı kapsamında önemli bir rolü olan günışığı kavramından hareketle, ışık ve gölgenin mimarlıktaki yeri, iklim, zaman, işlev, vurgu, strüktür ve mekan tanımlaması, maddesizleştirme, yönlendirme, anlam üretme, perspektif oluşturma, güneş denetimi, ışık-gölge diyalektiği, karanlığın mekandaki yeri ve ekolojik açıdan bio-iklimsel mimarlık temaları inceleniyor. Bu çerçevede, Girit mimarlığından Antik Yunan’a, Roma’dan Gotik döneme, Selçuklu’dan Osmanlı Mimarlığına, Rönesans’tan Barok dönem mimarisine, Art Nouveau’dan Modern Mimarlık ve Sanat’a dek geniş bir döneme ait yapıtların saydamlık açısından özgün yanları analiz ediliyor.

Tabanlıoğlu Mimarlık “Loft Bahçe” ile RIBA Ödülünü Kazandı

22-23 Eylül’de Londra’da düzenlenen Britanyalı Mimarlar Kraliyet Enstitüsü ödülleri, Türkiye’den katılan Tabanlıoğlu Mimarlık Loft Bahçe projesi ile ödül aldı.

RIBA - Royal Institute of British Architects (Britanyalı Mimarlar Kraliyet Enstitüsü) 2005 yılından bu yana dünyanın her yerinde RIBA üyeleri tarafından gerçekleştirilmiş olan projelerinin mükemmelliğini değerlendiriyor.

RIBA üyesi mimarların Birleşik Krallık dışında gerçekleştirdikleri yapılarını onurlandıran ödüle bu yıl 13 proje layık bulundu. Foster and Partners, Zaha Hadid, David Chipperfield gibi dünyanın en saygın mimarları olarak kabul edilen isimlere ait projelerin yer aldığı listede bu yıl kazananlar arasında ilk kez Türkiye’den Tabanlıoğlu Mimarlık Loft Gardens Projesi ile yer alıyor.

2007 yılında RIBA imtiyazlı üyeliğine kabul edilen Murat Tabanlıoğlu ve Melkan Gursel Tabanlıoğlu’nun liderliğinde Tabanlıoğlu Mimarlık, sahibi olduğu birçok ulusal ve uluslararası ödüle bu kez dünyanın en saygın mimarlık ödülünü katarak, Türkiye’de gerçekleşen fikir ve mimarlık üretiminin ölçeğini yeni bir çizgiye taşıyor.

Yaratıcı ve nefes kesici binalara verildiği belirtilen ödülün Bob Allies, Gianni Botsford, Alison Brooks, Tony Chapman, Peter Clegg, Paul Finch, Murray Fraser, Philip Gumuchdjian, Deborah Saunt, Bill Taylor ve Cindy Walters’ dan oluşan jüri Levent Bahçe projesini “Mies-vari kule modelinde ele alınan 21 katlı konut yapısı, ana biçimine ustaca müdahalelerle esnek bir yaşam formuna dönüştürülmek suretiyle zarifce insani ölçeğe taşınmış. Yüksek kotlarda yeralan avlu-bahçeler, çıkmlar şeklinde yerleştirilen cumbalarla dengelenerek cepheye gömülmüş ve bu hareketlilik cephedeki dolu-boş dengesini güçlendirmiş. Plan ve kesitlerin organizasyonu alternatif konut biçimleri ve -bazıları yatayda avluların çevresinde bir kısmı ise dikeyde

iki kat yükselerek- geniş bir mekansal çeşitlilik sağlamış. İç mekanlarda ise tasarımcılar endüstriyel loft estetiğini cesur bir tutku ile sergilemiş; brüt beton, çelik ve ahşap kullanılan alanlarda alt yapının saklanmaması tercih edilmiş. Loft Bahçe, ustaca kişiselleştirilen bir tipoloji içinde zerafet ve “sınır”ın uç ifadesi olmayı başarmış,” notu ile değerlendirdi.

Uluslararası RIBA Ödülü alan 13 Proje:

- **Loft Gardens**, İstanbul, Türkiye - Tabanlıoğlu Architects
- **Laboratory Building**, Basel, İsviçre - David Chipperfield Architects
- **Guangzhou Opera House**, Çin - Zaha Hadid Architects
- **Galleria Centercity Department Store**, Cheonan, G. Kore-UN Studio
- **Masdar Institute**, Masdar City, Abu Dhabi, BAE - Foster and Partners
- **Boston Museum of Fine Arts**, Massachusetts, ABD - Foster and Partners
- **School of Arts**, Singapur - WOHA
- **Alila Villas**, Bali, Endonezya - WOHA
- **Stanislavsky Factory**, Moscow, Rusya - John McAslan & Partners
- **Iron Market**, Port-au-Prince, Haiti - John McAslan & Partners
- **North College**, Rice University, Houston, Texas, ABD - Hopkins Architects Partnership
- **Virginia Museum of Fine Arts**, Richmond, Virginia, ABD - Rick Mather Architects
- **Brain and Mind Research Unit - Youth Mental Health Building**, University of Sydney, Australia - BVN - Bligh Voller Nield Architecture

ANTALYA'DA DOĞAL ÇEVRE KORUMASINA YÖNELİK PROJE VE UYGULAMALAR

Antalya, yıllardır birçok plan çalışmasının yapıldığı kimilerinin kısmen uygulandığı önemli bir Akdeniz kenti. 1998'e tarihlenen ve kentin çevresindeki çok değerli doğal kaynakları korumayı esas alan kapsamlı bir çalışmayı planlama ekibinin üyelerinden Mehmet Tunçer hatırlatıyor

Mehmet Tunçer*

26 Şubat 2010 tarihinde kaybettiğimiz Antalya'daki özellikle doğal çevre düzenleme projelerinde emeği geçen peyzaj mimarlığının önemli isimlerinden Prof. Dr. Yüksel Öztan hocamızı saygı ile anıyorum.

Antalya Kentsel Bölgesi'nde, ülkemizin gelişme sürecine koşut olarak ve ülke gelişme hızından daha hızlı bir gelişme yaşanmakta oluşu, teknolojik gelişmelerin sosyal ve ekonomik yapıyı değiştirmesi, fiziksel yapıyı da önemli ölçüde etkilemektedir. Bu olgunun özellikle göç ile kendini göstermesi, kentsel alan gereksinimini büyük oranda arttırmaktadır. Bu durum kentte denetimsiz gelişmeleri de giderek arttırmaktadır. Aşırı yoğunluk, sosyal ve teknik altyapı yetersizliğini daha da büyütme; örgütsüzlük, parasal olanakların sınırlılığı, vb. olgular her türlü iyileştirme, koruma-kullanma-geliştirme, yenileme ve kentsel canlandırma stratejilerini güçleştirmektedir.

Bu yazı, Antalya Kenti için 1995–1998 yılları Arasında UTTA Planlama tarafından hazırlanan çeşitli plan ve proje raporlarından derlenmiştir. Yazar bu çalışmalarda, plan müellifi, danışman, proje yöneticisi ve/veya kentsel tasarımcı/koruma plancısı olarak yer almıştır. Bu yazıda, Antalya'nın bugününü etkilemekte olan plan ve projelerden; Antalya Çevre Projesi, Antalya Kıyı Yönetimi Projesi, Adalya Akdeniz Botanik Bahçesi Projesi, Düden Çayı Çevre Düzenleme Projesi (Gençlik Parkı Projesi), Boğaçay Doğal Kaynak Kullanımı ve Çevre Düzenleme Projesi özetlenmiştir.

1. ANTALYA ÇEVRE PROJESİ

Pamphlia'nın önemli antik dönem kentlerinden biri olan Antalya'da 'kültürel çevre koruması' önem taşımaktadır. Doğal çevre kültürel çevre ile birlikte korunduğu zaman, daha olumlu sonuçlar alınabilmektedir. Doğal Çevre'nin korunmasına yönelik önemli bir proje olan Antalya Çevre Projesi 1993–1994 yıllarında hazırlanmış, 1995 yılı içerisinde de Dünya Bankası kredisi sağlanarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu proje kapsamında, 2020 yılı nüfus ve kentsel gelişme hedefleri, çevre boyutu gözetilerek saptanmış ve içme suyu, atık su sistem projeleri ile katı atık ve arıtma tesis projeleri hazırlanarak uygulanmasına başlanmıştır. 1992 yılındaki arazi kullanımı ile kentleşme ve gelişme eğilimleri dikkate alınmış ve bu olgu mevcut planlama kestirimleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Yürürlükteki planlar ve nüfus projeksiyonlarının öngördüğü kentleşmenin çevreye yapacağı etki dikkate alınarak incelenmiş ve 1998, 2005 ve 2020 hedef yılları için nüfus projeksiyonları yapılmıştır.

Antalya Belediyesi'nin nazım (1/25 000 ve 1/5000) ve uygulama imar planları (1/1000) ile Turizm Bakanlığı GAÇ-ATAK Projesi, İller Bankası Antalya kanalizasyon projesi, DSİ içme

* Prof. Dr.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Mimarlık Bölümü Başkanı

Kaynakça

1. UZEL, Ahmet, TÜRKOĞLU, Kamutay, TUNÇER, Mehmet, ATİK, Saffet, Antalya 1/25 000 Yapısal Plan Araştırma-Açıklama Raporu, Antalya BŞB, UTTA Planlama & Danışmanlık Ltd., 1995-1996.

2. Adalya Akdeniz Botanik Bahçesi Giriş Tesisleri Projesi, Proje Raporu, UTTA Planlama & Danışmanlık Ltd., 1996.

3. Düden Çayı Çevre Düzenleme Projesi, Plan ve Raporları, UTTA Planlama & Danışmanlık Ltd., 1996.

ve kullanma suyu projelerinden yararlanılarak yapılan çalışmalar sentez edilmiştir.¹

Çevre Projesi uygulamalarının kıyılar üzerinde, özellikle Lara ve Konyaaltı sahil şeridinde evsel atıklardan kaynaklanan aşırı kirlenme baskısını azaltması beklenmelidir.

2. ANTALYA KIYI YÖNETİMİ PROJESİ

“Kıyı Bölgesi Yönetim Projesi”nin amacı, kaynak envanteri, bölgenin çevre taşıma kapasitesi, aynı zamanda çevresel değerler ve altyapı konularında; planlama, bölgeleme, değişkenleri ve bina ruhsat kararlarını uygulama hizmetleri hakkında yöneticileri daha iyi bilgilendirmek için geniş kapsamlı bir veri tabanı oluşturmaktır. Çevre Projesi kapsamında hazırlanan “Kıyı Yönetimi Projesi” çalışmaları ile kıyının korunması ve geliştirilmesine yönelik yasal ve yönetsel yetki ve uygulama çatışması ortaya konmuştur. Kıyı Yönetimi’nin başlıca rolü:

- İnşaat ve işletme ruhsatları için yapılan başvurularda arazi kullanma yönetiminin izlenmesi,
- Arazi kullanımının ve kentsel gelişmenin planlanması, ekolojik taşıma kapasitesinin belirlenmesi, nüfusun kontrolü,
- Kamu servislerinin yönetimlerine yardımcı olunması, kamu hizmetleri ve işlerinin planlanması, halk sağlığı ve idaresi, kontrol ve septik tankların bakımı, gibi çevre sağlığı konuları üzerinde olacaktır.

Antalya’da halihazır haritalar, kadastro ve imar plan verileri sayısallaştırılmıştır. Böylece bu verileri bilgisayar ortamında çeşitli ku-

ruluşların aynı anda kullanımı mümkün olabilecektir. Özellikle Belediye’nin imar, harita, elektrik, su, kanalizasyon vb. birimleri ile Kültür, Turizm ve Bayındırlık vb. bakanlıkların aynı anda kullanabilecekleri ortak bir veri tabanı oluşturulabilecektir. Bu yöntemle, doğal değerler (kıyı, orman, yeraltı ve yer üstü su kaynakları ve havzaları, değerli tarım toprakları, narenciye bahçeleri vb.) ile kültürel değerlerin (tescilli ve/veya tescilsiz arkeolojik, kentsel ve tarihsel sit alanları) korunması, bakım ve kontrolü etkin bir şekilde anında yapılabilecektir.²

Bu Proje kapsamında “Konyaaltı Kıyı Kesimi” öncelikli uygulama alanı olarak seçilmiştir. Ancak bugüne kadar her hangi bir çalışma yapılmamıştır. Lara kıyı bandının da bu kapsamda uygulama içine alınması gereklidir. Özellikle, kıyı kullanımlarının hızla artacağı düşünülürse, Kıyı Yönetimi Projesi’nin bu kesimde de uygulanmasının önemi açıkça ortaya çıkmaktadır.

3. ADALYA AKDENİZ BOTANİK BAHÇESİ PROJESİ

Lara Kıyı Bandı’nda önemli bir bölge olan Acısu kesimi, Şubat 1993’de Belediye Meclis Kararı ile turizm alanından konut alanına çevrilmiştir. Kat serbestisi bulunan bu alandaki yapı yoğunluğu da E=0.80 olarak bırakılmıştır.

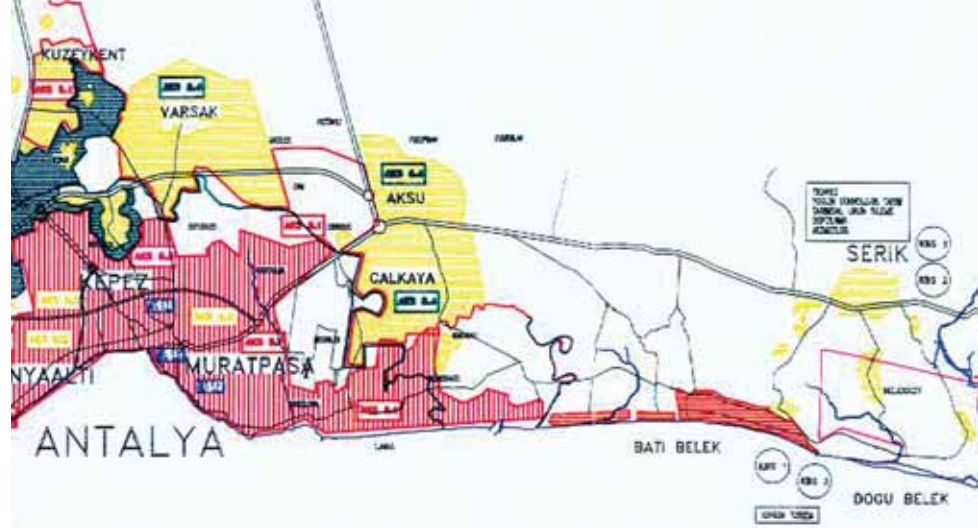
Bu bölge imar planında, yat limanı ve bu limanı besleyen ticari ve turistik üniteler şeklinde tasarlanmıştır. Ancak, daha sonra ikinci konut amaçlı yapılaşmalar yoğunlaşmıştır. 1995 Nazım Plan açıklama raporunda; “... Lara Kesiminde Karpuzkaldıran-Aksu arasındaki kıyı kesiminde kumul ve ormanların oluşturduğu şeritte kamu kampları, yat limanı tahsisleri vd bulunmaktadır. Henüz bakir ve değerli bir kıyı kesimi, sağlıklı bir işlevlendirmeyi ve denetimli bir yapılaşmayı beklemektedir. Çok önemli ve özgün bir potansiyel alandır. Kent yaşamına katılması Konyaaltı Plajları’ndan farklı olarak ele alınması gerekmektedir” denilmektedir.³

1995 Planı, 1980 Plan kararlarını genel olarak alarak, kıyının kamu yararına kullanımına ilişkin yeni kararlar geliştirmiştir. Doğal Sit

¹ TÜRKOĞLU, Kamutay, TUNÇER, Mehmet, UZEL, Ahmet, Antalya Çevre Projesi, A Şhircilik Mimarlık Bürosu ile SU-YAPI & TBS Association, 1992-1994.

² HASE, T.M., TUNÇER, M., KANTAŞI, E., Antalya Kıyı Bölgesi Yönetim Projesi Final Raporu, 1993.

³ Antalya BŞB, Nazım Plan Araştırma-Açıklama Raporu, UTTA Planlama & Danışmanlık Ltd., 19

Alanı'nın (orman alanları) bütünlüğü korunmuş ve kıyıda 'özel proje alanları' oluşturulmuştur.

Lara Bölgesinde, Ermenek'in batısında yaklaşık 90 hektarlık "Obruk Devlet Ormanı", 19.01.1995 tarihinde Orman Bakanlığı tarafından "Turizm Amaçlı Botanik Bahçesi" yapılması koşulu ile Muratpaşa Belediyesi'ne tahsis edilmiştir. Bu alanda "Adalya Akdeniz Botanik Bahçesi" oluşturulması amacıyla detaylı bir kentsel tasarım ve peyzaj projesi geliştirilmiştir.

4. DÜDEN ÇAYI ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ (GENÇLİK PARKI PROJESİ)

Kent bütünü içinde doğal değerleri koruma ağırlıklı projelere değinmek, hem planlama çalışmalarının farklı ölçeklerle kazandığı nitelikleri ortaya çıkartmak, hem de ilkesel bir bütünlük ile bilgilенmeyi sağlamak açısından uygun olacaktır. Bu yüzden bu bölümde koruma ağırlıklı uygulama planları özetle ele alınacaktır. Bu projeye ilişkin açıklama, projenin açıklama raporundan özetlenmiştir. "Düden Çayı"; Antalya'nın sahip olduğu en önemli doğal güzelliklerden biridir. Ancak, Düden Çayı'nın çevresinde kamuya ait alanların fazla olması nedeniyle, son yıllarda yoğun bir gecekondu baskısı oluşmuştur. Bu nedenle, yavaş yavaş doğal karakterini ve çekiciliğini yitirmeye başlayan bu bölgede bir düzenleme çalışmasının ivedi olarak yapılması gerekliliği doğmuştur.¹ Bu nedenle Kepez Belediyesince, Düden Çayı ve yakın çevresinde, koruma amaçlı bir plan ve kentsel tasarım ölçeğinde çevre düzenleme proje çalışması hazırlanmıştır. Projelendirilen alan, Düden Şelalesi'ndeki arkeolojik alandan başlayarak Alanya Çevre Yolu'na kadar yaklaşık 8,5 km. uzunluğundaki 1. Derece Doğal Sit Alanı ve yakın çevresini kapsamaktadır.

Planlama Alanında doğal değerlerin yok olmadan korunması ve günümüz yaşamıyla bütünleştirilerek kullanılabilmesi amacı ile rekreatif amaçlı açık alan düzenlemesi öngörülmüş ve bu amacın gerçekleşmesine olanak sağlayabilecek bir planlama yapılmıştır. Hazırlanan Nazım Planda; Antalya'nın tarihi ve doğal güzellikleri, iklim yapısı, iç ve dış turizme hizmet edecek potansiyele sahip olması nedeniyle, dünya ölçeğinde bir turizm merkezi olma özelliği gözönünde tutulmuştur. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu tarafından 16.12.1992 Tarih / 1670 sayılı karar ile ilan edilen 1. Derece Doğal Sit ve 24.02.1993 tarih / 1770 sayılı karar ile de Arkeolojik ve Doğal Sit Alanı olan bu bölgenin sınırları, planlamanın en önemli belirleyicileri olmuştur. 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı ilan edilen alanın, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararlarınca değerlendirileceği için sit sınırı, 1/5000 Nazım İmar

Planı'nda çevredeki planlarla uyum sağlayacak bir dış yolla tanımlanmıştır.

1. Derece Doğal Sit Alanı içinde ise, Koruma Kurulu mevzuatı gereğince çok düşük yoğunlukta ve günübirlik tesislerin yer alacağı kullanımlar düşünülmüştür. Doğal Sit alanının yakın çevresinde ise, daha önce müktesep hak kazanmış konut alanları dışında, yeni konut alanları önerilmemiştir. Bu bölgelerde, daha çok sit alanına olan baskıyı azaltıcı tampon alanların yer alması düşünülmüştür.

Mevcut eğilimler, Düden Çayı'nın doğusunda tarımsal nitelikli yerleşme alanlarının devam ettiğini, batısında ise özellikle kamu mülkiyetleri üzerinde gecekondu yerleşmesinin yoğun şekilde olduğunu göstermektedir. Bu nedenle çayın doğu tarafındaki tampon bölgelerin, belediyeye uygulama aşamasında fazla parasal yük getirmemesi de düşünülerek, mevcut tarımsal yerleşme karakterini devam ettirmesi uygun bulunmuştur.

Çayın batısında, kamu mülkiyetinin yoğun olduğu tampon bölgelerde, kültürel, sportif, sosyal, idari kullanımların yer aldığı bir düzenlemeye gidilmesi düşünülmüştür. Özel mülkiyetlerin yoğun olduğu bölgelerde ise, ticari amaçlı çiçek seraları ve bunların tanıtımının ve satışının yapılacağı bir ticari merkezin de yer alması düşünülmüştür. Çayın kuzeyinde, orman tahdit krokisi içinde kalan, fakat üzerinde birkaç maki kümesi dışında ağaç bulunmayan, büyük kamu mülkiyetlerinin bulunduğu tampon bölgede, uygulama kolaylığı da düşünülerek, buraya canlılık kazandıran bir çekim odağının, bir turistik eğlence merkezinin yer alması uygun bulunmuştur.

5. BOĞAÇAY DOĞAL KAYNAK KULLANIMI VE ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ

"Boğaçay Doğal Kaynak Kullanımı ve Çevre Düzenleme Projesi" alanı, Antalya'nın batısında, Olympos ve Termessos Milli Park alanlarının drenajını sağlayan Karaman, Doyran, Çandır Çaylarının birleşmesinden oluşmaktadır.

Boğaçay Havzası yaklaşık 800 km²'lik bir alanı drene etmektedir ve bugün olduğu kadar gelecekte de Antalya için önemli bir doğal kaynak olacaktır. Günümüzde havza düzensiz, yağış rejimine bağlı olarak zaman zaman taşkınlara neden olan, çevresi düzenlenmemiş bir durumdadır. Havza içinde işletilmekte olan çakıl ve kum ocakları, doğal dengeyi alt üst etmekte, nakliye kamyonları ulaşım ve çevresel sorunlar doğurmaktadır.

Havza planlamasının başlıca hedefi, Karaman Çayı ve Boğaçayı'nın debisini düzenli hale getirmek, sellere karşı üst kotlarda regülatörler oluşturmak ve çay çevresinde kente yönelik dinlenme, eğlence, spor ve rekreasyon ağırlıklı düzenlemeler yapmaktır. "Boğaçay Doğal Kaynak Kullanımı"nın planlanması ve projelendirilmesindeki en

¹ Engiz Mimarlık, Düden Çayı ve Çevresi Nazım İmar Planı Açıklama Raporu, s.1, 1995.

önemli girdi kuşkusuz akarsuların akış rejimleridir. Bu rejimlerin bugüne kadar oluşturduğu ortamın iyi yorumlanması, bugün için taşıdığı anlamın ve gelecekteki beklentilerin buna göre tanımlanması gerekmektedir.

TAZMİNAT ÖDEMEK YAPILARI KORUMAYA YETMEZ!

Telif haklarını korumak konusunda yargı yolu ile kişisel hak arama girişimlerimiz çoğu zaman başarılı olamıyor. Birbiri ile çelişkiler oluşturan yargı kararları... yetkili kurumlara yapılan başvurulardan sonuç alınamaması... alınsa bile yaptırımların etkili olamaması... bu sayfalarda aktardığımız süreçlerde bir kez daha açığa çıkıyor. Telif haklarının korunması için kurumsal bir yapı aracılığı ile mücadele edilmesinin kaçınılmazlığı hala önümüzde

Sezar Aygen
Oktay Veral

1981 yılında açılan Ordu Pazarı Sınırlı - Ulusal Mimari Proje Yarışmasını, mimarlar Sezar Aygen ve Oktay Veral kazanmıştı. Ankara, Tandoğan, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı üzerinde inşa edilmiş bulunan “ORDU PAZARI” yapısı daha sonra “MİGROS” süpermarket binası adını aldı. Eser sahiplerinin izni ve görüşü alınmadan birtakım değişikliklerin yapıldığı ve müelliflerin 5846 sayılı Yasadan kaynaklanan haklarının ihlal edildiği tespit edildi. Bunun sonucunda mal sahibi kuruluşa, bir “mimari eser” olan yapının FSEK kapsamında koruma altında olduğu ve vaki değişiklikler izale edilerek eserin eski haline getirilmesi, maddi ve manevi tazminat ödenmesi talebi için açılan dava ile bildirilmiştir.

Mahkeme, konunun yerinde keşfi ve tayin edilen bilirkişilerce bir rapor hazırlanması ara kararını almıştır. Bilirkişi raporunda yapının mimari fikir eseri sayılabilmesi için eser sahiplerinin yaratıcı aktivitelerinin özgün olması, yani müelliflerinin özelliklerini taşıması gerektiği gerçeği ile örtüşmesinin en önemli kriter olmasından hareketle; yapı ve projelerinin saygın mesleki yayınlarda yer alması, yapının tanıtımına mesleki literatürde yer verilmesi, proje ve yapı fotoğraflarının mimarlık okullarında dia arşivlerinde bulundurulması ve mimari tasarım eğitiminde öğrencilere örnek olarak gösterilir olmasını mesnet kabul ettiğini ifade etmiştir.

Ordu Pazarı binasının bilirkişilerce tanımlanan mimari estetik değerleri şöyle sıralanmıştır; “... 1- Yapının tasarımı ve uygulaması, prefabrikasyonun yalnızca standart endüstri yapılarında değil, kent içindeki prestij yapılarında yeterli ve gerekli estetik mimari değerler gözetilerek uygulanabileceğini kanıtlayan başarılı bir mimarlık eseridir. İnşa edildiği dönem olan 1980’li yıllarda (1983) betonarme taşıyıcı sistemi ve prefabrik elemanlarında yüksek teknoloji kullanımı ve yapı dilinin bu özelliği yansıtması açısından öncü örnekler arasında yer almıştır. Yapı değerini hala korumakta olup, günümüzde benzeri işlev ve ölçekteki az sayıda uygulamanın eşdeğer niteliğe erişebildiği gözlenmektedir.

2- Eserin kentsel ölçekteki başarısı, Tandoğan Meydanı ve Gazi Mustafa Kemal Bulvarının kentsel mekân özelliklerini güçlendirmekte oluşundadır. Çıplak beton ile vurgulanan sade ve güçlü bir kitle plastiğine sahip olan yapı, bulunduğu yerde kent imajı ve estetiğine katkısı bulunan bir “işaret yapı” (landmark) olarak varlık göstermektedir.

Ordu Pazarı AVM
Tandoğan, Ankara : 1981 yılında, ilk yapıldığı hali ile...

3- Bir alışveriş / ticaret yapısının gereksindiği canlı ve dikkat çekici olma özelliği, prizmatik yapı kitlesinde girişi işaretleyen boşluk ile bu boşluğa yerleştirilen ve kitle plastiğinin bütünleyici bir parçası olan küresel formlu soyut plastik ile sağlanmaktadır. Çıplak betonun gri rengi ile ışıklı döner kürenin turuncu renginin yarattığı kontrast, cephelyi uzaktan kolay algılanır ve çarpıcı kılmaktadır. Cephe kompozisyonunun ayrılmaz bir unsuru olan kitle boşluğu ve içinde yer alan plastik, yarışmada bu projenin seçilmesine etken olmuş tasarım kararlarının başında gelmektedir.

4- Yapının dış cephe karakterini oluşturan dolu-boş kompozisyonu, tasarım olgunluğu bakımından üst düzeyde olup, taşıdığı dönem özellikleri bakımından ayrıca dikkate değerdir. Cepheleri işleve uygun olarak büyük ölçüde sağır tutulmuş olan yapının özgün tasarımı vitrinleri, üçgen kesitli düşey pencereleri ve daire biçimli pencere dizisi, bu sağırlığı dengelemektedir. Özellikle daire biçimli açıklıklar, ileri teknoloji kullanımına sahip nitelikli yapılardaki "makine estetiği" ağırlıklı ifade arayışları yönünden, dönemine ait mimari karakter sergilemektedir.

5- Sağır duvarlar iç mekanda, satılan malların sergilenebilmesi için gerekli yüzeyleri, açıklıklar ise yeterli düzeyde doğal aydınlatmayı sağlamaktadır. Üst katta gereken doğal aydınlatma, özgün tasarıma sahip çatı feneri ile sağlanmaktadır. Binanın doğal aydınlatması için sağlanan tüm unsurlar, iç mekân planimetrisi ile örtüşmektedir.

6- Farklı satış departmanlarına sahip esnek alışveriş işlevleri için özel olarak tasarlanmış olan yapıda, sirkülasyon / servis elemanları tutumlu biçimde bir araya getirilerek, satış mekanları açık plan olarak çözülmüştür. Ana merdivenler dışarıdan okunaklı tutularak, binanın yan cephe plastiğini oluşturmaktadır. Yapının elverişli plan şeması, yapısal yalınlığı ve yapım tekniği bakımından yüksek standartları, estetik uygunluk içinde gerçekleştirmiştir.

Tüm bu özellikleri ile yapı, yüksek estetik değerlere sahip, özenli ve başarılı bir mimari eser olarak ulusal çağdaş mimarlık literatüründe haklı bir yer edinmiştir. Yapının "sıradan yapı pratiği" içindeki herhangi bir uygulama olmayıp, mimarlık kültürünün seçkin örnekleri arasında yer alışı, mimari açıdan tartışmasız bir veridir. ..."

"... Heyetimiz, yapının **mimari estetik** açısından gerekli nitelikleri içeren **özgün ve estetik değerler** konumunda oluşu nedeni ile, ilgili yasanın koruması altında olduğu; özgün bir mimari tasarım ürünü ve mimari eser kapsam ve niteliğinde olan binada yapılan değişikliklerin, eserin mahiyet ve hususiyetlerini bozan nitelikte oluşu nedeni ile FSEK'in 16. ve 17. maddelerine aykırı olduğu; yapılan müdahalelerin mimari eserin özgün yapısını ve estetik bütünlüğünü bozarak, eser sahibi mimarların manevi haklarını ihlal ettiği; müdahalelerin eserin mimari mahiyet ve hususiyetlerini bozar nitelikte oluşunun FSEK'in 16/13, 17/21 maddelerine aykırı olduğu kanaatindedir. Takdiri mahkemeye ait olmak üzere saygı ile sunulur."

Mahkemece bilirkişilerden ayrıca maddi tazminat hesabının da yapılması talep edilmiştir.

Dava sonunda Mahkeme sadece **Maddi Tazminat** ödenmesi kararı vermiştir! Müellifler olarak, kararda taleplerimizden sadece maddi tazminatın ödenmesinin kabul edilmesiyle birlikte, yapının eski haline getirilmesi ve manevi tazminatın ödenmesi talebimizin karşılanmamış olması nedeni ile konuyu "AİHM"ne yansıtmış bulunmaktayız.

BİR 'KÜLTÜR' SAVAŞÇISI...

BARAN İDİL

Türkiye’de planlamanın mimarlıkla ilişkisinin koparıldığı, son 20 yılın sık dile getirilen şikayetlerinden biridir. Bu alandaki en eleştirel kişiliklerden Baran İdil ‘mimar kökenli plancılar’ kuşağının da az sayıdaki temsilcisinden biri TSMD’nin 2002-2004 dönemindeki ‘Mimarlık Ödülü’ne değer bulduğu Baran İdil için Jüri “...40 yılı aşan mimarlık mesleğinin geniş perspektifi içinde çok yönlü katkısını, tasarımda uygulamada, meslek örgütlerinde, eğitimde... yapıdan kente ve meslek etiğinden ödün vermeden sürdüren; örnek davranışları, çok yönlü kişiliği ve deneyimlerini sevgi ve saygı ile paylaşan yol gösterici kimliği ile meslek camiasında önemli, saygın ve özgün bir yer edinmiş olan...” değerlendirmesini yapıyordu. “Planlama” kavramının bir ülke politikası olarak lanse edildiği yıllarda meslek hayatına atılan Baran İdil söyleşisinde, 1950’lerde başlayan bu serüvenin İTÜ, İller Bankası, Safranbolu Mimarlar Odası ve yarışmalara da bolca dokunan bir özetini belgeliyoruz.

serbest Mimar: Nasıl mimar olmayı seçtiğinizle başlayalım mı?

Baran İdil: Mimarlığı seçme konusunda, lise yıllarında yahut aile kültürü içinde yönlendirme edinmedim! Müzikolog olmayı düşünüyordum, onun da okulu yoktu. Ama sanat alanına yönelme konusunda, lise, ortaokul civarında okunan kitapların, ortamların, kültür birikiminin çok erken yıllarda alınmasının ciddi önemi olduğuna inanıyorum. Eğer bunu almışsanız, hayatının gerisini de etkiliyor insanın. Ben de yoğun bir sanat ortamında yetiştim.

sM: 1950’li yıllarda bir İTÜ vardı bir de Güzel Sanatlar Akademisi. O dönemde neden İTÜ’yü seçtiniz?

Bİ : O zamanlar da girerken sınav vardı ama merkezi bir sınav değildi. Güzel Sanatlar Akademisi sınavla öğrenci alıyordu ve ben birinci olarak girdim. En önemli konular matematik, kompozisyon ve resimdi. Resim sorusu, Akademi’nin içinde, oturduğumuz yerde gördüğümüz perspektifi resmetmekti. İTÜ sınavlarında da o zaman “kültür yoklaması” diye bir şey vardı ve en çok kredi ona verilirdi. “En sevdiğiniz müzikler hangileri?” “Sevdiğiniz bir yazarın en az bir eserini yazın...” gibi sorular vardı. Suallerin biri hariç hepsini yapmıştım: ‘Le Corbusier diye birini sormuşlardı, bilemedim... 1950’li yıllar, Birleşmiş Milletler Binası’nın aktüel olduğu dönem. Herhalde “bu adamlar aktüel mimariyle de ilgili mi?” diye sordular bu suali. Hem İTÜ’yü hem de Güzel Sanatlar’ı kazandım.

Danıştığım yakınlarımdan biri, mimar Nihat Fer idi. Akademili olmasına rağmen Akademi’yi tavsiye etmedi bana, “Teknik Üniversite’de çok iyi hocalar var” dedi. Yavuz Taşçı da ikisini de kazanmıştı, beraberdik. Biz de bir bildiği vardır dedik, önce 15 gün Akademi’ye gittik, sonra İTÜ’ye... Asım Mutlu Akademi’nin başkanıydı. Okula çok iyi bir puanla girdiğim için, ayrılırken yalan söylemek mecburiyetinde kaldım; sözde ben Floransa’ya, Yavuz da Münih’e gidecektik. Çünkü “neden okulda kalmıyorsunuz?” diye sorsalar verecek cevabımız yoktu.

sM: Biraz eğitimin içeriğinden bahseder misiniz?

Bİ: İTÜ’nün 1. yılı tam bir kabustu! İlk sene yüksek matematik, yapı bilgisi vardı. Yapı, doğrudan merdiven, basamak, pencere çizdiğimiz kazık bir dersti; çok ciddiye alınırdı ve kolay geçilmezdi. Tasarı geometri, topografya vardı, pek zordu. Sanat tarihi müthiş bir alandı ama heyecanlandırmaya yetmiyordu. 1. senenin sonuna doğru birkaç seyahat yaptık, çok keyifliydi... Doğan Kuban asistanımızdı; onunla İznik’e, Bursa’ya gittik. Mimariye aşık arkadaşlar edindim: Ergün Aksel, Mehmet Tataroğlu, Yavuz Taşçı, Ertur Yener, Sevinç Hadi, Neşet ve Şaziement Arolat, Altuğ Çinici, Erol Kulaksızoğlu, Tuncay Çavdar...

*Baran İdil söyleşisini, serbest.MİMAR Dergisi için, Tamer Başbuğ, Hasan Özbay ve Aslı Özbay gerçekleştirdi. Baran İdil’i TSMD Mimarlık Ödülü’ne değer bulan 6. Dönem Jürisi, Ercan Çoban, A. Can Ersan, Esen Onat, Semra Uygur ve Nuran Ünsal’dan oluşuyordu.

Elazığ İmar Planı - İller Bankası, 1981, Yardımcılar: Kazım Pehlivanoglu, Hüney Sam, Ayşe Işık, Hasan Özbay, Tamer Başbuğ, Menşure Işık

Çok keyifli, müthiş iddialı bir sınıftık. Okulda üzerimde etkisi olan hocalardan biri Orhan Bozkurt'tur: 2. dönem cami projesi yaptım. Bayağı bir hadise oldu o proje, 20 aldım. O dönem okulda meşhur olan 3 proje vardı: Ergün Aksel'in ki hep meşhur olurdu zaten; biri Erol Kulaksızoglu'nun camisiydi, biri de benimki...

Okulda çok istisnai bir adam vardı; Sabahattin Eyüboğlu. Eyüboğlu sanat tarihi hocasıydı. Bir sene Balıkçı (Cevat Şakir) ile bir mavi gezi organize etti ve "İdil" dedi, "Balıkçı tekneyi ayarladı, gidiyoruz. Sen de katıl." O sırada da beş parasızım, daha yeni 1,5 liraya iş bulmuşum... "çalışıyorum" dedim. "Boşver! 2 kişinin yediği karavanadan 3 kişi de yer, gel." dedi ama param yoktu ve katılamadım. Hep pişman olmuştumdur gitmediğime.

Doğan Kuban da çok etkiliydi üzerimizde. Hocalığı çok şekerdi. Her sene gezi yapardık. Doğan Abi çoğuna katılırdı.

Herkesin ait olduğu bir grup vardı: Turgut Cansever'in grubu, Enver Tokay'ın grubu, Yılmaz Sanlı'nın grubu.... Polemik had safhada etkiliydi! Bunun başında da Turgut Cansever gelirdi: Bütün kibarlığına rağmen saldırgan bir yanı vardı. O tabi hepimize yansıyor. Bu bürolar, genellikle yarışmalarla kazanılmış işler yaparlardı. Büroda saati bir lira yevmiye ile çalışılırdı. Onlar bizleri seçiyorlardı, denemeden yanlarına almıyorlardı. Sonra da sallıyor atıyorlardı...

Mimari olarak beni heyecanlandıran bir başka adam da Maruf Önal'dı. Bizim okula girdiğimiz sene, onlar Ankara'da Karayolları Genel Müdürlüğü yarışmasını kazanmışlardı. İlk defa çelik konstrüksiyonlu bir yapı yapılacaktı. Onların bürolarına gittik. Bir tek projede 10-15 kişi çalışıyordu. Bana kendi çektiği su altı resimlerini göstermişti. "Mimarlığı sevmek için biraz dalmak iyi gelir" demişti. Yeniköy'de Sedat Hakkı Eldem'in yalısının altına dalmış ve fotoğrafını çekmiş. Hiç unutmam o sohbetini. Müthiş etkilemişti beni!

Turgut Cansever'in bürosu yoktu daha, 1953 yılında belediyede çalışıyordu. Ofisinin tadilat işini biz yaptık. Turgut Bey'in detayları çok iyiydi; tükenmez kalmiyle takır takır çizirdi. Okulda bir türlü anlamadığım şeyleri Turgut Bey'den hemen öğrendim. Turgut Bey akşamları gelir, tashi yapardı. İlk ruhsat denememi onun bürosu vesilesiyle yaşadım: Beşiktaş'a Mıntika Mühendisliği'ne onay için gitmiştik. Aslında oralarda Turgut Bey'in müthiş bir forsu vardı ve ben bunu bilmiyordum; projenin kime ait olduğunu söylemedim bile. Beni önce uzun süre beklettiler, sonra da projeyi onaylamadılar! Çok sinirlendim,

tartışma başladı. İlk sabıkamı alacaktım nerdeyse; bekleten adama bir yumruk attım, tutmadı. Hırısından hüngür hüngür ağladım. Bir işi becerememiş olmak çok ağıma gitti. Gürültüleri duyunca adamın müdürü geldi, "Kimin projesi bu?" diye sordu. Turgut Cansever'in de yince, hemen bırakın çocukları dediler. Selçuk Mılar ile de tesadüfen orada tanıştım. Bir telefon etti. Birileri geldi, projeyi alıp götürdüler ve ruhsat işi halloldu... İlk vakamızdır bu!

Cansever bürosunda Mehmet Tataroğlu, Ergün Aksel ve Ertur Yener'le birlikteydik. Ertur Yener aynı zamanda Anadolu Klübü'nde kontrollük de yapıyordu. Ben de ilk görevime, bu binanın tadilat detaylarıyla başladım. Bunun yanı sıra yarışma olayı da hemen başladı: 3 tane üst üste kesintisiz yarışma vardı. Ankara'dan Yılmaz Tuncer, Melih Bırsel ve Turgut Cansever, "Birleşmiş Mimarlar" grubunu kurdular ve bu grupla iki ayrı yarışmayı çizmeye başladık: Erzurum Atatürk Üniversitesi ve Brüksel Pavyonu. Birinde üçüncü birinde ikinci oldu projeler. Bunlar bürodaki son paralı (saat hesaplı) çalışmalarımızdı. Ondan sonra çalışma şeklimiz de değişti ve hep Turgut Bey'in adına yarışmalara girdik. Yarışmada bir şey alırsak yarısını aramızda paylaşıyorduk, yarısını Turgut Cansever'e veriyorduk.

Bir yandan okul devam ediyor. Bu arada 4. sınıfta şehircilikten çıktım. Bebek Meydanı projesi yüzünden! Hiç unutmam: Gündüz Özdeş hocamızdı. Ben Küçük Bebek'te yaşadığım için çok iyi biliyorum oraları... Proje konusu da orada bir trafik meydanı yapmak. Bir plan yapmışlar ve alanın orta yerinden 35 metrelik bir yol geçirmişler! Ben tabi hemen refüze ettim "olmaz böyle şey!" diye, o yolu 10-12 metreye indirdim. Etrafındaki Galatasaray Kulübü'nü, parkı düzenledim. Şeker Ahmet de (Kemal Ahmet Aru) stüdyonun hocasıydı: "Baştan aşağı başka bir şey yapıyorsun sen yahu!" dedi. Ben de "35 metrelik yolu geçirmem oradan! O yolu koyunca, Bebek'te ne set kalır ne park" dedim. Sonunda baktım, sınıfta 14 kişi birden çıkmışız şehircilikten. Jüri falan da yok o zamanlar, savunamazsın projeni...

Okul birdenbire bir sene uzadı. Bir altı ay da betonarmeden geldi. 1,5 yıl geriye düştü mezuniyet. Haftada yarım gün geliyordum okula ama çok keyifliydi. Diğer günler yarışma yapıyorduk: Galatasaray yarışmasında birinci olmuştuk. Kocatepe Camii yarışmasına girdik. Rumeli Hisarı yarışmasını yaptık. Allaha şansımız yaver gidiyordu, hep bir derece alıyorduk. Güzel de bir para düşüyordu payıma.

1958 senesinde Turgut Bey'le Diyarbakır Koleji yarışmasını yaparken

Sivas İmar Planı Yarışması Mansiyon - İller Bankası, 1967, Yardımcılar: Emre Çekiç, Danışman: Cihat Fındıkoğlu

çok hastalandım ve uzun süre yattım, çalışmayı bıraktım. Yataktan kalktıktan sonra Yavuz Taşcı ve Öztürk Başarır ile birlikte Bursa Fuarı yarışmasına girdik ve birinci olduk. Biz okulu bitiremediğimiz için müellif olamıyoruz tabii.

Yarışmaya bir inşaat mühendisi arkadaşımız Günay Özmen adına girdik. Günay herkesin tanıdığı, sevdiği, nefis bir adamdı. Kemal Ahmet Aru'nun projesini yapıyordu o sıra... Bursa yarışmasında da ilk defa kentsel tasarımla mimarinin bir arada olduğu bir yarışma yapılıyordu ve aklınıza kim geliyorsa girmişti yarışmaya...Günay Özmen adı çıkınca kimse inanmadı tabii. İşin aslını öğrenince çok kızdı hocalar! Günay da nefis dalgasını geçti...

Yarışmanın üzerinden 5 sene geçtikten sonra, 1963 yılında belediyeden bizi çağırdılar. Tatbikat projelerini yaptırmak istiyorlardı. Aldık Günay'ı da yanımıza gittik. O sırada İller Bankası'nda çalışıyorum. Tatbikat projelerine başlayacağız 5 sene geçmiş biz ne yaptığımızı falan unuttuk. Aldım projeleri, açtım baktım, beğenmedim! Hakikaten de öğrenci projesiymiş... Bir sürü acemilikler var... Oturdum tekrar revize ettim onları düzelttim. Temel kararlar durdu yerinde ama tasarımı epey bir değiştirdim. gençlik başarıları insanı çok kolay yoldan çıkarır. Biz o yarışmayı kazandığımız zaman süt yerine alçı içmiş gibi dolaşıyorduk ortalıkta. Ama 5 sene sonra paftaları açıp bakınca, ben utanıp hepsini sakladım. Yıllar sonra Hasan (Özbay) buldu onları ve attı bana lafını "Baran Bey, sizin zamanınızda yarışma kazanmak ne kadar kolaymış!" diye. Her insan yaptığı şeyi 3-5 sene arayla gözden geçirmeli.

sM: Sonra niye olmadı o iş?

B.İ: Bir kere, ihale bedeli yapılması gerekenlere yetmedi: Belediyeciler 1000'likleri, tesisat, elektrik ve su projelerini yeterli bulmadılar; tatbikat projelerini de istediler. Tatbikat projelerinin içinde de 1 tesisin ve bir köprü'nün mimari projeleri vardı... İhalenin bedeli topu topu 125 - 100 bin lira falandı. Sadece elektrik projeleri için ancak yetiyordu bu para (Nihat Akay yapıyordu) Nerdeyse bunu da hallediyorduk ama bu sefer Yavuz'la bizim aramızda bir sorun oldu: İlk istihkakı aldıktan sonra Yavuz projeden elini çekti. O sırada Konya'yla uğraşıyor ve hiç yüz vermiyordu bu işe... Ben de Banka'da çalışıyordum ve benim de vaktim yoktu... Bir inatlaşma oldu ve o şekilde yattı gitti iş.

sM: İstanbul nasıl bir şehirdi o zamanlar? Nerelere giderdiniz?

B.İ: Her yarışmadan sonra evvela hamama giderdik. Ya Galatasaray hamamına ya Çemberlitaş hamamına. Oradan da meyhaneye...

Kumkapı'ya (Çamur Şevket'e) giderdik. Meyhaneden hiç birimiz evimize gidemeyip, en yakın kimin evi varsa oraya sığınardık. Bu ritüel hiç değişmeden devam ederdi. Akşam ne içtiğinden bir şey anlarsın ne adımların tutar. Mehmet Tataroğlu, Ergün Aksel, Ertuğ Yener, Mete Canitez, Osman Göcek ekibin üyeleri idi. İstanbul'da tabii her şey keyifle yapıldı. Süleymaniye'ye gidip fotoğraf mı çekeceğiz, bunlara katılan çok keyifli insanlar vardı. Erdem ve Özgönül Aksoy... Önce dolaşır, tartışır, oradan da bir ucuz meyhaneye gidip, ucuz balıkla geceyi kapatırdık.

Sahil yolu dolayısıyla Doğan Kuban başkanlığında Menderes'i protesto ettik. Vatan Caddesi açılmasının kararı alındığında şehircilik hocalarımıza (Nezih Eldem, Hande Süer, Kemal Ahmet Aru) düşman olduk. Biraz abartılı biçimde tabii, çünkü karşı çıkmamışlardı, destek olmuşlardı.

Okul zamanında mimarlık örgütleriyle hiç temasım olmadı. Sadece dernekte ne olup ne bittiğini Turgut Bey bize naklederdi. Zaten yönetimde iki grup vardı çatışan. Birinin başını Turgut Cansever, diğerinin başını da Ankara'da Vedat Dalokay çekiyordu.

Benim meslek hayatımda alanımı seçmekte etkili olan kişi sanırım Turgut Cansever'dir. Beni tetkik için araziye yollayıp, "topografyayı çok iyi değerlendiriyorsun" demişti. Önce bizi bir değerlendirmeden geçirir, sonra bir etüt yaptırır, gider Aalto'nun bir tasarımını alır, onunla bizim etüdü yanyana getirtip yaklaşımları karşılaştırdı. Bizi daima kültür odaklarıyla ilintilendirirdi. Bir keresinde iki katlı bir binayı tetkik ettim, "Kötü, meyilli alanda." dedim. "Neden kötü buldun?" dedi. "Binalar az katlı olduğu halde düşecek gibi duruyorlar. Ya araziyle oynamak ya da binayla oynamak gerekir" dedim. Turgut Bey'in çok hoşuna gitti. Bundan sonra aşağı yukarı tüm vaziyet planlarını bana vermeye başladı. Bana bu işi o sevdirdi. Akabinde Bursa'da birinciliği alınca, o da bir doping oldu, şehirciliğe yönelmemi etkiledi.

Mezuniyetten sonra okula Nezih Eldem'in asistanı olarak girecektim. Şubat'ta mezun olmuştum. Nisana kadar bekledim. Asistan maaşı azdı ama sözleşme yapsaydık İstanbul'da asistan kalacaktım. Olmadı. Yavuz o sırada Ankara'ya gitti, İller Bankası'na girdi. Beni de çağırdı. Demokrat Parti dönemi idi. Maaş konusunda pazarlık edebildiniz idareyle: Ben 74 Lira istedim, İller Bankası "48 lira verelim, sürekli Bursa'ya tayinini yapalım, her gün de harcırah verelim" dedi, kabul ettim. 28 Nisan hareketlerinin başladığı gün 1960 yılında İller Bankası'na girdim.

Acele Bursa'ya gidip gözüktüm. Birdenbire elime 90 lira gibi bir para geçmeye başladı. Çok iyi bir paraydı.

sM: İller Bankası'nda çalışırken yarışmalara ilginiz sürdü mü?

Bİ: Olmaz olur mu? İlk katıldığımız yarışmada orada çalışıyorduk: Eminönü Çarşısı . Yine Yavuz'la beraber girdik, yine inşaat mühendisi imzalıydı proje ama yetiştiremedik. Bir paftasını kurşun kalemle verdik. Ergun Subaşı bize yardıma gelmişti, iyi de para vermiştik yarışmayı yetiştirelim diye ama adamlar ağır çıktı.

Yarışmaya öylesine saygı gösteriliyordu ki, benim çalıştığım Şehircilik Dairesi'nde mesela Mehmet Ali ve Melahat Topaloğlu çifti ile Bülent Berkcan vardı; onlar da isimlerini şehircilik yarışmalarıyla kazanmışlardı. Hiç yarışma başarısı olmayan Ahmet Menderes, herkesi yarışmaya teşvik ediyordu. Bazı yarışmalarda aynı bürodan 3 grup çıkıyordu.

sM: İller Bankası'nın yarışmalarına da giriyor muydunuz?

Bİ: Evet, giriyorduk. Bayındırlık Bakanlığı'nın çıkardığı yarışmalara da bakanlıkta çalışan mimarlar giriyordu. Memur olarak çalışan çoktu o dönemde. Serbest çalışan planlama bürosu bir tek Fahri Yetman vardı.

sM: Bu anlattıklarınız bugünün bakış açılarıyla hiç örtüşmüyor. edikoduya çok açık bir konu gibi görünüyor. Ahmet Menderes bunu, insanlar deneyim kazansın diye yapıyordu herhalde ama yarışmayı kazananlar da kendi bürolarını açıp Banka'yı bırakıyordu. Bu durum Banka'da bir kan kaybına neden olmuyor muydu?

Bİ: Bence olmuyordu. Yetişmenin başka bir yolu yoktu.

sM: İller Bankası Şehircilik Dairesinde nasıl bir çalışma ortamı vardı?

Bİ: 'Şehircilik Müdürlüğü'ydü o zaman dairenin adı. Yavuz Taşçı ve ben ilk elemanlarıydık. Ersen Gömlüksizoglu geldi sonra. Başında çok önemli bir adam vardı: Ahmet Menderes. Ahmet Bey, önemi kavramamış bir bürokrattır. Bizleri yarışmaya teşvik eden Ahmet Bey'di; "Sen yarım gün burada çalış, sonra git yarışmaya hazırlan." diyen...

Benim ilk raportörlük deneyimim olan bir Konya Yarışması vardı, Yavuz Taşçı'nın kazandığı. Konya İmar Planı yarışmasına 38 proje geldi. 1964 senesinin başında Mersin Sahil Bansı yarışması vardı, Doruk Pamir'in kazandığı, bizim ikinci olduğumuz. Oraya da 30 küsur proje gelmişti. Çok belalı iştir imar planı yarışması. Çizimi bir beladır. Elle çizilir, boyaması ayrı dert... O zamanın mimar sayısıyla bir yarışmaya 38 projenin katılması büyük bir rakam.

Yarışmalar konusunda iki tane ciddi katkımda bulunduğumu söyleyebilirim. Bir tanesi analitik etüdlerin yarışma şartnamelerine girmesidir: Konya Yarışmasına kadar planlar, harita ve 20 tane soru cevap bilgisi üzerine yapılıyordu. Nafi'a Müdürlüğü'nün (Bayındırlık İl Müdürlükleri) kasabalarda doldurduğu İmar Komisyonu raporları vardı; tren geçiyor mu, fay hattı var mı, ne kadar çalışan insan var... gibi 20 tane soru olurdu. İmar planı bunun üzerine yapılırdı. Ankara'nın planı dahi doğru dürüst analitik bir plana dayanmaz. Bizim dönemde bunu değiştirdik: Bir Fransız şehir planı Karzan geldi, bize plan metodolojisini, analitik etüd yöntemini öğretti. Biz de bunu hemen yaygınlaştırdık ve tüm ihale sisteminin içine oturttuk 1961 senesinde. Bu yöntemi bir kasaba noktasına nasıl uyarlayacaksınız, bir şehir motifinde nasıl yerleştireceksiniz olayını biz geliştirdik. Artık analitik raporları, plan işini alan ekip yapıyordu.

Bu yöntemi yarışmalarda ilk kez Konya'da uyguladık: Ben raportörlük yaptım, başından sonuna herşeyini hazırladım. Bir genel rapor hazırlanmıştı 'İç Anadolu Bölge Planlama Raporu' diye... "Bu planlar için yeterli" dediler. Bir de eski usul bir ön hazırlık yapılmıştı ve İmar İskan Bakanlığı da izin verdi. Biz İller Bankası olarak "Bu böyle yarışmaya çıkamaz! Bir analitik etüd hazırlanacak." dedik. Peki nasıl yapılacak? Para istiyoruz, vermiyorlar. Onun için dairedaki herkes bir konuyu üstlendi, ekip olarak gittik, yerel etütleri kendimiz yapıp, raporu topladık. Rahmetli kayınbiraderim Atilla Uludoğan bir matbaada çalışıyordu; sayesinde çok ucuz bir fiyata basım işinde anlaştık. Harita Genel Komutanlığı'na gidip Türkiye'de ilk defa haritaları 'şöhler' kağıdın üzerine bastık. Saman kağıdına basılmışları da ek olarak verdik. Harita Genel Komutanlığı'ndaki Fikret Binbaşı sayesinde bu işi de bedavaya getirdik. Konya İmar Planı Yarışması 1964 yılında yapıldı. Tabii çok tuttu. Ondan sonra hazırlananlara da örnek oldu. Bundan sonra artık

Bakanlık da bu işler için para vermemek gibi bir şey yapamadı. Sonraki yarışmalarda bütün baskılar renkli ve daha iyi yapıldı.

sM: İller Bankası'nın planları ihale etme dışında, kendi bünyesinde de yaptığı oluyor muydu?

Bİ: İller Bankası'nın bir "planlama bürosu" vardı. Emaneten iş yapıyordu. Bazı önemli yerleri de biz kendimiz yapıyorduk ama asıl işimiz kontrollüktü. Peki, bir işi bilmeden etmeden nasıl kontrol edeceksiniz!? Kontrol etmeyi de sevmiyoruz zaten, gencecik insanlarız, heyecanlıyız, planlamak istiyoruz... Nasıl olacak bu iş, gelen planı neye göre kontrol edeceğiz? Evvela bir "kolokyum" yani tartışma sistemi koyduk. Projeler gelir, dairede asılır, tartışılır, ondan sonra onaylanırdı. Kimse kendi başına rapor yazamayacaktı. Bu yöntem gayet iyi tuttu. Tabii bunu bize plan yapan hocalarımız pek hoş karşılamadı ama yapabilecek başka bir şey de yoktu. Çoğu kez planın müellifiyle değil, kendi içimizde birbirimize girerdik.

sM: En son Gaziantep İmar Planı yarışması yapıldıktan sonra planı yarışmalarından vazgeçildi. Neden?

Bİ: Yeni nesil şehir plancılarının etkisiyle... 1972'ler falandı, yarışmaları kazananlar hep mimar plancıları. Jüriler karıştı. Kolokyumlarda "Şehir planlamanın yarışması olmaz!" sloganıyla (İlhan Tekeli ağzıyla) konuşmaya başlandı. Yapılamaz görüşü giderek ağırlık kazanmadı. Haklılık payları da vardı: Çok büyük ölçeklerin yarışmaya çıktığı, tasarımı ölçeğinin büyük olduğu yerlerde planın bir yarışma boyutu içinde ele alınması çok zordu gerçekten. Ama Türkiye'de gerek o gün gerek bugün yapılan şehir planlaması anlayışı içinde bu savın bir geçerliliği yok. Hala tasarım, hala ulaşım bir tek plan yapıp ortaya çıkarılır. İstanbul Planına bakın, o kadar detaylıdır ki. İstanbul Boğazı'nın yeri yoktur. Uzun zaman ister. Bizde şöyle bir şey vardı; yarışmayı kazanan aynı zamanda o yerin de danışmanı olurdu ve her ay danışmanlık maaşı alırdı. Hiç de kötü olmuyordu: Yavuz Taşçı Konya'yı yaptı, Bülent Berkcan'la Toplaogulları Adana'yı yaptı... Danışmanlıkları da sürüyordu. Planın etap etap yapılması sağlanıyordu. Her yeri paldır küldür planlayıp peşini bırakmıyorduk.

sM: Mevzi plan anlayışı, parçacı planlama neye istinaden geldi? Neden vazgeçildi kentin bütüncül planlamasından?

Bİ: Geçmişteki bütüncül plan yaklaşımının bozulmasından ortaya çıkmış bir şey değildir parçacı plan yaklaşımı. Tabii Türkiye'deki o çok hızlı gelişmelere yetişemedik. Dolayısıyla sürekli eklentiler ve müdahaleler gündemdeydi. Bu bir dereceye kadar doğrudur. Bir planın yaşamı takip edebilmesi için sürekliliğinin olması gerekir. Bazı makro kararlar değiştiği zaman, önceki bütün kararlarınızı gözden geçirmeniz lazım. Mesela, hiç hesapta yokken metro mu yapıyorsunuz, artık bütün ulaşım ilişkileri değişir... Gavurların 'geri itim' dediği şey budur. Dışarıda serbest bürolar plan yapmaz. Belediyenin kendi planlama bölümü vardır, orada plan yapılır, dışarıdaki adam da ona danışmanlık yapar. Üniversiteden ya da dışarıdan. Siz serbest çalışıyorsunuz, belediye size geliyor ve planı revize etmek istiyor. Ve biliyorsunuz ki bu sürecek, sürüyor. Bazı planlamalar istisnai olabilir. Mesela Piccinato'nun yaptığı Roma Planı, onun özel bürosunda çok uzun yıllar devam eden bir çalışmamış ve her şeyi gizlenirmiş. Ama bu çok nadir bir durum. Karsa dediğimiz adamın da böyle bir bürosu vardı Fransa'da, bazı şehirleri yapmıştı. Sonra mesela Toulouse'da Mirail bölgesinin planlaması yarışmaya çıktı ve Georges Candilis kazandı ve o yaptı orayı. Şehir danışmanlığını da yürüttü.

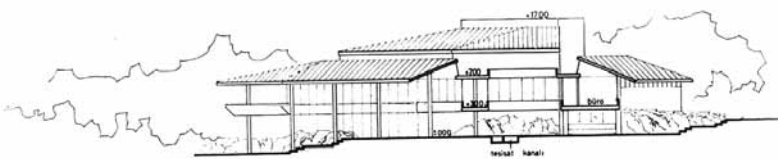
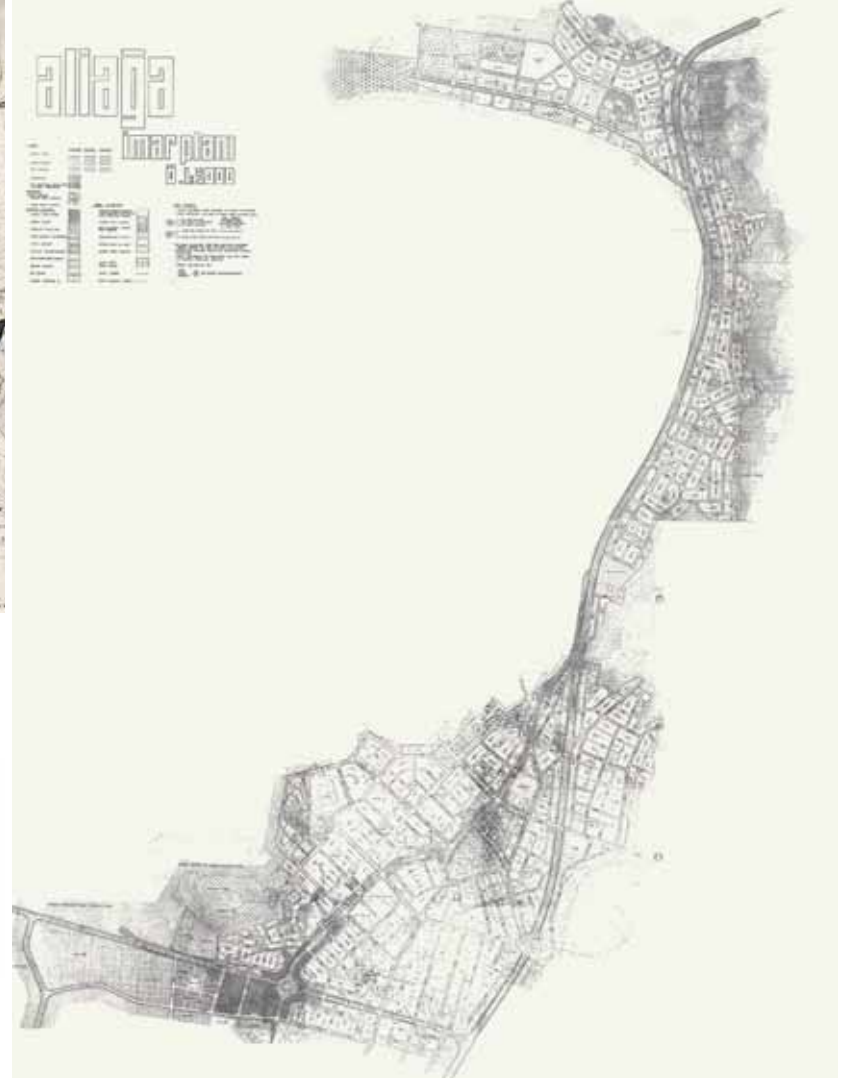
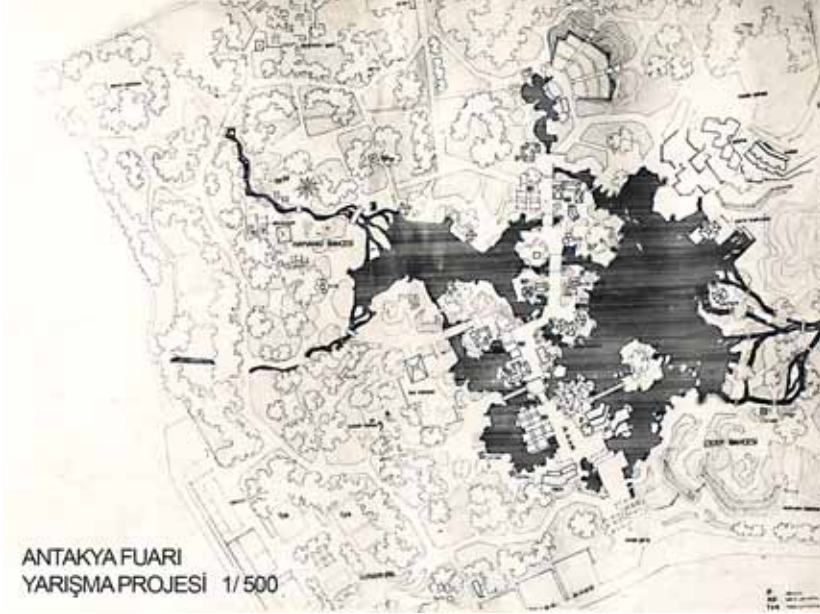
Yani eğer siz ana planı statik, zamanın gereklerine cevap veremeyen bir içerikte yapar ve bunu değiştirmesiniz, parça parça talepler ortaya çıkmaya başlar. Parça parça talepler acil olarak parça parça planlamayı gündeme getiriyor. Tabii bu iş kolay ve hızlı olabiliyor diye, idareler keyfini almaya başladılar ve dozu kaçtı.

Şimdi bu günümüzde daha da hızlandı. O kadar hızlandı ki çok da operasyonel müdahaleler biçimine dönüştü. Kentsel tasarım ölçeği birden plan ölçeğine geldi. Kocaman alanlara kentsel tasarım müdahalesi şeklinde bir organizasyon yapmanız lazım. Peki, nasıl yapacaksınız? Ana plan buna müsait değil. Onun kararını da zaten siz vermemişsiniz... Yatırımcı yönetimle ilişki içinde, güçlü. Ve dolayısıyla yavaş yavaş

Sivas İmar Planı Yarışması Mansiyon - İller Bankası, 1967, Yardımcılar: Emre Çekiç, Danışman: Cihat Fındıkoğlu

Antakya Fuar Yarışması
3. Ödül Bayındırlık
Bakanlığı 1967

bu parçacılık yöneticilerin de plancıların da hoşuna gitmeye başladı. Mimarların çoğu, buna sanki çok doğru bir şeymiş gibi inandılar. (Murat Uluğ ile bu konuyu çok tartıştık.) Yeni bir 'metropolitan kent kültürü' edebiyatı başladı. Bu edebiyatı bizim 'İstanbul ekolü' mimari eleştirmenlerimiz de sahiplendiler. Ve giderek, 'klasik imar planı yöntemleriyle bugünün ihtiyaçlarına cevap verilemeyeceği' şeklinde bir sav ortaya çıktı. Değerlerin değiştiği savunulur oldu.

Bizimkiler işi o kadar abarttılar ki, eskiden ürktüğümüz 'karayollarını deniz seyrederek gibi seyretmelisin' noktasına kadar geldik.

sM: Artık o kadar hızlı ve değişken bir planlama süreci var ki, statik planlama zaten yapılamaz diyorsunuz. Bu zaten metropoller için de geçerli değil mi? Metropoldeki hareket, hız, sermaye birikimi daha yüksek olduğu için bu baskılar daha fazla tabi.

Bİ: Metropoller için değil her yer için geçerli! Metropol, 'şehrin büyüğü' anlamına gelen bir kavram. Orada baskı daha fazla evet, ama dinamik planlama süreci anlayışı 1960'lı yıllardan beri var. Yeni bir şey değil ki! Planlama dediğin yereldir, dinamiktir, sürekli değişebilir... Ama sen yapmazsan eğer, "yoktur" diyorsun, oluveriyor (!) Planlama, ciddi ve karmaşık bir iş, çok boyutlu bir iş. Bu çok boyutlu, durmadan değişen, kendi içinde bin bir çeşit parametrenin yarış halinde olduğu ortamda, eğer siz disiplinli olmazsanız - her şeyden önemlisi ciddi olmazsanız - muhakkak işin ucunu kaçırsınız. Ondan sonra da kendinizce herkesi ferahlattırarak pratikler aramaya başlarsınız. Parçacılık birdenbire büyük bir cazibe kazanır. Hepimizin hoşuna gider. Mimar mekanla, tasarımıyla ilgili değil mi? Tutup planlamanın her bir hanesiyle ilgilenme durumu yok. Ama başka birileri halletmeli. Yahut hallolmuş olarak gelmeli bir ölçüde...

sM: Bu da mimarların dışı itilmesine sebep oldu.

Bİ: Kendi kendilerini ittiler. Kim söyledi mimarlık fakültelerine 'kent bilimine ait dersleri programından çıkar' diye ?! YÖK mü emretti? Mimarların çok önemli bir bölümü kent planlamasıyla meşgul değil. Dolayısıyla konu, mimarlık alanının bir azınlık problemi olarak duruyor. Dolayısıyla buna yanlış baktılar.

sM: Planlamayla tasarımı karıştırdılar herhalde.

Bİ: Bazen de karışıyor. Karışabilir ama haklı olarak karışır.

sM: Kent planlamasının içinde tasarım var mı?

Bİ: Var tabii. Planlama kavramının içine tasarım da bir noktada giriyor. Sırası geldiği zaman, bazen de sırası bile gelmeden planlamanın içinde yer alıyor. Öyle bir mimari problem olarak varlığını hissettiriyor ki, oradaki planlama sorunları ne kadar karmaşık olursa olsun, tasarım problemini orası için başat yapma mecburiyetinde kalıyorsunuz. Ama bunun farkında olabilmek için bu birikimin mutlaka olması lazım, kenti bilmek lazım. Bir doktoru, anatomi dersi okutmadan insanlarla uğraşan bir adam yapabilir misin? Ona itimat edebilir misin? Doktorun işi bu, insan vücudunu bilecek! Mimarın da işi biraz bu: Çünkü uğraştığı şey aslında şehir. Bunu illa bir planıcı gibi bütün boyutlarıyla kavraması gerekmiyor. Ama bu temel bilgiyi edinmesi gerekiyor. Oradaki problemlerin ne olduğunu bilmesi gerekiyor - ki bu mimarın işini zorlaştırmaz, duyarlılığını arttırır, daha geniş bakmayı sağlar.

sM: Peki, sizin serbest meslek pratiğine geçişiniz nasıl oldu?

Bİ: İller Bankası'ndayken her sene bir veya iki yarışmaya giriyordum. Hatta '67 yılında askere giderken dahi 2 gün geciktim yarışma teslimi yüzünden, ceza aldım. Antakya Fuarı yarışması vardı, onu teslim ettim öyle gittim askere. Askerde de 2 sene, Sivas, Polis Akademisi ve Trabzon İmar Planı yarışmalarını yaptım. Büyük bir şans eseri, evlendikten sonra girdiğim yarışmaların hepsinden derece aldım. '68 yılında askerlik bitti ve bir daha dönmedim İller Bankası'na. Serbest hayata geçince rahatımız kalmadı: Bir iş yapıyorsun, parasını alamıyorsun, bir dönem borçla yaşamak mecburiyetindesin vs... Bu arada çocuklar oldu, bazı sağlık sorunları çıktı, tonla para yetiştirmeye çalışıyordum sağlık sorunlarına... Dolayısıyla yarışmalar kesintiye uğradı. Trabzon, serbest hayata atılmadan önce yaptığım son yarışmaydı. Sonra 2 yarışma daha yaptım: birincisi Kocaeli planı, ikincisi İzmit planı yarışmasıydı. Yıllar sonra girdiğim son yarışma da Gaziantep oldu.

Her yarışmaya ortaklarla girdim: Öztürk Başarır, Yavuz Taşçı, Ersen Gömleksizoglu, Cihat Fındıkoğlu, Atilla Polat, Orhan Tuncalp... Tabii, bir sürü de insan geldi geçti bürodan. Serbest hayatta plan işlerine evvela Zonguldak-Çaycuma planıyla başladık; sonra İstanbul Tuzla ve Yakacık planlarını; sonra Salihli planı geldi. Bunlar artık tek başıma götürdüğüm işlerdi. Salihli işi belediyedendi diğerleri İller Bankası'ndan alınmıştı. 73-74'lerde Safranbolu-Karabük planları başladı. Ondan sonra Gebze Organize Konut Sanayi Projesini yapmıştım. Çerkezköy, Tokat, Çubuk (2 defa yaptık) ve Elazığ geldi arkadan. Ortaçağ, Atakent, İnegöl, Çan, Akçakiraz, Yurtbaşı, Aliağa, Ayvalık, Urla... diye devam etti.

sM: Siz bir kenti tasarlarken, planlarken neye özen gösteriyordunuz? Sizin için öncelikler neydi?

Bİ: Bir kere ben, planlama konularında kitaba oldukça uyan bir adamım. Konuya planlama gözlüğüyle baktığımda, bütün ilişkilerin rasyonel bir şekilde kurulmasını, planlama mantığı ve analitik düşünce içinde, ulaşım ilişkileri, arazi kullanma kararları, birbirleriyle ilişkileri, yoğunluk dağılımı vb. konuların Karsa'dan beri öğrendiğimiz metodolojiye uymasını, o disiplini kaçırmamasını önemseyen bir insanım. Ama diğer yandan, 'statik / sürekli olmayan plan anlayışında kentin kotarılması, kurtarılması gereken yahut yaratılması gereken binlerce değeri yoktur elimizde. Sizin yapabileceğiniz sınırlıdır ve onları iyi tespit etmelisiniz. Hele bunların içinde mekân değerlerinin korunması olgusu benim daimi hedeflerimden biri olmuştur. Mimar olarak 'korumacılık' tarafımızın biraz ağır bastığı doğrudur; o gibi değerleri daima korurum. Bunu destekleyen yasal kararlar olmasa da, ben kendiliğimden koruma bölgeleri ihtisas ederim, koruma kararları çıkartırım. Tokat'ta da, Safranbolu'da da, Urla'da da bunu yaptım.

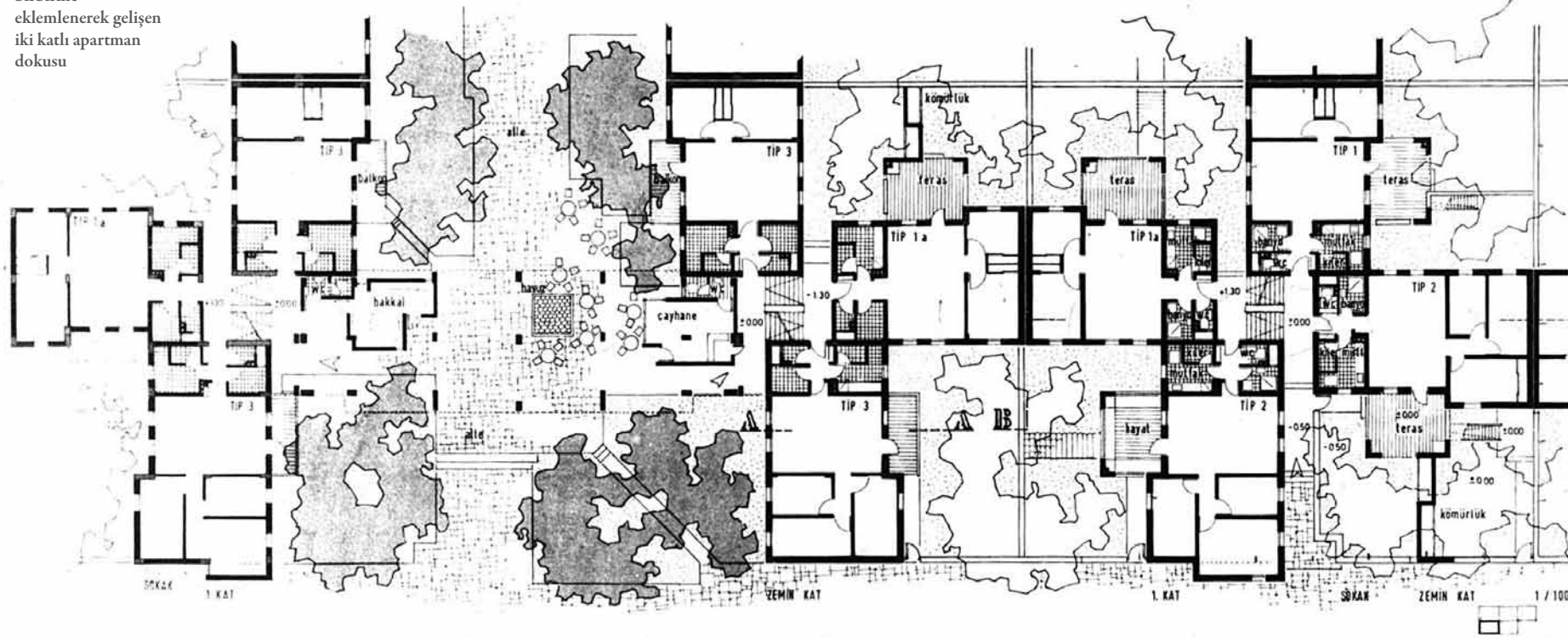
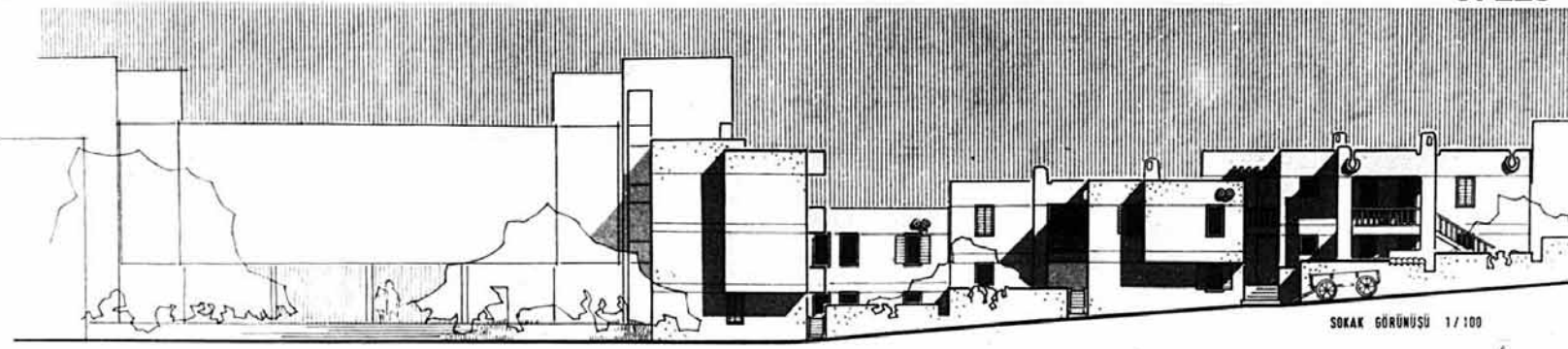
sM: O zaman Koruma Kanunu yok muydu?

Bİ: Yoktu. Anıtlar Yüksek Kurulu vardı. Daha ilk toplantılarında Safranbolu'nun tümüne birden sit kararı verince, benim yapmış olduğum koruma planını iptal ettiler. Çünkü sit kararı o zaman yoktu. Her yerde sadece yapılara ait tescil kararları vardı. Safranbolu'nun da Gündüz Özdeş tarafından yapılmış bir planı vardı. 1974 Yılında orada bir festival tertiplendi. O festivale üniversiteler de geldi ve orada bu iş için çok geç kalındığı ortaya çıktı. Doğan Kuban Anıtlar Kurulu üyesiydi ve bizim plan alanını tümüyle kentsel sit alanı olarak ilan etti. O sırada da ben planı bitirmiştim. Nazım Planı, koruma planını ve imar planını belediye meclisinden oy birliğiyle geçirmiştim. Planın kendi 2 pafta idiyse, 2 pafta da koruma kararı vardı ve ortada daha kimseler yoken, ben bunların hepsini belediyeden geçirmiştim. Üniversiteler ve kurul, bunların tümünü iptal ettiler. Çok büyük bir hataydı, büyük kavga çıktı aramızda o festivalde. Kürsüye çıkıp dedim ki, "Bu sizin yaptığınız bizim yaptığınıza ihanettir! Evvela yaptığımız plana bir bakın, tetkik edin... Ona göre bir esneklik göstermeniz lazım. Ben evvela sit kararını alırım, ondan sonra koruma planı yaparım diye bir zorunluluğunuz yok!" Doğan (Kuban) Ağabey'le ilk bozuşmamız o zamandır.

Ama sonra, benim yaptığım o plan revize oldu geri geldi, sonra da olduğu gibi kabul edildi. Öyle matrak kararlar aldı ki kurul, benim planı olduğu gibi, bütün koşulları ile kabul etti! Yetmedi, bir denetleme kurulu kurdu ve Kurul'u temsilen beni, Mimar Yavuz İnce'yi ve Belediye Fen İşleri Müdürü'nü yetkiyle görevlendirdi. Bu üçlü komiteyi, uygulamayı yürütmek için danışman olarak tayin etti. Bütün basit onarımlar, inşaatlar konusunda falan yetki verdi.

Ben Karabük-Safranbolu işini "imar planı" olarak almıştım, "koruma planı" olarak almamıştım. Bir bölümün 1000'likleriyle tümünün nazım planını bitirmiştim. O festivalde bunlar İTÜ'deki enstitü sıfatıyla bir uluslararası fon aldıklarını beyan ettiler. Biz işin tamamını 125 bin liraya yapıyorduk, alınan fon 690 bin lira imiş. Bundan sonraki koruma planlarını da üniversite-enstitü olarak yapmaya karar vermişler. Ama bu tartışma öyle bir şiddetlendi ki, Doğan Ağabey bir ara kalktı, "Biz gelecek sene burada toplandığımız zaman bu plan bitmiş olacak!" dedi bana. Ben de dedim ki, "Burada bana force-majör atmak için söylüyorsunuz bunu. Siz bu işi 75 senesine falan bitiremezsiniz. Ben her ay buraya geliyorum, alanın her şeyini biliyorum. Ben bile 1 yılda bitire-

Tek çekirdekte,
birbirine
eklemlenerek gelişen
iki katlı apartman
dokusu

Bursa Fuar ve Kültür
Parkı Yarışması,
Bursa Valiliği - 1958
1. Ödül
Yavuz Taşçı, Öztürk
Başarır ile

mem, siz hiç bitiremezsiniz!”

Ve çok acıklı bir şey oldu: Bu 1 senede bitireceklerini söyledikleri planla 1981 senesinde yeniden karşılaştık. Beni telefonla Anıtlar Kurulu toplantısına çağırdılar. Bir plan yapmışlar ve kurultan uygun görüş vermişler, ama Doğan Ağabey Kurul üyesi olduğu dönemde bunu onaylatmayı unutmış. Bir başka acıklı bir durum: bu kez kurul OD-TÜ'lülerin kontrolünde ve onların da İTÜ ile arası iyi değil. Yeni kurul da tasdik etmeyeceğiz diyor... “Ne demek etmeyeceksiniz?!”

İşte Müsteşar Cemil Bilal de burada, şahidim; eğer ihmalin farkına varsalardı, kendileri çoktan tasdik ederdi planı! Mesele hır çıkarmaksa, buna en fazla hakkı olan benim. Ama ben size şiddetle tersini söylüyorum: Hiç bakmadan tasdik edin planı! Bu, devletin görevi...” dedim. Nefsime hakim olup bunu söyledim kurul üyelerine. Yine de tasdik etmediler. Vedat diye bir profesöre vermişler işi, o ilave bir şeyler yapmış; sonuç olarak 85’de tamamlamışlar planı. Yani 11 senede bitti Safranbolu planı.

Bu çok acıklı bir hikâyledir ama buna rağmen, bu işin kredisıyla Türk üniversiteleri haksız yararlar sağladılar. Gereğini yapsalardı diyeceğim bir şey yoktu ama yapmadılar. Üniversitelerin bu anlamdaki veballeri çok büyüktür Safranbolu’da...

SM: Sizin en uzun çalışmanız Urla Planı olmuştu. 79’da İller Bankası ile başlayıp Belediyeye devredildi plan. O planda da birçok değişiklikler yapılmıştı değil mi? Mesela Urla’daki 544 birimli “Ucuz Konut Sitesi” imar planına eklenen bir lekeyle değil de, imar dokusu içindeki bir lekenin gelişmesiyle yapılmıştı.

Bİ: Plan belediyelerin eline geçtiği zaman yanlışlarımızı daha rahat düzeltebilirdik. Değerlendiremediklerimizi tekrar hayata geçirme şansı bulurduk. Urla’da da kentsel tasarım çalışmaları yaptık, ona göre planı değiştirdik. Ucuz konut alanı da tamamen kent dokusunun geliştirilmesiyle yapıldı. Zaten öyle olmalı: Planda dinamizm o demek. Orada bir karar değişir, bir mülkiyet düzeni değişir, inşaat organizasyonu değişir ve ona göre senin plan strüktürün yeniden revize edilir.

Plancıların çok sık kullandığı ama bir türlü ne anlama geldiğini somutlaştıramadıkları bir kavram var: Strateji. “Plan yaklaşımları, politika ve stratejilerden soyutlanamaz” diye büyük büyük laflar edilir ya. Bu, bir takım “değişebilir ve değişemez” hedefler belirlemek ve onlara ulaşmanın, planla ne kadar mümkün olup olmadığının araştırılması anlamına gelen bir terminolojidir planlama racununda. Askeri bir strateji değildir uyguladığın, yönetmezsin. Bir dönem bir plan yaparsın, bir yere bir karar getirirsin; mesela, oranın korunacak zeytinlikleri mi var: Yapabileceğin şey, geleceğe bir imkan hazırlamaktır. Belki senden sonra orayı doğal sit haline getirirler. Sen de oraya “kemirilmeyi yavaşlatan” bir karar getirebilirsin.

Urla’da bunu yaptık, zeytinliklere % 7 imar hakkı verdik. Ama belirli bir “T” zamanına kadar. Evvela yerel gazetelerde ismimiz çıktı: “... Baran İdil, Bülent Baratalı’yı aldatmış, bizimle dalga geçiyor.” diye. İzmir’li müteahhitler bunu yazdırırlar. Tabii, orada bu yoğunlukta konut mu yapılır (!) Ama zaman bizi yanılttı. Hiç onların düşündüğü gibi olmadı ve bizim tahminimizin çok üzerinde bir talep geldi düşük yoğunluklu zeytin alanlarına. Anıtlar Kurulu ile 2 kez toplantı yaptık. “Oraya doğal sit kararı alın, buradaki gelişmeyi yavaşlatalım.” dedik. Karar alamadılar, cesaret edemediler. Baskı o kadar büyüktü ki. “Bizim başımızı belaya sokma!” dediler. “Biz belediye olarak karar alırsak kabul eder misiniz?” dedik, “etmeyiz” dediler. Belediye Başkanı Bülent Baratalı tabii çok önemli bir faktördü: Başkanın plancıya inanmış olması, itimat etmesi çok önemliydi. O güven sayesinde yapabildik her şeyi.

Ben hep “belediye başkanı düşüren” bir plancı oldum. Bana böyle inanan bir de Salihli Belediye Başkanı Doğan Akiş Bey vardı. Doğan Bey de çok yaman bir insandı. İlk defa 42. madde uygulamasını orada yaptırdım. Başlarında mimarlar olmak üzere 500 kişilik bir grup, bize karşı “komünizmi tel’in” mitingi yaptılar, “arazilerimizi kamulaştırıyorsunuz” diye tepki gösterdiler. Ve Doğan Bey gibi sevilen bir başkan seçimi kaybetti... O zaman katılma payı hakkı sadece % 25’ti. Ben sokak için verilen payı dışarıda bıraktım ve bunu sadece okul için kullan-

dım. “Cami vb için” diyor ya maddede; ben o “vb”nin içine okulu da koydum. Üç tane okul yarattık planda. Onlar da mahkemeye verdiler, birini iptal ettirdiler ama iki tanesini yapabildik. Bu ortam kolay bir ortam değil.

Ayvalık’ta da İzzet Aygüner belediye başkanıydı; ona da kaybettirdik seçimi.

SM: Biraz da mesleki sorumluluklar, örgütlenmeler konusuna değinelim: Oda’da ve derneklerde her zaman bulundunuz. Hatta Oda’da iki dönem başkanlık yaptınız. Neden?

Bİ: Aşağı yukarı 60’lı yıllardan beri şu inancım değişmedi: Örgütsüz insanın hiçbir sorumluluğu tartışılmaz, sorgulanamaz! Niçin korkaklık ettin, niçin yanlış yaptın denemez, çünkü örgütsüz insan zayıftır. Örgütlenme olmadan, dayanışma olmadan sorumluluk üstlenemezsin. İnönü’nin meşhur lafını ben “Namuslu insanlar da namussuz insanlar kadar örgütlenmelidir” diye değiştirerek kullanırım. Başka türlü namuslu insanın cesur olması mümkün değil. Bizim yapımız ancak örgütlü olursak güçlü hale gelebilir. Bizler iyi örgütlü olduğumuz dönemde çok itibar gördük bu ülkede. 1960 ve 1970’li yılların bir bölümünde Mimarlar Odası kuvvetli bir örgüttü. Sonradan el değiştirdi, bir şeyler oldu ayrı bir konu...

Örgüt işleri çok zaman kaybettirir insana. Birinci oda başkanlığım sırasında, neredeyse sekiz ay boyunca başka hiçbirşeyle uğraşamadım, işimden gücümünden oldum. Üstelik daha serbest hayata yeni atılmıştım. O zaman da solcular vardı iktidarda ve aslında beni yeterince solcu görmüyorlardı... Neden başkan yaptılar biliyor musunuz? Hükümetle zıtlamışlardı; Oda’da yanlış kararlar aldılar, Dostlar Kooperatifi diye bir kooperatif yüzünden başladı herşey... AP Hükümeti, TMMOB yasasını yeni baştan ele aldı, bütün vizeleri kaldırdı... Şimdi kim uğraşır bunu düzeltmekle?... Baran İdil geldi akıllarına: belediyede, bakanlıkta çok arkadaşı var ya; kendi de iyi uğraşır... Beni getirip Ankara’da şube başkanı yaptılar.

1972 idi galiba, İmar İskân Bakanlığı’na gidip müsteşarla (Selahattin Babüroğlu) konuştuk. Gittik İmar İdare Heyeti’ne, belediyeyi ikna ettik. Belediye Ankara için vize uygulamasına geri döndü. İlhan Ersoy diye bir mimar vardı Bakanlıkta çalışan. İdare Uzmanıydı. Politikaya atıldı, Adalet Partisi’nin başkan yardımcısı oldu, Kütahya milletvekiliydi... Sağcı diye Oda’da kimse sevmezdi İlhan Ağabeyi. Ben kalktım, İlhan Ersoy’a yardım istemeye gittim. “...Sen git, Senato’da Milli Birlik grubunu ve bir de CHP grubunu ayarlamaya çalış. Ben de, tanıdığım 25-30 tane Adalet Partisi milletvekilinin görüşmelere gitmemesini sağlamaya çalışayım.” dedi ve dediğini yaptı: Adalet Partisinden milletvekilleri oturuma katılmadılar; Halk partililerin bir kısmı katıldı; Milli Birlik kontenjanından girenler tamamen katıldılar ve reddedildi kanun değişikliği Senatoda! Tasarı kadük oldu... Bu çok ciddi bir hadisedir bana göre. Ben bunlarla uğraşırken ‘Kuvva-i Seyyare’yim tabii; bir belediyedeyim, bir ordayım, bir buradayım, yazı yazıyorum... Yani 8 ay işimden oldum.

92-94 dönemindeki 2. şube başkanlığım sırasında da benzer şeyler oldu. Çünkü eğer, bu işi ciddiye alıyorsan, senin vaktini çok alıyor. Ben de çok ciddiye alıyorum... Planlamanın makro boyutlarında dolaşmış olmaktan dolayı kaybettığım zamanı hesap ederken, bir de örgüt yöneticiliğiyle kaybettığım zamanlar oldu. Ama ikisi de çok yararlı oldu.

SM: Siz bir mimarsınız, planlamacısınız, eğitimin içinde yer aldınız, meslek odasında görev aldınız, yarışmalarda başarılarınız var... Mutlaka hatalarınız da vardır. Pişman olduğunuz şeyler var mı?

Bİ: Madem örgütçülükten, politikadan bahsettik, öyle bitirelim: Makro ölçekteki planlamanın içinde çok fazla vakit tüketmiş olsam da, ben temelde mimarlığın bir sanat olayı olduğuna inanırım. Mimarlık bir kültür ve sanat olayıdır. Bunun sanat dünyasından soyutlanarak, kendi başına yapılabileceğinden, yürütülebileceğinden, geliştirilebileceğinden ciddi kuşku duyarım. Aslında benim gönlim tasarımdadır ve sanatsallık boyutunun egemen olduğu ölçeklerde daha çok çalışmayı tercih ederdim. Planlamayla kaybettığım vakitler o açıdan önemlidir. Ama bunun mümkün olmadığını geçen sene çok iyi anladım: Türkiye’de (kendini kültür konusunun sahibiyymiş gibi lanse eden

CHP dahil) hiçbir partinin programında, sanata ve kültüre dair bir vizyon, bir hedef belirleyen bir programa, hiçbir zaman rastlamadım. Geçen sene Bayındırlık Bakanlığı'nın düzenlediği 'Kentleşme Şura'sı'na katıldım ve bunu orada da ifade ettim: Bizim bir mimarlık meslek yasamız yok. Kültürle ilgili yasaların hiç biri yeterli değil... Hiç değilse bazı yasaların içinde dolaylı olarak hedefleri olan birkaç amaç maddesi olsa, hadi onlara tutalım diyeceğim ama o da yok. Bunları söylediğim ortamda çok kaliteli insanlar vardı.

Ben de bu işe deliler gibi vakit ayırdım, manifeste bir metin hazırlanması gerektiğini, bunun yerinin Şura olabileceğini vurguladım... Kimsenin umurunda olmadı!

Halbuki bunun bir misyon olarak algılanıyor olması lazım. Daha sen, kültürle, mimarlıkla ilgili temel tespitleri yapamıyorsan, o sorunsalla nasıl savaşıcağına dair esasları yazamıyorsan, bunun ne vahim bir şey olduğunu evvela kendin algılayamıyorsan ve bunu başkasına aktaramıyorsan... sen o zaman 'el terazi göz nizam' hareket etme durumunda kalırsın. Ne örgütlenebilirsin, ne insanları heyecanlandırabilirsin, ne de hedeflerinin arkasında duracak insan bulursun. Oturup çarpıcı bir şey yazacaksın!

Üniversiteler Şura'da öyle bir tespit koydular ki ortaya, sanki Türkiye'de planlamanın, kentleşmenin bu gidişinde, üniversitenin hiç sorumluluğu yok?! Ne anladım ben bundan?

Emre Kongar'ın dediği gibi, hepimizi sarmalamış olan ve planlamanın temeline hâkim olan 'yağma kültürü' denen durumun her şeyi yönettiğini, her sorunun temel belirleyicisi olduğunu rahatlıkla saptar, otursunuz paşa paşa yerinize, detaylarla uğraşmaya bakarsınız. Bir kere çözüm sizin elinizde değil, başkasının elindedir. O başkası sizi yöneten kişidir, senin ona bir şey aktarman lazım. Senin görevin bu!

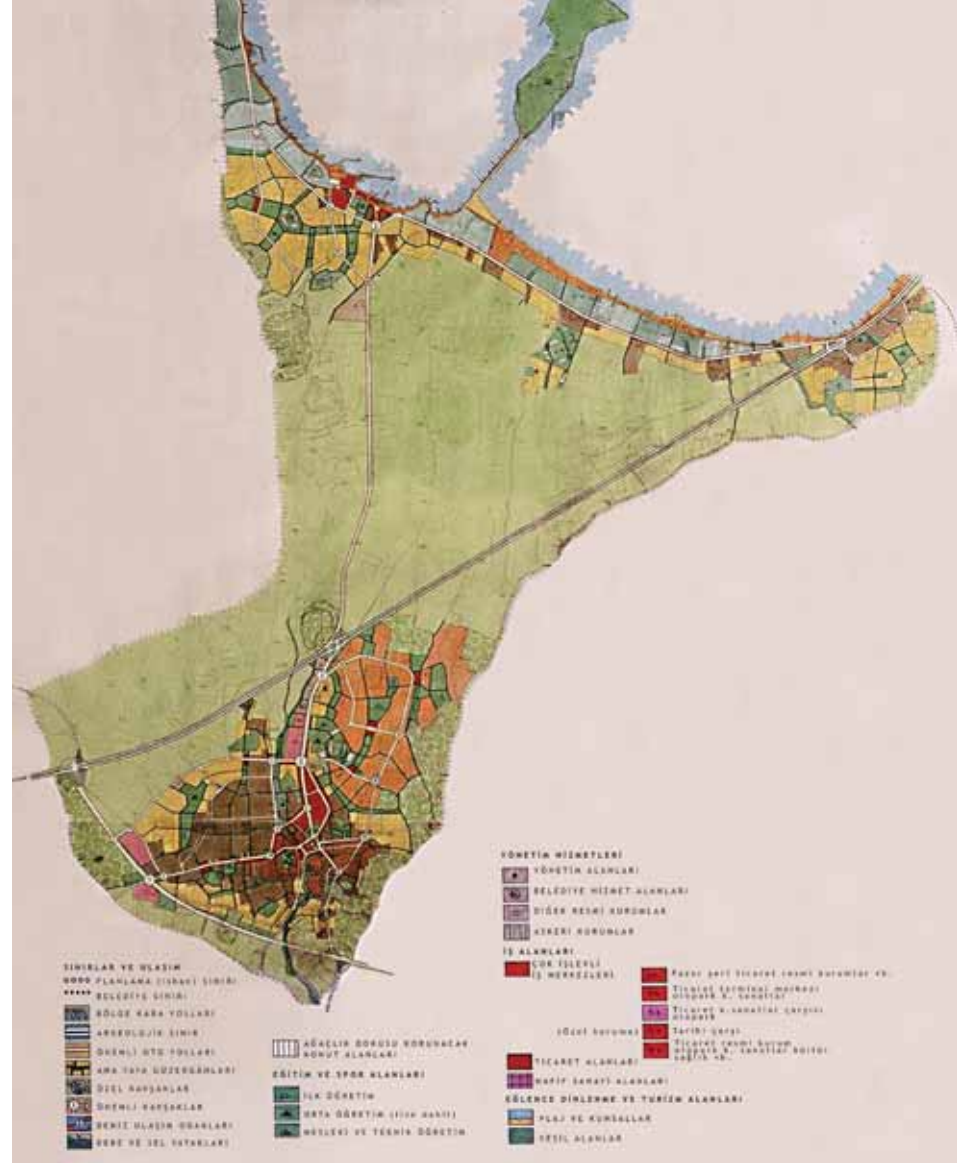
Geçmişte Türkiye şuraları iyi kullanmış: Bir dil şurası yapmış, ardından Türk Dil Kurumu kurulmuş. Şura denen şey bunun için yapılır. Yeni bir heyecan yaratmak için, normal kurumlar içinde yaratamadığın şeyi, bir başka toplantının içinde, gücün içinde ortaya çıkarmak için yapılır şura. Bunu ben anlatamadım. Demek ki bu topluma yön verecek kişilerin mecalleleri kalmamış.

SM: Çok ümitsiz konuştunuz. Türkiye'deki mimarlık, planlama, tasarım kültürüyle ilgili hiç umudunuz yok mu?

BI: Başka bir dünyada kültür, sanat olgusu, mimarlık nerelere kadar uzanmışken, sen hala buralardasın... Bu olmaz! Şehircilikte mimarlığa bağlı standartlar çok önemli. Bunu Avrupa'ya gittiğin zaman görüyorsun. Binaların hepsi öyle şahane şeyler değil. Ama ortada bir gerçek var: Kaldırım kaldırım gibi, inşaat inşaat gibi. Seni rahatsız eden şeyler yok. Onları yapanlar da sıradan mimarlar. Ama bir standart var. Standartı bu seviyeye getirdiğin zaman, "dahi" yetiştirmek kolay olur.

Daha büyük bir tehlike var: Beğenilerin başkaları tarafından tariffendiği bir çağda yaşıyoruz. Mimari beğeniler malzeme beğenileriyle örtüştü. Malzeme, teknoloji vs. mimarinin beğeni standardını belirleyen kriterler olarak kullanılıyor sermaye tarafından. Öyle empoze ediliyor. Dolayısıyla orada anlayamadığım ikilemler ortaya çıkıyor. Mesela farklı bir teknoloji ile yapılmış bir yapı çağdaşlığını mı yakalamış oluyor? Önce bakıyorsun, senin tanıdığın bir yapı türü değil; toplum da tanımıyor zaten, ama dışarıya gittiğin zaman bir bakıyorsun ki onun gibi yüzlerce var. Mimarlığın o olmadığını anlamak için bunca sene eşelemeye gerek var mıydı?

Dolayısıyla ben, umutsuz bir noktaya geldim! Peki Türkiye bunu hak etti mi? Evet hak etti! Etmemeliydi... Bundan sonra da etmesin. Biz eğer çözümlerde anlaşıyorsak bile problemin esasında anlaşalım, o bile bir adımdır.

Eskişehir Fuarı, Kentsel Tasarım Yarışması 1978, 3. Ödül Yardımcı: Hasan Özbay

Erzurum İmar Planı Yarışması,
İller Bankası 1965
2. Ödül
Cihat Fındıkoğlu, Öztürk Başar ile

ANKARA ARENA

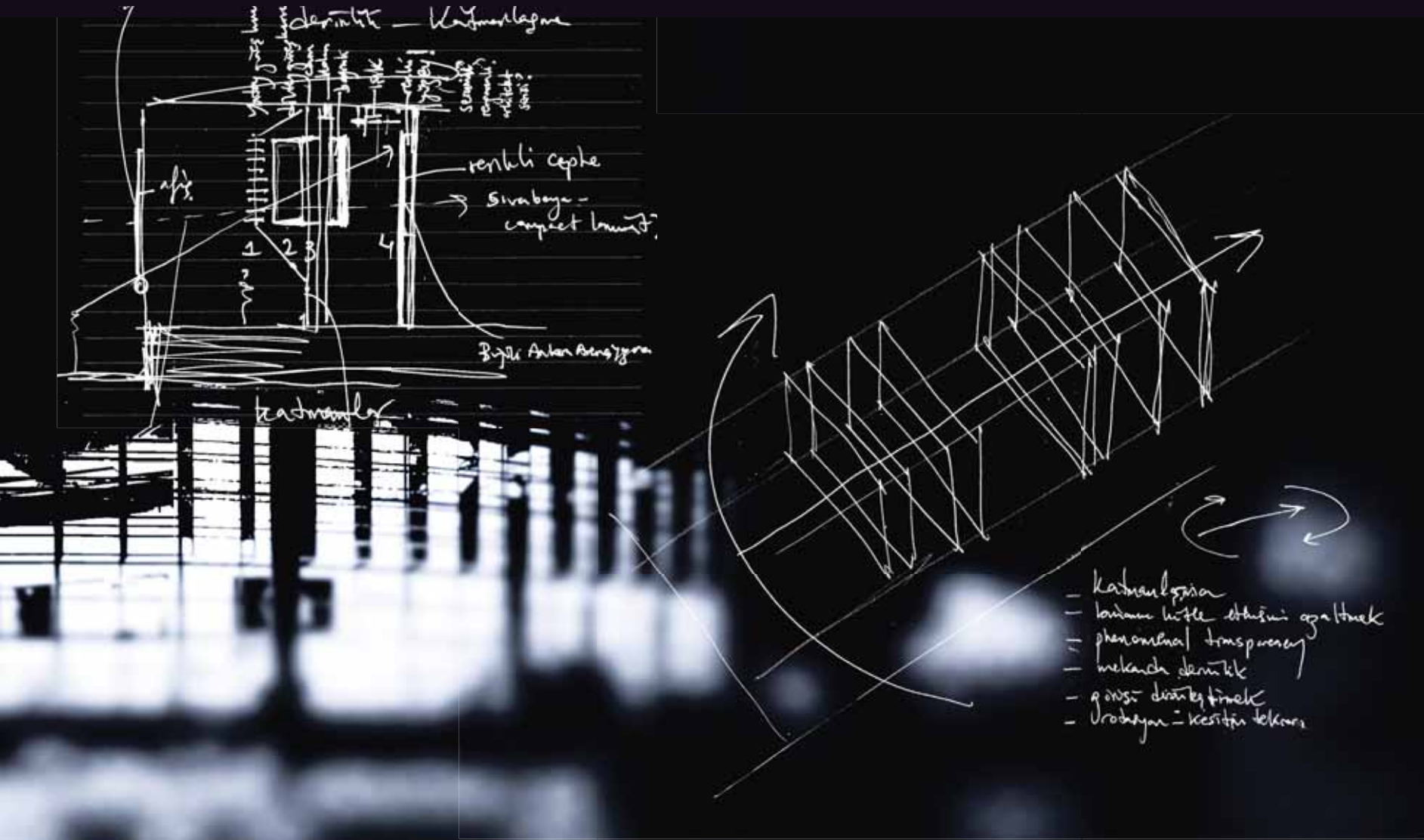
BÜYÜKLÜKLERİ ORTADAN KALDIRAN, RENKLİ, DÖNEN BİR BİNA

Ankara Arena; Atatürk Kültür Merkezi

19 Mayıs Spor Kompleksi, Gençlik Parkı ve Cumhurbaşkanlığı Konser Salonu yapılarının içinde olduğu; alana ait her türlü kararın 'Milli Komite' tarafından alındığı 4 bölgeyi büyük alan içinde, 2. bölgede inşa edildi.

Bu kapalı spor kompleksi, çok geniş oturma alanı olmasına rağmen eliptik formu, şeffaf cam cepheleri ile yaratmış olduğu derinlik ve çatı örtüsünün hafifletici etkisi ile kütleli büyüklüğünün hissedilmediği bir bina olarak başkentin sosyal hayatına kendini kabul ettirdi.

10.000 kişilik Ankara Arena Çok Amaçlı Spor Salonu, Ulus'ta, Paraşüt Kulesi, Kore Anıtı ve TCDD Tren Garı gibi tarihi yapılar arasında 1. Meclisin bulunduğu 5 bölgeye ayrılmış bölümlerden 2. bölge olarak belirlenen 19 Mayıs Stadı'nın olduğu spor ve rekreasyon alanındadır ve Milli Komite kararı ile yapılmıştır. Kente eklenen her yeni binanın Ankara kenti ve Türk Mimarlığı için bir fırsata dönüştürülmesi anlayışıyla öncelikle arazinin içinde bulunduğu 5 bölümlü bölge, çevresindeki tarihi yapılar ve kent kullanıcıları arasında ilişki kurularak bağlamın özellikleri değerlendirilmeye çalışılmış, şehre açılan bir yapı tasarlanmaya çalışılmıştır. Buna göre, arazinin içinde binaya en fazla yaya akışının beklediği Tren Garı tarafında Gençlik Parkı ve Tren Garının önündeki kentsel boşlukları bütünlükten bir kent meydanı ve AKM - Ankara Arena ve Gençlik Parkını birbirine bağ-

layan bir ağaçlıklı yaya yolu tasarlanmıştır. Böylece Arena, alanı kendi içine kapalı bir bina olmaktan çıkarak kentle bütünleşmeye çalışan ve bölgelerarası ilişki kuran bir anlayıştıdır. Çitleri olmayan bir yapı olması hedeflenmiştir. Önerilen meydan, yaya yolları ve aksı binada aktivite olmadığı zamanlarda da alanın yaşamasına

yardımcı olacaktır. Doğu tarafındaki meydana dev ekran eklenecek buranın daha canlı olması sağlanmaya çalışılmıştır. Alana, tren garından, metro ile, toplu taşıma araçları ve özel araçlarla rahat bir ulaşım imkanı vardır. Ankara Arena spor salonu 34.000 m2 lik ana spor salonu binası ile 21.000 m2 lik toprak altında oluşturu-

rumuş kapalı otopark binasından oluşmaktadır. Binaya, merkezi konumda bulunduğu için ağırlıklı olarak yaya veya otobüs, metro gibi toplu taşıma araçları ile ulaşım sağlanmıştır. 545 adeti kapalı olmak üzere toplamda 925 adet otopark vardır. Otopark sayısı az tutularak yaya yaklaşımı ve toplu taşıma öncelikli kılınmıştır.

Yapı, şehirdeki diğer spor salonları ve kongre merkezlerinden farklı olarak içe dönük bir tipoloji ile tasarlanmak yerine, tüm cephesi şeffaf olarak tasarlanmış, farklı kotlarda teraslar tasarlanarak dışa dönük mekânlar yaratılmış ve her yönden kent ile görsel bir ilişki kurulması amaçlanmıştır. Bu teraslardan özellikle batı terasından Ankara'ya derinlemesine manzaraya bakış imkanı sağlanmış, güney terasından da Tren Garı ile ilişki kurulmuştur. +6.00 kotunda yaratılan şeffaf fuaye tüm binayı sarmalamakta ve kuzeybatıdan AKM alanı, batıdan Paraşüt Kulesi ve Kore Şehitleri Anıtı, güneyden Tren Garı ve doğudan da Gençlik Parkı ile görsel ilişki içinde olmaktadır.

Seyirciler eliptik fuayede dolaşırken, sürekli olarak Ankara'nın farklı bir görüntüsü ile karşılaşmaktadırlar. Şehir ile iç içe bir mekan oluşturulmuştur. Modern mimarlığın en önemli özelliklerinden birisi yani kentle beraber yaşayan bir yapı yapılmaya çalışılmıştır. Cam cephenin önünde ve arkasında farklı katmanlar yaratılarak ve bu katmanlara farklı malzeme ve renkler atanarak fuayenin derinlik etkisi arttırılmıştır, böylece bina kütesine göre

daha hafif görünmektedir. Çepeçevre devam eden cam fuaye ve farklı malzemelerle kaplı yüzeylerle kazanılan derinlik sayesinde yapının kütesel görünümü en aza indirilmiştir. Ankara Arena'da derinlik ve katmanlaşma ile rengin en arka katmanda kullanılmasıyla elde edilen bir şeffaflık vardır. Dışarıdaki gözlemci, özellikle gece, fuayenin en geri katmanındaki turuncu rengi algılamaktadır, böylece bir anlamda cephe hattı geriye çekilmektedir ve bina algısal olarak hafiflemektedir. Tabelalar da benzer şekilde, hem içerideyken seyircilerin doğru tribünü bulmalarına yarayan hem de derinliği arttırmak için boyut ve renkleri ile dışarıdan da algılanan öğeler olarak tasarlanmışlardır. Modern mimarlığın en önemli birikimlerinden yalın şeffaflık (literal transparency) ve olgusal şeffaflık (phenomenal transparency) üzerine geliştirilen anlayışlar, tasarımı yönlendiren en önemli fikirlerdendir. Dışarıdan bakıldığında, göz farklı hizalardaki katmanları algılar. Fiba kriterlerine göre tamamen günışığına kapalı olması gereken salon kısmına en yakın olan Wc duvarlarına ve salon giriş kapılarına kadar canlı renkler kullanılarak, görüş, saçaklarla beraber yaklaşık 17 m.ye kadar iç yüzeye kadar derinleştirilmiştir. Bu sayede, hem algı derinleştiği için kütle etkisi hafiflemiş, hem de içerideki hareket dışarıya yansımıştır.

Fuaye camları, yatay ve dikey güneş kırıcılarla çevrilerek güneş kontrolü sağlanmış ve cepheye renk ve ritm katılmıştır. Eliptik bir

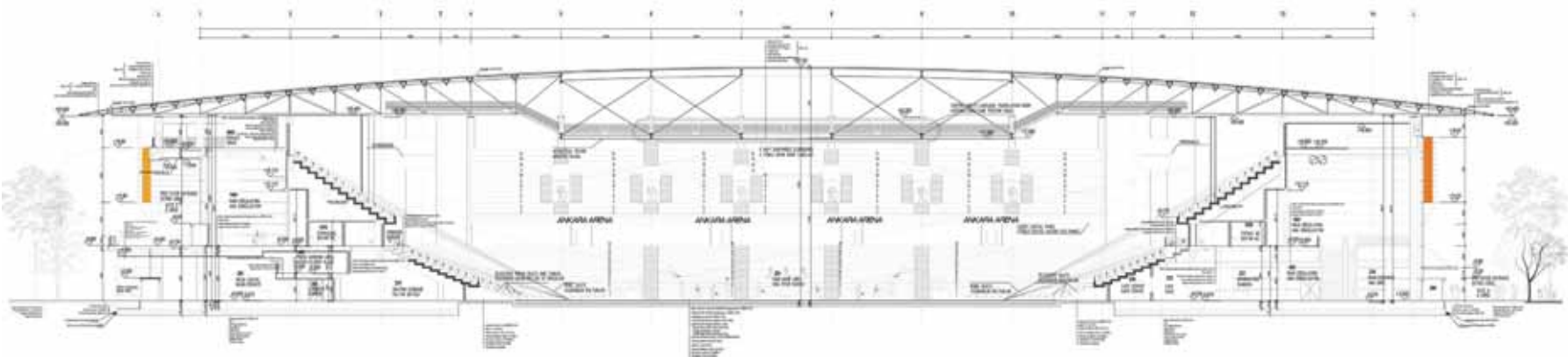

Ankara Arena Spor Salonu

Proje müellifi: Yazgan Tasarım Mimarlık
Tasarım: Yazgan Tasarım Mimarlık
Proje Ekibi: Kerem Yazgan, Begüm Yazgan, Derya Çavuş, Mehmet Ali Özбек
Danışmanlar: Sport Concepts, London
İnşaat: Probi Mühendislik
Makine: GMD Mühendislik
Elektrik: GMD Mühendislik
Mal Sahibi: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
İşveren: Türkiye Basketbol Federasyonu
Yükleniciler: Türkerler İnşaat
Proje Yılı: Eylül 2008 – Ocak 2009
İnşaat Yılı: Haziran 2009 – Temmuz 2010
Yapı Maliyeti: 52.000.000 TL
Fotoğraflar: Yunus Özkazanç, Cemal Emden, Kerem Yazgan, Polat Demirtaş

geometriye sahip binaya dışarıdan bakıldığında bakış açısına göre farklı derinlikler ve katmanlar hissedilecektir. Bina yüksekliği de çevre binalara uyumlu olacak şekilde minimumda tutulmuştur. Ayrıca çatı strüktürü cephede saklanmış, dışarıda uçak kanadı gibi inceltilerek binanın kütsel etkisi hafifletilmiştir. Çatıda 110m. açıklık geçen, en uzun yerde 157m.lik makaslar bulunmaktadır. Bu makaslar uçlarda 8m. ile 15m. arası konsollar yapmaktadır. Konsolların ucunda çatı, uçak kanadı gibi 12cm.ye kadar inceltirilen, 7m.x7m.lik dev ekran ve skor tabelalarının asıldığı orta kısımda 7,5m.ye kadar çıkmaktadır. Binanın bağlamından dolayı, çatı strüktürü ve derinliği dıştan hissettirilmeyerek inceltilmiştir. Ayrıca, tribünler parabolik geometride çözülmüştür. Parabolik kesitte tribün çözümü ile tüm izleyicilere eşit görüş sağlanmıştır. Salon öncelikle 2010 yılında Türkiye’de yapılacak FIBA Dünya Basketbol Şampiyonası müsabakaları için inşa edilmiştir. Ancak, FIBA’nın da akılcı talebiyle birlikte, voleybol, tenis, buz hokeyi,

boks gibi diğer spor müsabakalarının yapılmasına elverişli olacak şekilde tasarlanmış olup, konser, kongre gibi her türlü kültürel ve sosyal aktiviteye de imkân tanımaktadır. Arena, basketboldan buz hokeyi pistine dönüşebilen Türkiye’nin tek salonudur. Ölçü olarak en büyük, uluslararası ölçülerde bir buz hokeyi pistini baz alarak değişebilir bir zemin yaratılmıştır. Salon bu sayede hem buzla kaplanabilirken hem de buzlar eritilip, zemin, sökülebilir parkeler ya da linolyum gibi baska malzemelerle de kaplanabilir olmuştur. Ön tribünler çepeçevre teleskopiktir, böylece farklı organizasyonlara göre saha büyüüp küçülebilir bir dinamizm kazanmıştır. Bir sahanın çok amaçlı kullanılabilmesinin en önemli kriterlerinden birisi de sahanın ortasına kadar tırların ve diğer servis araçlarının rahatça girip çıkabilmesidir. Ankara Arena salonunda bu giriş hem inşaatı kolaylaştırmış hem de salon içi tüm servislerin buradan yapılabilmesi sağlanmıştır. Kenarlarda dev depolar yapılmış, elektrik ve akustik aksamı da buna göre düzenlenmiştir. Bu amaçla, akustik için sahanın ve tribünlerin üstünde belli bir kısmı düzensiz delikli alçıpan ile kaplanmıştır. Binanın modern Türk mimarisine bir katkı sağlaması hedeflenmiştir. Kent ile mekânsal, görsel ve sosyal anlamda devamlı ilişki içinde olması ve 365 gün yaşayan çok amaçlı bir kent mekanı olması amaçlanmıştır. Nitekim, şu ana kadar Türkçe Olimpiyatları ile açılışı yapılmış, Dünya Basketbol Şampiyonası’na ev sahipliği yapmış, Disney On Ice gösterisi gerçekleştirilmiştir. Yakında da büyük bir konser için kullanılacaktır. Bina, FIBA’nın (Uluslararası Basketbol Federasyonu) belirlediği tüm uluslararası kriterlere sahiptir. Ana salonun yanında, 1 adet de çalışma-ısınma salonu bulunmaktadır. Bu salonda ölçeğine göre farklı organizasyonlarda kullanılmaktadır. Örneğin,

Avrupa 3 Bant Bilardo Şampiyonası burada yapılmıştır. Bu tarz dinamik ilişkiler kurularak iç-dış bir bütün olarak ele alınmıştır. Peyzajdaki sert zeminler salonun eliptik şeklini halka halka takip ederek bazen itfaiye ve ambulans yolu, VIP yolu olurken, yer yer de topoğrafyanın eğimini alan merdivenlere dönüşmüşlerdir. Ağaçlar ve aydınlatma elemanları, bayraklar da bu halkalarda dizilimini bulmuşlardır. Dışarıya dev ekran konmuş, alttan ışıklı oturma birimleri bu halkaları takip etmişlerdir. Salona çok yönlü yaklaşım ve boşaltma sağlanabilmesi için tüm elemanlar birbirleriyle, tasarlanan tek sistem kesiti aracılığıyla ilişkileneren en uçtaki kaldırımlara kadar yerlerini bulmuşlardır. Tasarım sistematik-esnek bir anlayışla ele alınmış, proje ekibinin ve hatta inşaatı yapan ustaya kadar bu anlayış yansımış, bir anlamda tasarımdaki, tasarımı berraklaştıran ve sadeleştiren hamleler inşaatı sizin ekibinize dahil değilmiş gibi görünen ustayı da, o farkında olmasa da süreçte ekibin ve tasarımın bir parçası yapmaya başlamıştır. Ekip böylece bir anlamda genişlemektedir.

Projenin İşveren'i Türkiye Basketbol Federasyonu'dur ve davet ile proje Yazgan Tasarım'a emanet edilmiştir. Aynı zamanda, İzmir ve İstanbul Abdi İpekçi Salonlarının da Fiba kurallarına göre yenilenmesi projeleri de Yazgan Tasarım tarafından yapılmıştır.

İnşaatın yetişebilmesi için 3,5 aylık bir sürede tüm tasarım ve uygulama-detay projeleri tamamlanmıştır. İhale sürecinde proje bir miktar daha detaylandırılmıştır. İnşaat 12 ayda tamamlanmış ve Yazgan Tasarım Belediye Fen İşleri ile birlikte proje kontrollüğü yapmıştır. Sonuç yapıda projenin büyük bir kısmına uyulmuş olmasına rağmen, sürenin ve bütçenin darlığından dolayı, inşaatı bazı detaylar projeye uygun olmadan- daha hızlı çözümlerle- bazı talep edilen detaylar da hiç yapılamadan yapı tamamlanmıştır. Örneğin, uzun saçığın alt kısmı ayna görünümlü yansıtıcı paslanmaz çelik panellerle kaplanamamıştır. Ayrıca orijinal proje de betonarmenin neredeyse tamamı brüt iken inşaatı brüt uygulaması iyi yapılamadığından, brüt yerine başka bir çözüm geliştirilmiştir. Genel olarak bazı detay eksikleri bulunmasına rağmen Ankara Arena, Dünya Şampiyonasında 11.000 kişiye ev sahipliği yapmış ve özellikle kullanıcılardan rahat kullanıldığı üzerine yorumlar almış, cephesi ile de taktir toplamıştır.

Ankara Arena Kompleksi, Ankara'ya ve Türk Mimarlığına bir katkı olması hedeflenerek tasarlanan çok amaçlı olarak 365 gün hizmet edebilecek, kent ile var olan, uluslararası standartlarda bir yapı olmuştur.

Doğaya Saygı, Gelecek İçin Umut

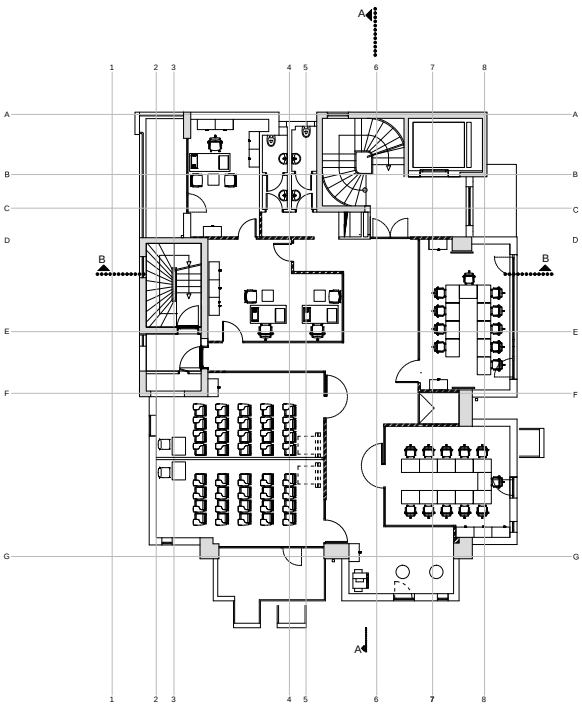
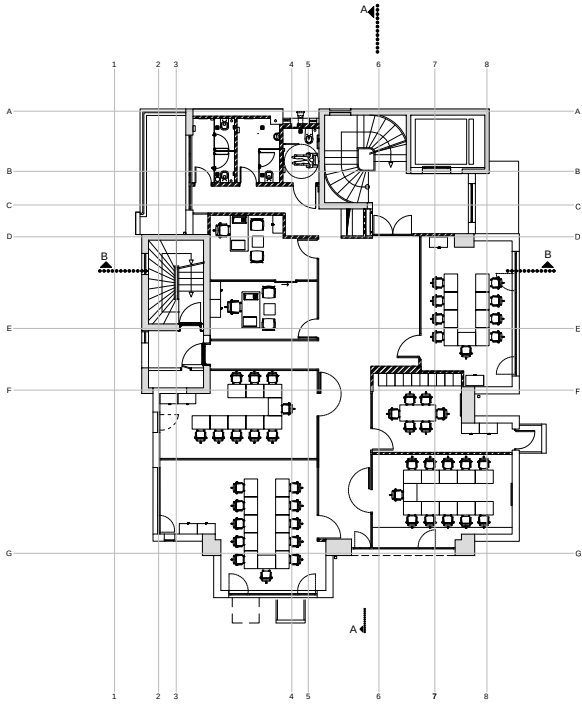
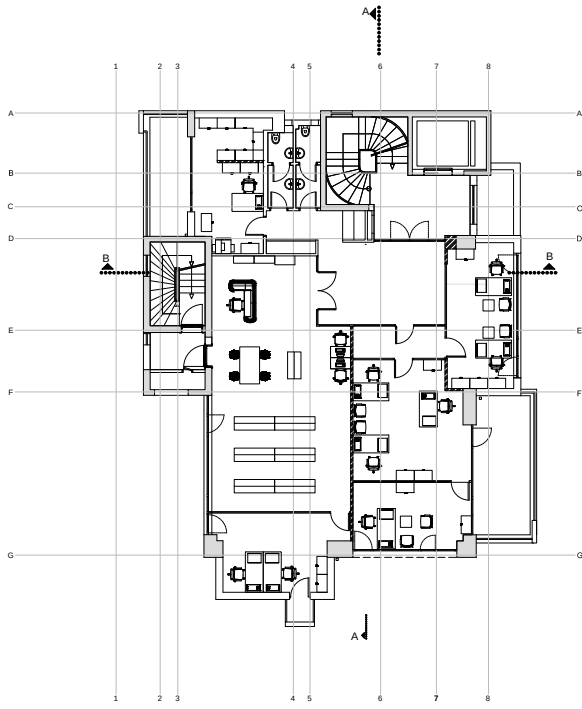
E.C.A. olarak 50 yılı aşkın süredir doğaya saygılı, kaliteli, sık ve kalıcı ürünler üretiyoruz. Ürün tasarımına ve AR-GE'ye ayırdığımız zaman ve kaynakları her daim daha iyi bir geleceğe atılmış adımlar olarak gördük. Bugün, giderek daha tasarruflu ve kaliteli hale gelen ürün yelpazemize bakarak, insan yaşamlarına kalıcı değerler katabilmenin gurur ve sevincini yaşıyoruz.

FRANSIZ KÜLTÜR MERKEZİ

KONUTLAR ARASINDA FARKLI DURMAK...

Başkentin biteviye apartman bloklarıyla çevrili yeni yerleşim alanlarından birinde hemen göze çarpan, nitelikli cephe tasarımı farklı malzeme kullanımıyla çevredeki yapılara etkili bir söz söyleyen yapı Fransız Kültür Merkezi'nin yeni adresi oldu. Projenin mimarları, revizyon projeleri aşamasında kendi tasarımlarında yarışmacı oldular ve müelliflik hakkını 2. kez kazanmak durumunda kaldılar.

Gül Güven

Mimarlık Bizim İçin Hiç Bitmeyen Bir Serüvendir. 2004 yılının 2. yarısında, küçük ölçekli bir inşaat şirketinin, Çankaya-Yıldız'da aldığı arsanın bilgileriyle ofisimize yaptığı ziyaret de bu serüveni başlattı. Arsa küçük bir konut parseliydi ancak firma bu alanda bir ofis projelendirmemizi, ofisin birçok kullanıma esneklik sağlamasını ve inşaat sonrası bunu satışa sunmayı planladıklarını ifade etti. Binayı yapmak için hiç aceleleri yoktu, hatta kısa bir süre sonra arsa için tasarladığımız yapının eskizlerini sunduğumuzda, henüz programlamadıkları halde, ikna olup yapıya öncelik tanımaya karar verdiler.

Şüphesiz ki kullanıcısı belirli olmayan bir yapının tasarlanması zordur. İç mekânlar tuvalet, mutfak nişi gibi zorunlu alanlar dışında olabildiğince serbest bırakılmış bir proje yaptık. Uygulama bittiğinde, balkon - merdiven korkulukları, çevre düzeni projecinin öngörülerine göre şekillenmemiş; ayrıca yapının sokağa bakan ve tasarımın bütünlüğü için çok önemli sağ yan cephe metal kirişleri hiç imal edilmemiş olsa da, yapı bölgede beğeni kazanmıştır. Arkitera Mimarlık Merkezi'nin, Türkiye'deki mimarlık üretimini belgelemek amacıyla gerçekleştirdiği "Arkiv Seçkilerinde" yer almıştır.

Yapı yalın olmakla beraber çekirdeğin yer aldığı arka cephesi dışında üç cephede- sokağa açılan yüzeylerde - çıkıntılarla kendini tanımlamaktadır.

Fransız Kültür Merkezi

Proje Adı: Fransız Kültür Merkezi
 Proje Yeri: Çankaya / Ankara
 Tasarım Ekibi: Gül Güven Y. Mimar,
 Zeynep Aydın İç Mimar
 Mimarlık Ofisi: VEN Mimarlık
 Elektrik: Ram Mühendislik Ltd. Şti.
 Mekanik: STM Mühendislik Ltd. Şti.
 Tefriş Ekipmanları: Koleksiyon, Birok, Aspen
 Yapı Müteahhiti: A&B İnşaat Ltd. Şti.
 Proje Tarihi: 2004 - 2009
 Arsa Alanı: 1000,00 m²
 Toplam İnşaat Alanı: 1600,00 m²
 Kat Adedi: 2 bodrum + 5 kat
 Yapım Türü: Betonarme

Fransız Kültür Merkezi'ne dönüşüm:

Kızılay'daki eski binanın 1999 yılındaki depremle zarar görmesinin ardından çeşitli adreslerde faaliyetlerini sürdüren Fransız Kültür Merkezi yeni bir bina arayışı içindeyken, Yıldız'daki binayı keşfeder ve büyükelçinin yapıyı ziyaretiyle bina beğenilir ve alımına karar verilir. Bundan sonraki süreçte binanın bir kültür merkezine dönüştürülmesi için 2 aşamalı bir yarışma düzenlenir. Yapının mimarı olarak her ne kadar bu uygulamanın yanlış olduğunu ifade etsek de çözümleyemediğimiz bu süreçte biz de bu yarışmaya katıldık. Önce ilk 5'e kaldık, daha sonraki aşamada da 1. ödülü aldık. Projelendirme süreci sonrasında müşavirlik hizmeti verdiğimiz yapı 2010 Mayıs ayında Fransız Kültür Merkezi olarak açıldı.

Merkez çok kısıtlı bir bütçe içinde yeniden projelendirildi ve yeni imalatlar sınırlandırıldı. Sade yaklaşımlı iç mekânda havalandır-

ma sistemi açıkta bırakıldı ve yapıya minimum müdahale ile Merkez yeni adresine taşındı.

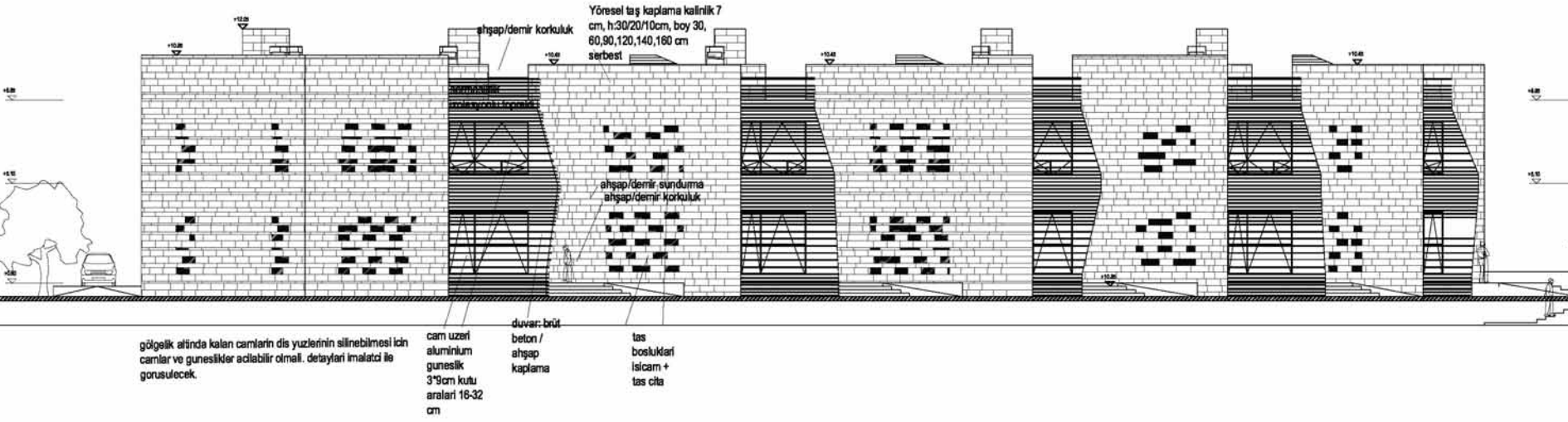
Merkezin Kullanımı:

Yapının yan sokağa açılan 1. bodrum katı medya merkezidir. Bu katta çocuklar için ayrı bir bölümün de yer aldığı kütüphane bulunmaktadır. Zemin kat karşılama alanı olup, kitap satış birimi ve kafeterya burada yer almaktadır. 1. katta pedagoji bölümü ve merkezin idari birimleri yer alır. 2 ve 3. katta sınıflar şeffaf bölme duvarlarla şekillenirler. Böylelikle ışık iç hollere alınmıştır. 4. katta ise elçilik görevlileri yer almaktadır. Bundan dolayı girişi kontrollü ve diğer katlarla ilişkisi sınırlıdır. 5. katta sinema salonu ve kokteyl terası bulunmaktadır. Sinema salonu çok amaçlı bir salon düzenindedir; çeşitli aktivitelere olanak tanır. 2. Bodrum kat ise otopark, teknik hacimler ve arşiv için ayrılmıştır.

AVANOS'TA 5D ÇARŞISI

KAPADOKYA'DA EKSİLTME RUHU ÜZERİNE BİR DENEME

Kapadokya, çağdaş ve nitelikli mimari denemelerin nadiren yapılabildiği çok özel bir bölge. Çevrenin en dikkat çeken yapılarından biri ise yerel mimarının "eksiltme" ruhundan ilham alan bir ilk proje...

Ayşe Defne Önen

YER

Kapadokya bölgesi topografyası, volkanlardan çıkan lavların, yüzyıllarca rüzgâr ve su ile şekillenmesi sonucu ortaya çıkmış. Olağanüstü peri bacaları, mağaralar, taş formasyonları oluşmuş. Yöredeki insan yerleşimi kalıntıları 4. yüzyıla kadar uzanıyor. Yumuşak volkanik taşın yontulması ile oluşan formasyonlar, bölgedeki yerüstü ve yeraltı kent yerleşimlerinin inşa edilmesini sağlamış.

Böylesine bir coğrafya ve mekan kültürüne sahip bir yörede, yerel mekan yapma yöntemi olan 'eksiltme'nin tersi 'ekleme' yöntemi ile fakat eksiltme ruhu ile bir 'ilk mimari yapı' tasarlamak ve bunun inşasının kontrolü, projenin temel çerçevesi idi. Planlama sırasında, Kapadokya yerleşimlerinin jeomorfolojik ve mekansal özellikleri, Avanos ilçesiyle mevcut topografyayı çağdaş bir mimari yapıda buluşturmak amacı, yapıdaki form, malzeme ve mekan araştırmalarına temel oluşturdu.

5d projesinin konumlandığı alan Avanos-Kayseri karayolunun ilçe merkezine girişinde, ilçenin Kayseri yönünde gelişen sınırında, arkasındaki Kapadokya Milli Parkı doğal oluşumlarının kıyısındadır. Yapının oturduğu ızgara, ve yapı kütleleri bu konum baz alınarak, kuzey-güney ve Avanos-Milli Park akslarına göre yönlendirildi.

Avanos 5d

Proje İsmi:	Avanos 5d
İşveren:	Age İnşaat
Mimari:	A. Defne Önen
Statik:	E. Serdar Binzet
Taşıyıcı Sistem:	Betonarme
Malzemeler:	Yerel Volkanik Taşlar, Alüminyum, Beton
Program:	Karma Kullanım
Proje Tarihi:	2006-2007
İnşaat Tarihi:	2007-2009
Arsa Alanı:	1970 m ²
İnşaat Alanı:	1773 m ² (Kaks 0.90)
Fotograflar:	Çiçek Önen

PROGRAM

İşveren tarafından yapıлып satılmak üzere planlanan Avanos 5d, farklı kurgulara olanak tanıyan ve ihtiyaçlara göre dönüşebilecek, açık planlı, bağımsız ya da geçişli, birbiri ve çevre ile iç içe 5 ünite olarak tasarlandı.

Bu ünitelerin olası kullanımları: Doğal ışık ile aydınlanan ve doğal olarak havalandırılan bodrum katlarda, çömlekçilik, el dokuması, kilimcilik gibi yerel el sanatları atölyeleri; giriş ve üst katlarda 5 bağımsız veya bağlantılı dükkan, işyeri ve Kapadokya Milli Parkı ve Avanos ilçesi manzaralı çatı katı kafeleri, restoranları şeklinde düşünüldü.

İmar parselasyonunda, projenin arsasının bitişiğinde yeni Avanos otobüs terminali planlanmıştı. Avanos 5d projesi de işveren tarafından bu öngörü ile, yolculara, turistlere hizmet edecek bir yapı olarak programlandı. Proje, Avanos ilçesinin ağırlıklı olarak konut yerleşimleri şeklinde gelişen bu bölgesini, kamusal bir mekân sağlayarak canlandırmayı hedefledi.

MEKÂN

5d binası hafif eğimli bir düzlem üzerinde yükselen, iç ve dış mekânları birbirine dönüştüren, 5 duvar parçası ve aralarında yaratılan boşluklardan meydana geldi. 5 'taş' duvar, parçalı ancak birbirleri ile bağlantılı iç ve dış mekânları oluşturdu.

Masif duvarlar arasında oluşan hacimler, yatayda çizgisel elemanlar ile sarılmış şeffaf kütleler ile mekânlaştırıldı. Ekonomik fizibilite ve imar planı kısıtlamaları sonucu, uzun tek parça olan yapı

kütlesi, bütün olarak algılanabilecek parçalı bir forma dönüştürüldü.

Topolojik ilişkilerle ve doluluk boşluk kurgusu ile şekillenen, galerili, birbirlerine geçişli ve geçirgen iç mekanlar, organik bir dolaşım ve çok boyutlu bir algı oluşturdu.

Yerel mimarinin bir yorumu olarak, dikey dolaşım elemanı olan merdivenler, çatı ışıklıkları ile aydınlanan iç avlular etrafındaki taş duvarlar üzerinde yer aldı, bu şekilde iç mekanlara gün ışığı sağlandı. Taş duvarlar yer yer hacimleştirilerek, bazı bölümlerine mutfak, tuvalet, duş ve havalandırma, asansör boşlukları gibi servisler yerleştirildi. Her 5 ünitenin çatı katı üzerinde yükselen baları, doğal birer havalandırma şaftı olarak işlevlendi.

Yapının çeşitli form ve ölçüdeki dışa açılımları ile çevresine farklı vistalar oluşturuldu, manzaralar çerçevesi. Farklı yönlerden yaklaşımlarda farklı algılar sağlayan cepheler tasarlandı. Yöre kimliğinin yapı kitlesi ve malzemesi ile vurgulandığı, arka plandaki dağlarla ve kasabayla ilişkili, çevresi ile bütünleşen bir mimari oluşturulmaya çalışıldı. İç mekan dış mekan ilişkisinin güçlenmesi amaçlandı.

Tüm dolaşım istenildiğinde kontrollü veya serbest, çoklu ön ve arka girişli kullanımlara olanak verecek şekilde düşünüldü. ön girişler, yapı geometrisinin birer uzantısı olan, aksak ritim ile tekrar eden 5 ayrı rampa ve merdiven sistemi ile, arka girişler ise araç ulaşımına da olanak sağlayan uzun bir rampa ile çıkılan platformdan sağlandı.

Giriş sekanslarının olabildiğince esnek kurgulanabilmesi amaçlandı.

MALZEME

Deprem yönetmelikleri, statik hesaplar ve ekonomik fizibilite gerekçeleri ile, geleneksel yığma taş duvar ile inşaa biçimi proje genelinde uygulanamadı, taşıyıcı duvarlar betonarme perde sistemi ile yapıldı. Kolon giriş sistemini belirleyen akslar 4m x 6m olarak belirlendi.

Yapı maliyetlerini yükseltmesine ve belediye tarafından dış cephelerde zorunlu tutulan taş kaplama normuna çok sıcak bakılmamasına karşın, tasarımda devamlılık ve bütünlük amacı ile duvarların hem dışı hem içinin yöre taşı kaplanması uygulaması gerçekleşti.

5 'taş' duvarda, 3 ayrı yöresel taş ocağından seçilen benzer volkanik taşlar, geleneksel taş işçiliğine uygun biçimde, farklılaşarak tekrar eden renk, oran ve ölçülerde kullanıldı. Avanos taş ocaklarından seçilen 'beyaz', 'devetüyü' ve 'az renkli' taşlar standart boyutlarda satın alınıp, şantiyede kurulan taş kesme sisteminde, fire vermeyecek şekilde, farklı oranlarda kesilerek kullanıldı.

Tüm taş yüzeylere yöresel yapı sisteminde kullanılan taraklama ve taş tozundan derz uygulandı. Çatı parapetlerinde ve ıslak hacimlerde taşın emiciliğini azaltmak amacı ile taşı rengini bozmadan koruyacak bir membran sıvı uygulaması yapıldı.

Kalıp işçiliğinin kalitesi çok kötü çıktığı için beton duvarlar olduğu gibi kullanılmadı. Üzerlerine kaba sıva yapıldı ve maliyeti düşük ince bir koruyucu epoksi sürüldü.

Özellikle çok sıcak ve güneşli geçen yaz ikliminde, güneş ışınlarının binaya kotrollü biçimde süzülerek girmesini sağlayan cam cepheler üzerindeki güneş kırıcılar ve taş duvar sistemindeki küçük açıklıklar oluşturuldu. Duvarların açıklıklar bulunan kısımları, inşaat sahasında taş ustaları ile birlikte geliştirilen bir teknikle örüldü. Oluşturulan bu nişlerin ve cephedeki yatay elemanların sergileme için de kullanılabilmesi amaçlandı.

Yapının taş olmayan cephelerinde yer yer cephe elemanı, yer yer güneş kırıcı, ve yer yer balkon ve çatı korkuluğu olarak tekrar eden yatay elemanlar, ve doğramalar, ahşap olarak projelendirildi.

Ancak maliyetli bulunarak aluminium malzeme ile uygulandı. Cephelerde kontrast oluşturan bir taş aluminium, masif geçirgen ilişkisi kuruldu. Taş duvarlardaki açıklıklar ve yatay hatlar halinde kullanılan cephe elemanları ile dış cephede ışık-gölge oyunları oluştu. Ayrıca, 'doğal' ve 'yapılı' bağının güçlendirilmesi ümidi ile yapının çatı bahçelerine, çevresine, rampalarına ve merdivenlerine, yöre iklimine uygun, fazla su ihtiyacı olmayan sarmaşık, bitki ve ağaçlar ekildi.

Malzeme ve detay çeşitliliğine getirilen kısıtlamalarla sade bir mimari amaçlandı. Kullanıcı belirsizliğinin etkisi ile bazı iç mekan elemanları tamamlanmadı. Küçük yerleşimlerdeki inşaat olanaklarının zorluklarını yaşayan projenin inşaatının tamamlanması 2 yılı aştı. Şantiye yönetimi, işçilik kalitesi, malzeme tedariki, ve projenin kontrolü pürüzlü konulardı.

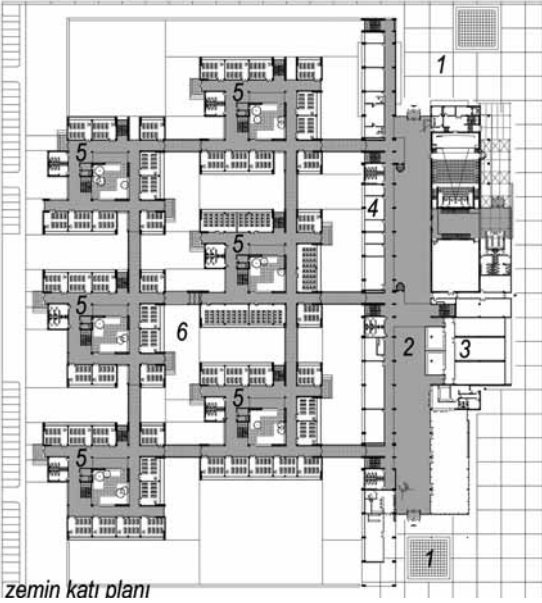
MİMARİ

Avanos 5d, geleneksel ile günceli, doğal ile kentseli, ekonomik ve sosyal dinamikler, esneklik, iklim ve mevzuatlar çerçevesinde bir bağdaştırma denemesi oldu. Yapı yere ve yerele dair pek çok özelliğe sahip olsa da, 'geleneksel ve çağdaş sentezi' tartışmaya açık kaldı. Yapı Avanos yerel gazetesinde haber yapıldı. Binanın mimariye dair, 'mimari camia' dışında, yerelde bir tartışma açmış olması, genel mimari farkındalığın gelişmesi açısından olumlu. Yapının konumlandığı alanın uzun yıllar süren atıl döneminin sona ermesi ve yeniden hayata karışması için de bir fırsat.

KAMPÜSE YENİ BİR DOKUNUŞ

Son yıllarda ihale yöntemiyle yaptırılan çok sayıda vasat fakülte binasına inat bir 'proje yarışması' yoluyla tasarlanan Yabancı Diller Yüksek Okulu, kalitesi ile benzeri yapılar için moral ve umut kaynağı olurken, 'dolaşım' ve 'algılama' kavramları üzerine mekansal önermelerde bulunuyor

Ersen Gömleksiz

Anadolu Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu
2 Eylül Yerleşkesi

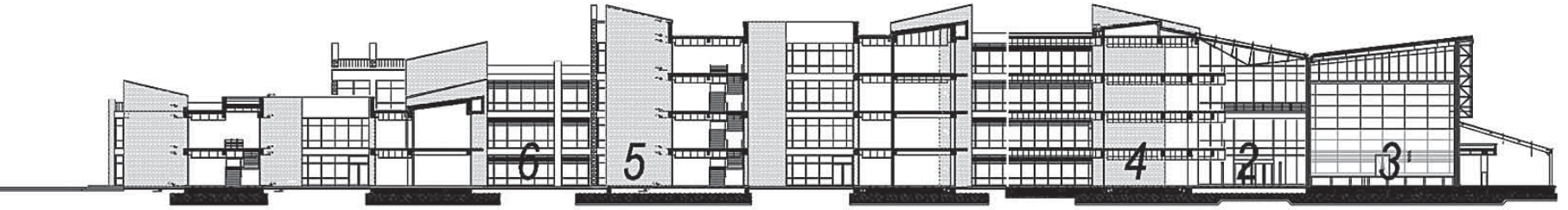
Mimari Tasarım: Selim Velioglu, Yüksel Demir, Erce Funda, Orkun Özüer, Ersen Gömleksiz
Statik Projesi: Muhterem Eroğlu, Emre İstihkam
Mekanik Projesi: Cafer Aktürk
Elektrik Projesi: Hayri Aydın

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünce 2005 yılında yarışmaya açılan ve jüri üyeliklerini Doğan Tekeli, Yaşar Marulyalı, Doğan Hasol, Prof. Dr. Gülsün Sağlamer, Prof. Dr. Hasan Şener, Prof. Dr. Atilla Barkana, Doç. Dr. Handan Yavuz, Bülent Ustaoglu ve Ulviye Kızılkaya'nın yaptığı Yabancı Diller Yüksekokulu'nun yapımına 2006'da başlanmış ve Eylül 2009'da yapı kullanıma açılmıştır.

Kendi öğrencileri dışında çeşitli fakülte ve birimlerde eğitim gören 3000 kadar öğrencinin yabancı dil eğitimi için tasarlanan yapı, yaklaşık 40 000 m² kapalı alan içermektedir. Yapıda derslikler, laboratuvarlar, öğretim üyelerine ve yönetime ait ofisler dışında, yerleşke genel kullanımına yönelik olarak, 400 kişilik tiyatro salonu, 500 kişilik çok amaçlı salon, büyük kütüphane, video ve film izleme salonları, kafeterya ve sosyal mekânlar yer almaktadır.

Öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin yaşamlarının önemli bir zaman dilimini geçirecekleri böylesine büyük bir yapıda "dolaşımda belirginlik" ve "algıda çeşitlilik" ilkeleri tasarımda önemsenerek öne çıkarılan iki temel ilke olmuştur.

Bu doğrultuda 40.000 m²'lik gereksinim programını, "çokluk" kavramı ışığında, mekansal unsurlara ayırtırmak yoluyla kavranabilir boyutlarda yapı birimleri ve dış mekânlardan oluşan ölçekli bir çevreye ulaşmak düşüncesi, tasarımda benimsenen temel çözüm yolu olmuştur. Her biri kendine ait "iç avlu" ve "kış bahçesi" barındıran ve çeşitli biçimlerde yan yana gelerek daha genel yeşil bahçe ve avlular oluşturan eğitim birimleri "evler" kurgunun temel unsurlarıdır. "Evler" kullanıcıya belirgin bir yönlenme içinde sürprizli ve farklı perspektifler sunan kapalı dolaşım ağı ile birbirlerine bağlanmaktadır. Öğrencilere insani ölçekte, kolayca kavrayıp sahiplenebilecekleri mekansal bir kimlik sunan söz konusu doku aynı zamanda mikro-iklimsel özellikleri ile de sert geçen kış ayla-

rında öğrencilere korunaklı bir dış mekân kullanımı olanağı sağlamaktadır. Doku 6 adet iç avlu dışında, farklı boyut ve biçimlerde 12 adet avlu-bahçe içermektedir. “Evler” görsel kademelenme ve çeşitlilik sağlamak amacıyla 4, 3 ve 2 kat olarak kesitlendirilmiştir. Tasarımın diğer bir temel unsuru da 2 Eylül Yerleşkesi içinde iki ana odağı yaya akışının sürekliliği çerçevesinde bağlayacak biçimde kuzey-güney yönünde konumlandırılmış, iki yönde de iki toplayıcı ön alana açılan ve yerleşke geneline yönelik sosyo-kültürel birim ve kullanımları içeren “iç-sokak”tır. Bağımsız olarak da kullanılan kafeterya, çok amaçlı salon, tiyatro salonu, kütüphane, video-film izleme salonları, sergi ve satış birimleri “iç sokak”tan erişilen mekânlardan bazılarıdır. 2 Eylül Yerleşkesi’nin tümüne yönelik bir sosyo-kültürel odak alan olarak tasarlanan ve kullanıma açılan “iç sokak”ın içerdiği işlevsel ve mekânsal özellikleri ile eğitim saatleri dışındaki kullanım yoğunluğu göz önüne alındığında, yerleşke yaşantısına katkı sunmak anlamında temel işlevini fazlası ile yerine getirdiği söylenebilir.

Yapı “algıda çeşitlilik” ilkesine bağlı olarak biçimlenmiş mekânsal kurgusunun doğal bir sonucu olarak, yapı içi kullanıcılar dışında, yapıyı yakın çevreden algılayanlara da tekdüze olmayan, farklı kimlikte görünümler sunmaktadır. Bu anlayış uygulamada cephe yüzeylerinde farklı malzemelerin birlikte kullanılması yoluyla pekiştirilmiştir. İşverence yapıda kullanılması istenen ve yerleşkede yer alan tüm yapılarda görülen tuğla cephe kaplaması metal cephe panelleri, boyalı-sıvalı yüzeyler ve metal doğrama sistemleri ile birlikte kullanılmıştır. Derslik doğramaları 12 değişik modül olarak planlanmış ve şaşırtmalı olarak uygulanarak cephelerde ek bir çeşitlilik sağlanmıştır.

Yapı betonarme iskelet sistem olarak inşa edilmiş, iç sokak ve sosyo-kültürel bölüme ait salon ve fuayelerin üst örtüleri çelik kirişler ile geçilmiştir.

SİVAS NURİ DEMİRAG HAVAALANI

İÇ VE DIŞ HATLAR TERMİNALİ

Alışılmışın dışında bir “Selçuk Mimarisi” yorumu
Selçuklu’nun cephelerinde belirleyici bir etkisi olan bezemelerin
geometrisi ve tekrarı
havalimanının cephelerinde bambaşka bir etkiye
ilham veriyor...

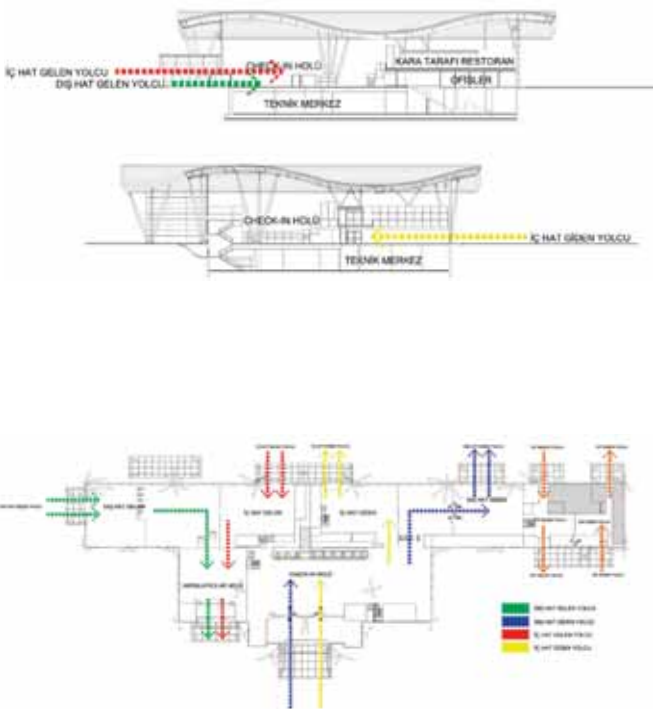

Yakup Hazan

Bölge terminal binalarına dış hat terminal binalarının da ilave edilmesiyle bölgelerin yurt dışı ile direk bağlantıları sağlanmış olmaktadır. Bu durum yatırımı gerçekleştiren idarenin, terminal binasında o yöreye ait izlerin bulunmasını istemesini beraberinde getirmiştir. Şehre giriş kapısı olarak görülen terminal binasında kullanıcının da isteğiyle yörenin özelliklerini (Selçuklu) yansıtan bir çalışma yapılmasıyla tasarıma başlandı. Şehir merkezindeki Selçuklu eserlerinin günümüze kadar varlığını sürdürmüş olmaları ve restore edilerek kullanılıyor olmaları önemliydi. Ayrıca şehir merkezindeki Sivas Kongresi'nin yapıldığı bina da, cumhuriyetin kuruluşunun sembolü olarak durmaktadır. Tarihte önemli dönemlerin izlerini taşıyan Sivas şehri için tasarlanan terminal binası, çağdaş bir yorumla ele alınmıştır ve tasarım kriterleri oluşturulmuştur:

1- Selçuklu mimarisini gerçekleştiren akıl keşfedilerek tasarıma dâhil edilmiştir: Taş ve tuğla işçiliğinin önemli olduğu bu dönemde cephelerdeki motiflere, rölyeflere, süslemelere yansıyan geometri ve tekrarlardan oluşan yüzeylerdeki ortak akıl, Sivas Havaalanı İç ve Dış Hatlar Terminal Binasında kullanılmıştır.

2- Son zamanlarda sıkça Selçuklu mimarisi diye tekrar edilen biçimler reddedilmiştir. Selçukluya verilen değer; biçimlerin tekrarı yerine Selçuklu anlayışının yo-

Sivas Havaalanı İç Ve Dış Hatlar Terminali

Proje Müellifi:	Yüksek Mimar Restorasyon Uzmanı Yakup Hazan
Statik:	Aday Grubu ve AGM
Mühendislik	
Mekanik:	CG Mühendislik
Elektrik:	Deha Mühendislik
Proje Yılı:	2011
Fonksiyon:	Ulaşım Yapısı
İşveren:	DHİM Genel Müdürlüğü İnşaat Emlak Dairesi
Yapımcı Firma:	Türkseven Turizm İnş. San. ve Tic. A.Ş.
Proje Tipi:	Uygulama Projesi
Terminal Binası	Topl. İnş. Alanı: 19495 m ²
Durum:	Uygulandı

rumlanarak, çağdaş biçim ve yapım tekniklerinde aranmıştır.

3- Selçuklu mimarisinde cephelerde kullanılan tuğla ve taş iççiliğine ait geometrik düzen cumhuriyetin çağdaş yorumuyla cephelere yansıtılmıştır. Yatay, düşey ve diyagonal hatlardan oluşan cephe düzeni içinde çeşitli motiflerin ve açıklıkların oluşması tasarlanmıştır. Cephe malzemesi olarak paslanmaz çelik derzli yöresel taş kullanılmıştır.

4- İç ve dış hat terminal binası çelik çatı sistemiyle gerçekleştirilen, birbirine açılı birleşen, uçma etkisi yaratan iki kanat örtü altında tasarlanmıştır. Kanat örtüyü taşıyan çelik kolon kaideleri ve başlıkları döküm olarak gerçekleştirilmiştir.

5- Yöredeki tarihi eserlerde kullanılan yöresel Sivas doğal taşları, iç ve dış hat terminal binasının cephelerinde ve döşemelerinde kullanılarak tarih içinde malzeme sürekliliği sağlanmıştır.

6- Yörenin tarihi eserlerini ve özelliklerini yansıtan kültür havuzu, terminal binasının önünde tasarlanmıştır. Bu kültür havuzu olarak adlandırdığımız açık alanda yöreye ait her türlü değerlerin yorumu ve tekrarı mümkün olacaktır. Bu yapılaşma diğer disiplinlerdeki sanatçılarla birlikte gerçekleştirilecektir.

TEMATİK BİR MONTREAL ALGISI: MÜZELER VE KENT¹

Kimi kentlerde, kenti kültürel açıdan tanıtmaya hizmet eden özgün kurgular tasarlanır. Montreal'in tanıtım konsepti "değişkenlik"tir. Bunun en önemli sebebi, kentteki müzelerin her sene değişik bir tematik konsept çerçevesinde, gezenlerine kentin farklı yüzlerini sunmasıdır. Montreal'in 2010 yılı müzeler teması "Cam'ın Kenti" düşüncesine odaklanmıştı...

¹ <http://www.villedeverre.com/> adresli web sitesinden faydalanılmıştır.

01

02

01/ Kentin panoraması (Wikipedia)

02/ Montreal'in rengârenk evleri (photoatlas.com)

Kanada'nın güneybatısında bulunan Montreal, Quebec eyaletinin en büyük, ülkenin ise ikinci büyük kenti. Yılın büyük kısmını beyaz bir örtü altında geçiren şehir, kar eridiğinde adeta renkli bir tabloya dönüşüyor. İklimin olumsuz etkilerine rağmen yaşantıyı kolaylaştırmak için bütün kentsel çözümler üretilmiş Montreal'de. Geniş bulvarlar, alışveriş merkezleri, ünlü markaların bulunduğu caddeler, kültür merkezleri ve müzelerin bulunduğu "yeni şehir" kısmı ile "eski şehir" in iç içe ve anlamlı birlikteliği kente değişik bir karakter veriyor. Kent meydanlarında düzenlenen konserler, şenlikler, panayırılar ve çeşitli kültürel aktiviteler ise çok canlı bir yaşantı sunuyor. Kış aylarında bazen 1 metrenin üzerine çıkan kar sebebiyle, kent yaşantısı kesintiye uğrayabiliyor. Bu sorunu en aza indirmek amacı ile yeraltında çok gelişmiş bir ulaşım ağı planlanmış. Metro vasıtası ile yaz kış fark etmeksizin kentin bütün can alıcı mekanlarına soğuk havayla temas etmeden ulaşılabilir olunması kentli için büyük kolaylık sağlıyor.

Montreal'in bir nevi küçük Amerika diye adlandırılabilen Kanada içinde küçük bir Fransız şehri olması sebebiyle iki kültürden de harmanlanan eklektik kimlik, kentin mimari dokusunda da birebir yansımasını buluyor. Kent merkezinin doğusu ve kuzeyinde bulunan "Eski şehir" kısmı; tarihi dokusu, gotik tarzda inşa edilmiş kiliseleri, bezemeli muazzam taş yapıları, bitişik nizam düzenlenmiş, renkli çatı pencere ve kapılı geleneksel Montreal evleri sayesinde geleneksel bir izlenim verirken, "yeni şehir" diye adlandırılan bölge barındırdığı ileri teknoloji ürünü cam gökdelenler, modern yapılar ile Montreal'in çağdaş bir metropol olduğunu sanki haykırıyor. Bu eski ve yeninin gerilimli birlikteliğinden oluşan iç içe ama özenli kent dokusu, aslında zaman içinde Montreal'de nasıl korumacı ama çağdaş bir anlayışla taş üstüne taş konulduğuna dair bilgiler veriyor.

Montreal hakkında daha içerikli bir bilgi sahibi olabilmek için kentin sanat ve kültür odaklı kurumlarının kent hakkında nasıl bir öykü anlattıklarını da dinlemek gerekiyor. Nasıl ki; bir kentin değerinin uluslararası ortamda anlaşılabilmesi, turistik değerinin arttırılabilmesi ve kültürel değerlerinin yaygınlaştırılıp korunabilmesi, o kentin ilgili kurumlarının, özellikle mü-

03

zelerinin anlattığı hikâyelerle birebir ilintili ise, bu bağlamda üretilen politikaların da kentin itibarı için fazlaca katkısı olduğu bir gerçek. Montreal de bu savı ispatlayan çok değerli bir örnek.

Montreal'in kendini tanıtmadaki kurgusu değişkenliktir. Bunun en önemli sebebi, müzelerinin her sene değişik bir tematik kapsamda gezenlerine kentin farklı yüzlerini sunması ve dolayısıyla her sene kentin güncesinin farklılaşmasıdır.

Bu anlamda, Montreal'in 2010 yılı müzeler teması: "Montreal: Cam'ın Kenti". Bu tema çerçevesinde, yıl boyu 100'ün üzerinde aktivite ve 50'nin üzerinde sergi, değişik konumda organize edilmiş. Bütün bu aktivite ve sergiler ile amaçlananın aslında camı yeniden keşfetmek olduğu söyleniyor. Güzel sanatlar, zanaat, mimarlık, tarih, toplum, bilim, çevrebilim, endüstri ve geri dönüşüm gibi birçok alanda cam ve önemi incelenerek, malzemenin Montreal kültürü için nasıl etkili bir bileşen olduğu kentliyle paylaşılıyor. Bu bağlamda kurumlar, Montreal için farklı bir algı geliştirilmesine ön ayak oluyor ve alternatif vitrinler tanımlıyor.

Kanada'nın en büyük müzelerinden biri olan Montreal Güzel Sanatlar Müzesi (Musée des beaux-arts de Montréal), 2010 yılı temasına sanat kategorisinde katkı sağlayan en önemli kurumlardan biri. 1860 yılında kurulan müze Montreal'in en ünlü caddelerinden biri olan Sherbrooke caddesinde karşılıklı 2 pavyondan oluşuyor. Michal ve Renata Hornstein pavyonu olarak da anılan ana pavyon, 1912 yılından itibaren işlev görüyor. Caddenin karşısında bulunan ve Moshe Safdie (Habitat 67 projesinin de tasarımcısı olan İsrail Kanada ve Amerikan kökenli 1938 doğumlu mimar ve şehir plancısı, Louis Kahn'ın öğrencilerinden) tarafından tasarlanan Jean-Noël Desmarais pavyonu ise 1991 yılından itibaren Kanadalı sanatseverlere hizmet veriyor. Şu sıralarda ise eski Erskine ve Amerikan Kilisesinin içinde müzeyle sonradan eklemlenecek olan üçüncü pavyonun inşaatına devam ediliyor. Baskılar, çizimler, Kanadalı sanatçıların tabloları, 19. Yüzyıl tablolarının oluşturduğu seçkin sanat eserlerinin yanı sıra geniş bir dekoratif ve etnografik objelerden oluşan koleksiyonu olan Montreal Güzel Sanatlar Müzesi, bu eserlerin sadece bir kısmını sergileyebiliyor ve düzenledikleri geçici sergiler ile her zaman paylaşmadıkları bu zengin koleksiyonu gösterime çıkarıyorlar. 2010 yılı teması çerçevesinde, 8 Nisan 2010 ile 31 Aralık 2011 tarihleri arasın-

04

06

03/ Montreal Güzel Sanatlar Müzesi: Michal ve Renata Hornstein Pavyonu 1379-1380 Sherbrooke West – 514-285-1600 Metro Guy-Concordia or Bus 24

04/ Montreal Güzel Sanatlar Müzesi: Jean-Noël Desmarais Pavyonu

05/ “İki kalpli kadın” Vazo Artist: Dan Dailey. Foto: Bill Truslow

06/ Çağdaş Sanatlar Müzesi (Musée d’art contemporain)

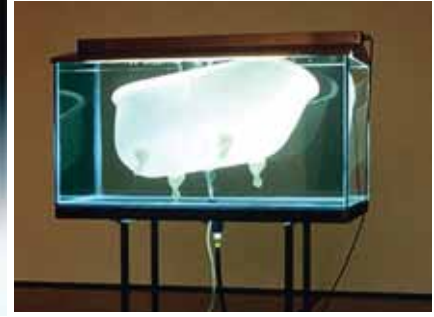
185 Ste-Catherine West – 514-847-6626

Metro Place-des-Arts or Bus 15, 80/535, 129

07/Artist: Catherine Widgery. Foto : Richard-Max Tremblay

05

07

da gezilebilecek “Stüdyo Camları: Anna ve Joe Mendel Koleksiyonu” (Studio Glass) isimli geçici sergi de bunlardan biri. Anna ve Joe Mendel tarafından müzeye hediye edilen ve aralarında Harvey K. Littleton, Dominick Labino ve Marvin Lipofsky gibi dünyaca ünlü birçok cam sanatçısının eserlerinin bulunduğu koleksiyon ile birlikte, kendi kalıcı koleksiyonundan da 100 adet cam eser sergileniyor ve 2010 teması bağlamında yeni bir çerçeveye oturtuluyor. (Resim 3-4-5)

Place des Arts meydanında bulunan Claude Sauvageau ve Gabriel Charbonneau tasarlanan Çağdaş Sanatlar Müzesi’ de (Musée d’art contemporain, MAC) 2010 yılı temasına sanat kategorisinde katkıda bulunuyor. 1940 yılı ve sonrasında görsel ve plastik sanatlar alanlarında üretilen işler üzerine özelleşmiş müze, Kanada’nın en büyük kültürel kompleksi olarak nitelendiriliyor. Kalıcı koleksiyonunda Quebec’li ve Kanadalı sanatçıların işlerinin yanı sıra, yabancı sanatçıların eserleri de yer aldı. 2010 “Montreal: Cam’ın kenti” teması çerçevesinde 24 Nisan- 3 Ekim tarihleri arasında gezilebilecek geçici bir sergi düzenlendi. MAC, “Cam ile, Cam altında, Camsız” (With Glass, Under Glass, Without Glass) isimli sergisinde kendi koleksiyonuna yeniden göz attı ve cam malzemenin yorumlanış şekillerine

göre seçtiği dokuz sanatçının eserlerini farklı bir bakış açısı ile izleyicisine sundu. Cam, neon ve aynalar ile kurgulanmış, heykel, mimari eserler, mobilyalar ile film gösterimleri ve minyatür resimlere kadar çeşitlilik gösteren farklı medyalarla üretilen çağdaş sanat yapıtları 2010 teması çerçevesinde farklı bağlamlara oturtuluyor. (Resim 6-7)

Musée des maîtres et artisans du Québec 2010 yılı etkinliklerine sanat kategorisinde katılan bir başka müze. Bu sene, müzeler temasına destek vermek için, camı ve sanatçıların onurlandırma amacı güden bir dizi sergi organize etti. Şubat ayında camın ana bileşenlerinden “Ateş” teması ile başlayan etkinlikler, Mart ve Nisan aylarında ziyaretçilerine açılan ve cevher olarak camın anlamlı rolünün tartışıldığı “Cam boncuklar, Süslemenin Ötesinde” isimli sergi ile devam etti. Tematik dizi, 9 Mayıs ve 5 Eylül tarihleri arasında “Sıcak! Quebec’de Cam Sanatının tanyeri” isimli sergi ile tamamlandı. Quebec’de 1945 ve 1985 yılları arasında icra edilen cam sanatının yakın tarihini konu alan son serginin amacı, dönemin çalışma şartlarına, yaşantısına ve üretim esaslarına mercek tutarak, 1945 ve 85 yılları arasında yaşayan cam sanatçılarının ve atölyelerinin öykülerini ön plana çıkaran bir okuma gerçekleştiriliyor. (Resim 8-9)

11

12

10

09

08

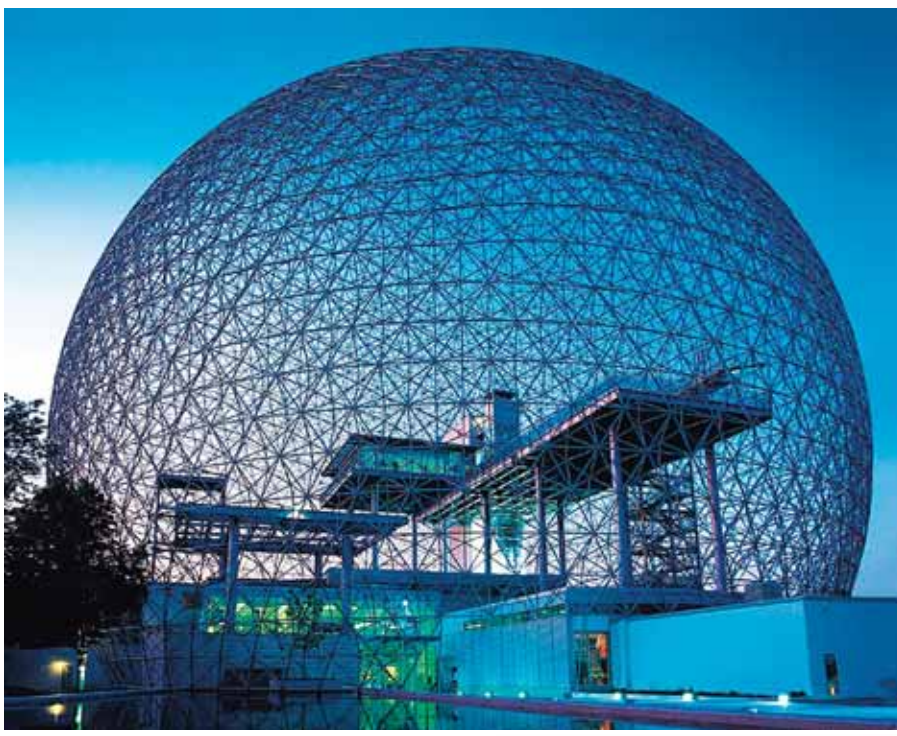
Sanat kategorisinde camın yerini ve bağlamını tartışmaya açan yurtdışındaki müzeler dışında, cam kavramını bir mimari bileşen olarak tartışmaya açan birçok kurum da mevcut. Montreal'in en önemli müzelerinden biri olan Kanada Mimarlık Merkezi, KMM de (Centre canadien de l'architecture, CCA) 2010 yılı etkinliklerine mimarlık kategorisinde katıldı. 1989 yılında Phyllis Lambert tarafından kurulan KMM, bir müze olmanın ötesinde bünyesinde barındırdığı araştırma merkezi, kütüphane ve seçkin arşivler ile araştırmacılara kapsamlı bir bilimsel inceleme yapma imkânı sunuyor. Mimarlık camiasında dünya çapında ün yapmış birçok mimarlık merkezi bulunmasına karşın, gerek zengin koleksiyonu, gerekse Ayşen Savaş'ın söylediği gibi mimarlığı bağlamına oturtan politikası sebebi ile diğerlerinden pek çok konuda ayrılıyor ve öncelikli bir konuma yerleşiyor.¹ KMM 2010 yılı temasına kendi koleksiyonlarından derlediği bir sergi ile katkı sağlıyor. 17 Haziran ve 27 Eylül tarihleri arasında ziyarete açık kalan "Başlıyoruz... Pencere" (Starting from... Windows) isimli geçici sergi KMM'nin mimarlık üzerine basılan en yeni kitapları keşfe çıktığı "Başlıyoruz..." adı altında düzenlediği bir dizi serginin sadece bir bölümü idi. Pencere teması çerçevesinde müze koleksiyonundaki cam ile ilgili eserler tekrar vurgulanıyor. Web sitesinde "Bir pencere bir boşluk olabilir, bir apertür olabilir veya bir cam yüzey olabilir. İç ve dışı ayıran cıvarda bulunan pencereler, ışık ve havayı içeri süzerken dışarıdaki manzarayı da çerçeveler" antresi ile sunulan sergi, aslında pencerenin bir fikir olarak ve camın bir yapı malzemesi olarak Modern Mimarlığın geli-

şiminde ve şekillenişinde nasıl etkili bir nüve olduğunu bir kez daha hatırlatıyor. Andreas Achilles ve Diane Navratil tarafından yazılan "Basics: Glass Construction" isimli Birkhäuser basımı el kitabının format ve içeriğinden esinlenen sergide, sketçiler, inşa edilmiş binaların fotoğrafları ile uygulama çizimleri, bitmiş halinin fotoğrafları ve ilk kavramsal sketçileri karşılaştırılarak kutu vitrinlerde sergilendi ve camın mimari konstrüksiyon ve hayal gücü için nasıl bir potansiyel oluşturduğuna dikkat çekildi. (Resim 10,11-12)

Sanat ve mimarlık alanında etkinliklere katılan bir başka kurum ise Château Dufresne Müzesi. Beaux-Arts stilinde tasarlanan Château Dufresne Montreal'in Fransız burjuvazisinin önemli isimlerinden olan Dufresne kardeşler için 1915 ve 1918 yılları arasında bir malikâne olarak inşa edilmiş. Yapı, bugün bir müze olarak işlev görmektedir. Bu muhteşem yapı 2010 yılı cam temalı etkinliklere 27 Ocak ve 19 Eylül arasında gezilebilecek olan "Nincheri'nin Laik İşleri" isimli sergi ile eşlik etti. Sergide, Toskana'lı ressam ve vitray sanatçısı Guido Nincheri'nin (1885-1973) Château Dufresne için ürettiği dini temalardan arındırılmış, duvar resimleri ve vitraylar yeniden yorumlandı. Bu eserler Nincheri'nin laik duruşunun arka planında yatan öykü ve işlerinin Quebec'deki sanat anlayışına etkisini tartışmaya açıyor. (Resim 13-14)

Montreal için önemli bir mimari başyapıt ve Expo 67'nin sembolü olarak anılan Buckminster Fuller tasarımı Biosphère'de (Çevre Müzesi) mimarlık ve bilim kategorisinde etkinliklere katılan bir başka önemli kuruluş. Çevre ile ilgili konulardaki farkındalığı arttırmak amacıyla

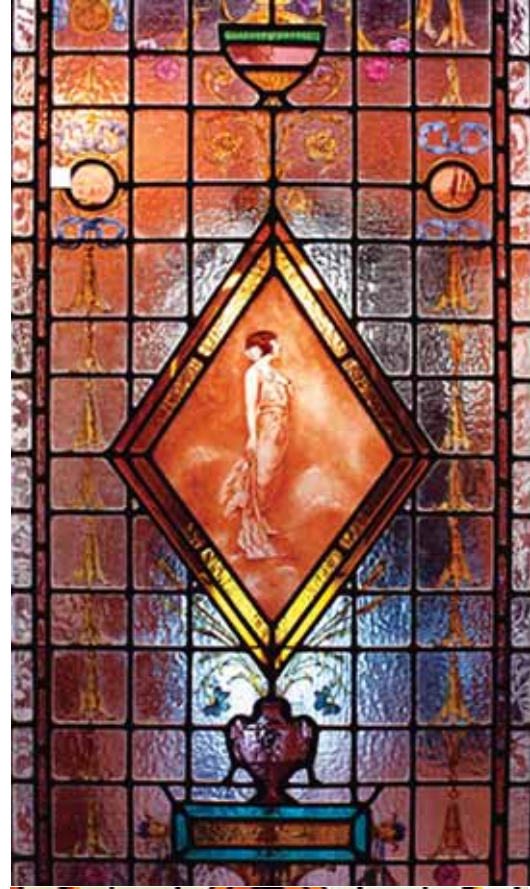
² Savaş, A. (1998) Mimarlık Kültürünü Kurumsallaştırmak, Arrademento Mimarlık (07/08) 107-11. Bakınız, Peker, A. U. (2004) Kanada Mimarlık Merkezi (KMM): Kuruluş Süreci, Etkinlikler ve Mimari Betimlemesi, ODTÜ MFD (1/2) 1-31.

15

14

16

13/ Le Château Dufresne,
Sherbrooke caddesinden görünüş
(wikipedia)
14/ Guido Nincheri'nin
vitrayları. Foto: Sylvain Majeau.
Château Dufresne Müzesi
15/ Biosphere
(mystudiomontreal.com)
16/ Biosphere, Ekolojik Ev,
Photo: Hugues Bureau St-Pierre

enteraktif sergileri ile ünlü müze, kendi ünik strüktürü ve camın kullanımı ile Montreal'de görülmesi gereken öncelikli mimari eserlerden biri. Ekolojik ev projesi ile etkinliklere katılan Biosphere, insanların kendi çevresini geliştirebilmesi için gerekli en uygun ekonomik yollar hakkında bilinçlendirilmesini amaçlamış. Proje çerçevesinde, gezenlere yeşil evler hakkında bilgi veriliyor; cam malzemesinin ve uygulama yöntemlerinin bu evler için ne derece önemli olduğu ortaya konuluyor. (Resim 15-16)

Cam sanatının tanıtımına katkı sunan diğer bir kurum ise Marguerite-Bourgeoys Müzesi. Etkinliklere mimarlık ve tarih kategorilerinde katkı sağlayan müze, 1892-93 yılları arasında inşa edilen Montreal'in ilk taş kilisesi Notre-Dame de Bon-Secours ve kulesinde bulunan vitray pencereleri müzeyi gezenlerin ilgisine sunuyor. Delphis-Adolph Beaulieu'nun kutsal bakire Meryem ve oğlunun hayatlarından belli sahneleri imgelediği bu vitraylarda anlatılan öykülerin 2010 yılında çağdaş bir gözle keşfedilmesini sağlıyor. (Resim 17-18)

Pointe-à-Callière Montreal Arkeoloji ve Tarih Müzesi 2010 yılı teması özelinde tarih kategorisinde katkı sağlayan kurumlardan. 1992 yılında açılan ve neredeyse 10 yıl süren büyük bir arkeolojik kazının ürünü olan müze kazı alanı üzerine inşa ediliyor ve aslında kazı alanı olduğu gibi sergileniyor. Montreal'e ilk göç eden yerlilerden bugüne yüzyıllar boyu süren bir tarihi tasvir eden Pointe-à-Callière'in kalıcı koleksiyonu çok zengin, fakat koleksiyonu kadar kendi mimarisi ile de ilgi çekiyor. Montreal'li mimar Dan S. Hanganu tarafından tasar-

lanan müze kompleksi, yeraltında kazı alanının sergilendiği bir geçit ile birbirine bağlanmış üç adet tarihi bina ve bir adet çağdaş yapıdan oluşuyor. "Eperon" adı ile anılan yeni pavyon, o lokasyonda daha önce bulunan Viktoryan bir yapının günümüze çağdaş bir yorumu olduğu vurgulanıyor. 2010 yılı teması çerçevesinde kendi koleksiyonunda bulunan cam objeleri yeniden ön plana çıkararak adeta cam ve Montreal için yeni bir tarihsel harita çiziyor. (Resim 19-20)

Bu kurumların dışında cam temasını birçok farklı kategoride irdeleyen kurumlarda var. Mesela Sağlık Müzesi sağlık sektöründe camın yeri ve önemini irdelerken, başka müzelerde de camın geri dönüşümü, optik sektöründe camın yeri gibi birçok alt düzlemde malzeme irdeleniyor ve bir anlamda Montreal ve camın çok katmanlı ilişkisi çağdaş bir perspektif ile yeniden bağlama oturtuluyor.

17

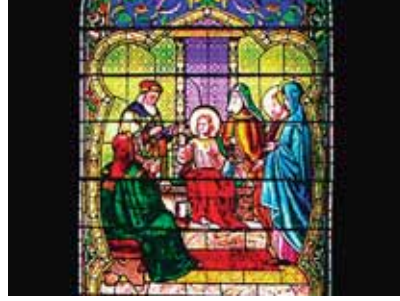
19

17/ Marguerite-Bourgeoys Müzesi
 18/ Marguerite-Bourgeoys Müzesi vitrayları
 Artist: Delphis-Adolphe Beaulieu. Foto: Normand Rajotte
 19/ Pointe-à-Callière Montreal Arkeoloji ve Tarih Müzesi
 20/ Pointe-à-Callière Montreal Arkeoloji ve Tarih Müzesi Koleksiyonundan bir örnek
 foto: Luc Bouvette

2010 yılında Montreal'i gezen ziyaretçiler nasıl cam ile Montreal'in ilişkisini farklı bir bağlama oturtuyorsa, kentin kompleks kurgusunda kurumlarının onu nasıl sunduğu aslında kentin güncel temsiliyetinin ne kadar kurguvari olduğunu ortaya koyuyor. O zaman kentin gündelik anlamını bir ölçüde de kendinin anlattığı hikâyelerden öte kurumlarının onu anlatış şekli belirliyor. Ortaya konulan tematik günce bazıları tarafından indirgemeci bir tutum olarak görülse bile, arka plandaki düşünce kentin kültüründen, tarihinden, mimarisinden veya sanatından her bir yapı taşını yeniden gündeme getirip, hem o parçaya hem de bütününe yeni bir anlam katmak ise neden olmasın... Bu tutum bir nevi kültürel değerleri koruma yöntemi varsayılabilir mi? Kenti ve katmanlarını çağdaş bir bakış açısı ile bozuma uğrattırıp tekrar anlamlandıramaz mıyız? Bu aslında kenti de yeni bir bağlama oturtma durumu sayılamaz mı? İnanıyorum ki, Montreal kurumları, önerdikleri tematik kent güncesi ile aslında kente yeni anlamlar yüklemeye adına deneysel fakat etkili bir yöntemi deniyor ve kentin anlam katmanlarını her geçen sene yeni bir tema ile çoğaltıyor. Montreal bir sene camın kenti, sonraki sene taşın kenti olabilir. Her yeni senenin onun anlamına anlam katacağı bir gerçektir.

Dr. Gülrü Mutlu Tunca

18

20

Ruhr metropolitan alanı

Northrhine - Westfalia

RUHR METROPOLİTAN BÖLGESİ GELİŞİM PROJESİ

ALMANYA

2. Dünya Savaşı'nın sebeplerinden biri olarak gösterilen ve Almanya'nın savaş öncesi üstün silah teknolojisine kaynaklık eden Ruhr Havzası'ndaki kömür madenleri ve demir-çelik fabrikaları bugünün kentler arası "yeşil" teknoloji müzelerine kaynaklık ediyor. Alman Hükümetlerinin 20 yıldan buyana, örnek bir koordinasyon becerisiyle destekleyerek geliştirdiği proje, bölgedeki 17 kentin birbiriyle ilişkilendiği dev bir organizasyon. Yıldız mimarların birçok etkileyici tasarımına ev sahipliği yapan projeden Türkiye'nin öğreneceği çok şey var.*

Ruhr bölgesi, geçmişte kömür madeni ve çelik üretimi ile Avrupa'nın bir numaralı sanayi merkezlerinden biri olmuştur. Yaklaşık 150 yıl boyunca Avrupa'nın en önemli ekonomik merkezi olarak yaşamını sürdürmüş, ancak maden endüstrisi teknolojisindeki gelişmelerden sonra mevcut kapasitesini bugün farklı alanlara kaydırarak devam ettirmiştir. 1960'larda en üst seviyede üretim yapan madencilik sektörünün hızla gerilemesi bölgede yeni bir oluşumun başlangıç nedeni sayılmıştır. Bugün endüstriyel alanların korunarak güvence altına alınması ve bunların yeni bir proje kapsamında birleştirilmesi, tüm bölgeyi dünyadaki en iyi örneklerden biri konumuna taşımıştır. Ekonomik gelişimin itici güçleri çok farklı alanlara dönüştüğünden, gelişen yeni yatırım alanları Ruhr bölgesini var etmeye devam etmektedir. Bu yatırım alanları yönetim kadrolarınca; enerji, lojistik, kimya ve sağlık sektörü olarak tanımlanmıştır. Bölgedeki üniversitelerin, bilimsel araştırma geliştirme ve üretimle ilgili iş bağlantılarını güçlü tutmaları, çalışmalarını özellikle mikro sistem ve nano teknolojiler gibi sanayinin en çok ihtiyaç duyduğu teknolojiler üzerine yoğunlaştırmaları tesadüf eseri değildir. Yenilikçi, temiz ve yenilenebilir enerji sistemleri araştırılmakta, enerji teminatı, enerji tekniği ve enerjinin dönüştürülmesi söz konusu olduğunda, bölge öncü rolünü üstlenmektedir. Ruhr havzası metropolü, Avrupa'nın en güçlü metropollerinden biri olmaya adaydır. Bölge, farklı otoriteler tarafından ekonomik konularda bir merkez olma yolunda, ekonomik teşvikler sağlayan, yatırım yapmaya değer, sanayi ve hizmet sektörü için çok şey-

1/ Ruhr metropolitan alanının Almanya sınırları içindeki konumu.

*19-27 Ekim 2009 tarihlerinde gerçekleşen Ruhr Havzası gezisi, Mimarlar Odası Ankara Şubesi teknik gezileri kapsamında ve mimarlık eserlerinin yerinde gezilmesi ve deneyim paylaşılması amacıyla, kültür mesleki bilimsel çalışma kurulu tarafından düzenlendi.

ler vadeden, uluslar arası pazarlara açılma imkanı sunabilecek ve en önemlisi de, yaşamak için çekici niteliklere sahip, Avrupa'nın en iyi ticaret merkezlerinden biri olarak ele alınmaktadır.

Ruhr havzası metropolü içinde yer alan 53 farklı kent ve belde, kendi çıkarları ve potansiyelleri ile bölgenin kalkınması için çaba harcamaktadır. Bölge yönetimleri, sınırları içinde kalan, kurulu işletmeler arasında işbirliği kurulması ve bu işbirliklerinin desteklenmesinin önemle altını çizmektedirler.

Ruhr havzası metropolü Avrupa birliği içinde (Paris ve Londra'dan sonra) en büyük 3. metropol bölgesidir ve konum olarak Avrupa'nın merkezinde olması diğer büyük merkezlerle en kısa sürede ulaşılmasına olanak tanımaktadır. Geçmişte olduğu gibi bugünde çelik ve enerji üretimi ile ilgili önemli işletmeler bu bölge içinde yer almaktadır. Tüm bölge uygun bir trafik ve ulaşım ağına sahiptir. Ancak bundan daha da önemlisi, bölgedeki gelişmiş iç limanlar, nehir ve kanallar sistemi taşımacılık, yerleşim ve rekreasyon için ideal koşulları beraberinde sunmaktadır. (Şekil 1)

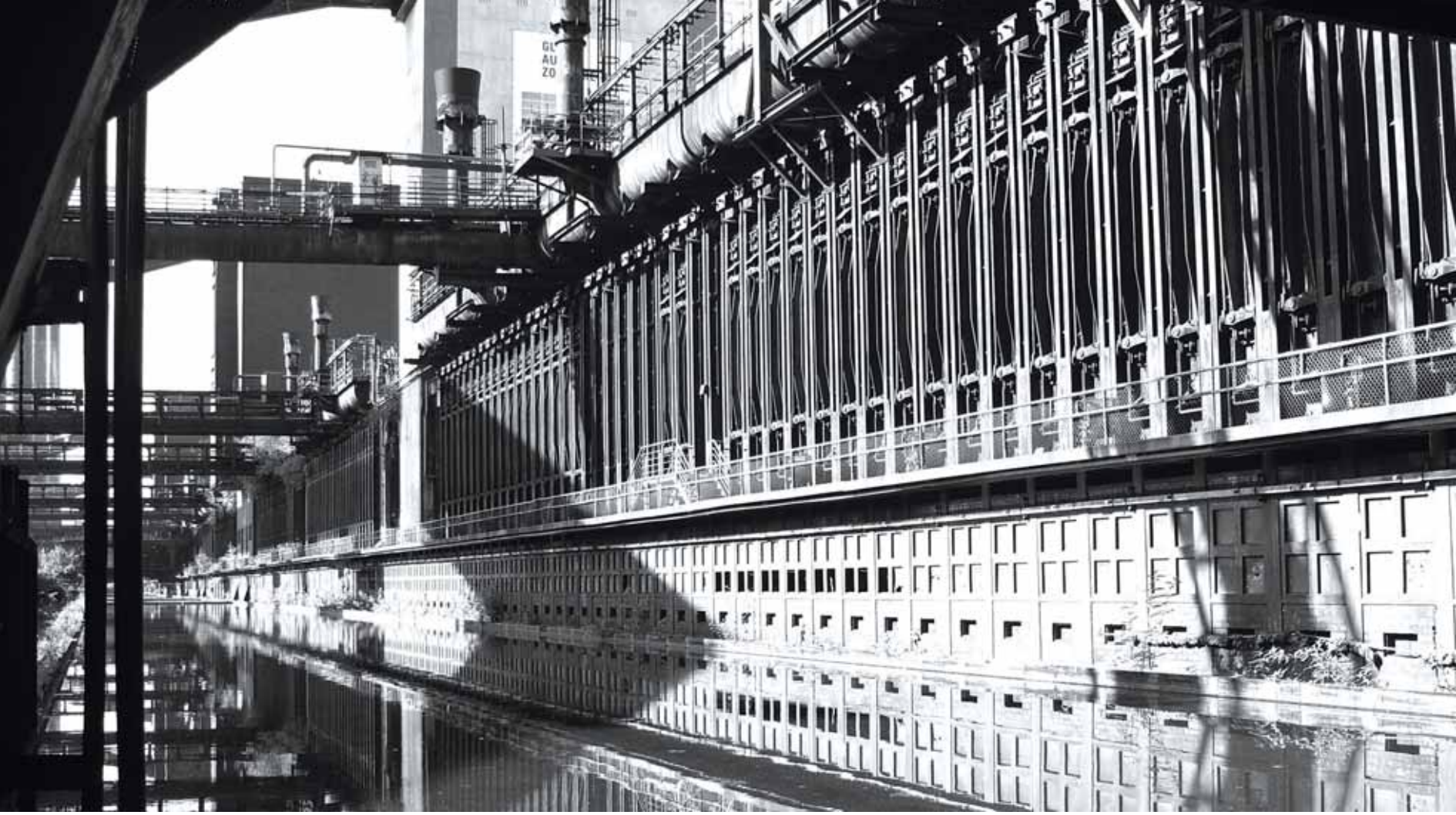
Geçmişte Avrupa'nın başlıca endüstri merkezi olan Ruhr havzası, bugün teknolojik, bilimsel, ekonomik ve kültürel bir merkez haline dönüştürülmüştür. Dünya çapında çalışan organizasyonlar burada yatırım yapmakta, bölge yönetimi bu yatırımlar için ulusal ve uluslararası alanda güvenli olanaklar sunmaya çalışmaktadır. Ekonomik, teknolojik ve sağlık gibi en önemli yatırım alanları yanında bölgede yüksek nitelikli okullar ve bilimsel araştırma enstitülerinin sanayi ile işbirliği içinde daha güçlü güç bir Ruhr metropoliten alanı yaratması hedeflenmiştir.

Uluslararası alanda metropoliten alanın önemi ve ekonomide katalizör görevi görmesi teknolojik ve kültürel alandaki gelişmelerine bağlanabilir. Ruhr metropoliten alanı 4435 km² lik alanı ve 5,3 milyon nüfusu ile Almanya'nın en geniş metropoliteni olarak tüm dünya tarafından tanınmaktadır. Bölgedeki büyük kentler Duisburg, Oberhausen, Mülheim an der ruhr, Bottrop, Essen, Gelsenkirchen, Herne, Bochum, Dortmund, Hagen ve Hamm'dir. En büyük dört ilçe Unna, Ennepetal, Wesel ve Recklinghausen ise metropoliten alanının dış çevresini oluşturmaktadır.

Ruhr metropoliten alanı ilk olarak kömür ve çelik endüstri bölgesi olarak tanınmış, aktif- katılımcı bir çalışma ile bu endüstri mirasını korumayı başarmıştır. Pek çok anlamda başarılı sayılabilecek projeler tamamlanarak bölge yaşamına katılmıştır. Bu bağlamda, gelişme ve büyüme potansiyelleri dikkate alındığında, gelecek yıllar içinde, bölgedeki kent morfolojilerinin, ekonomik, sağlık ve eğitim gibi pek çok altyapı sistemlerinin dönüşüme uğrayacağı tahmin edilebilir. Ruhr metropoliten alan kavramı, bölgedeki tüm yerleşim alanlarının gelişimi- dönüşümü üzerinde etkin olmuştur. Bu kavram nerdeyse "gelişmenin" başlama noktası olmuş ve projenin bütünü tüm yerleşim yönetimlerince tartışmaya açılmış, kabul edilmiş ve desteklenmiştir. Bölgenin topluca kalkınma çabaları emlak sektöründeki özel yatırımcılar için önceden tahmin edilebilir ve çekici bir ortam yaratmıştır. Yaklaşık son yirmi yıldır, kentler yeni, kaliteli ve sağ-

lıklı alanlar geliştirmek amacıyla ekonomik yapıdaki değişimlerden yararlanmaya çalışmaktadırlar. Ruhr Metropol bölgesinde de yenilikçi yaklaşımlar global değişme yönünü vurgulayarak, maden endüstrisinden geri kalanları endüstriyel miras bağlamında yeni olanaklarla, yeni gezi noktaları üreterek gündelik yaşama yeniden katmaya devam etmektedir. Örneğin eski yüksek ısı fırın tesisleri, endüstri parkına dönüştürülmüş, Bottrop'ta eski bir alanda bulunan dört yüzeyli cisim, bölgede uluslar arası tanınmış bir işaret haline gelmiştir, Essen de schurenbach tepesi üstüne dikilen Richard Serra'nın çelik- plastik yontusu yeni bir odak noktası oluşturmıştır. Eski maden ocağı alanı üstü bugün Gelsenkirchen Belediyesi'nin en merkezi yeşil alanı haline dönüştürülmüştür, Bochum'da eski çelik işletme alanında inşa edilen salon eğlence-oyun merkezi olarak değerlendirilmiştir. Tüm alan içinde "endüstri doğası" adı altında kent içinde doğanın özgürce geliştiği alanlarla ilgili, 20 ekolojik proje oluşturulmuş ve eski endüstri merkezlerinde özel biyotoplar ve türler gelişmiştir. Oluşturulan yeşil alanlar, tren raylarında bisiklet ve yürüyüş yolları, bugün neredeyse yerleşim alanlarının merkezinde yer almakta, oluşturulan bu rekreasyon ve ticaret ağı içinde yeni konutlar önemli yatırım alanlarını oluşturmaktadır. Bölgede var olan endüstri mirası yeni yapılarla kimlik kazandırmak ve gelişmelerin çıkış noktası olmak gibi bir misyona da öncülük etmiştir. Böylece bu miras tüm bir endüstri döneminin simgesi olma özelliğini sürdürmeye devam etmektedir. Tasarımcıların, dünü ve bugünü kullanarak yeni çekim merkezleri oluşturmaları, günümüzde geçerli pek çok kavramı (yaşatma, dönüştürme, sağlıklılaştırma ve sürdürülebilir olma gibi) bir arada ele almaları ile gerçekleştirilebilmiştir. Donmuş müzecilik anlayışının dışında neredeyse her yapının, her mekanın mevcut gücünden hareketle, tamda gündelik hayatın akışı içinde bu mirasa yeni işlevler kazandırılmıştır. Örneğin Oberhausen gazometresi 100 metrelik tavan yüksekliği, alışılmamış bir mekan kurgusu ile bugün en çok kullanılan sergi mekanlarından biri konumundadır. Başka bir alanda yüksek fırın tesisine ait duvara tırmanmak, kok kömürü fırının gölgesinde yazın yüzmek, kışın buz pateni yapmak ya da gazometrenin içinde dalgıçlık dersleri almak mümkün kılınmıştır. Böylelikle bu yapılar, hem endüstri mirasını yaşatmakta, hem de geçmişin anıtları olarak Ruhr metropol bölgesinin kimliğini sonsuza kadar koruma sözü vermektedir.

Bölge içinde en çok tanınan ve artık endüstri kültürünün ikonu haline gelmiş bulunan yapılar topluluğu Zollverein maden ocağındadır. Çok iyi korunmuş ve yeniden kullanıma sunulmuş bu yapılar neredeyse tüm Avrupa'da ağır endüstrinin gelişiminin temel örneklerinden birini oluşturmakta ve Ruhr bölgesinin sembolü olarak pek çok yeni fonksiyonu içinde barındırmaktadır. Bauhaus biçimlenme ilkelerinin açıkça okunabildiği yapılar uzun bir süre neredeyse tüm dünyada modern endüstri yapılarına örnek olmuştur. Ve bugün hala mimarisi ile önemli örneklerden biri konumundadır. Yapılar grubunun tamamı 2001 yılından beri Unesco'nun dünya mirası listesinde yer almaktadır. Zollverein tek başına bile endüstri kültürünün tüm

2/ Zollverein cooking plant.

insanlığın ortak mirası olduğunu kanıtlamakta, tüm tarihi yapılar gibi düne, bugüne ve geleceğe ait bir mekan olarak pek çok konuda mimarlık dersi gibi karşımızda durmaktadır. 100 hektarlık bir alan üzerine kurulu tesisler geçen yüzyılın madencilik tarihi, endüstri mimarlığı ve mühendislik harikası olarak hem geçmişe referanslar vermekte hem de güncel ekonomik- teknolojik yenilikleri bünyesinde toplayarak, içinde barındırdığı yeni fonksiyonları ile kültürel, turistik bir odak noktası oluşturmaktadır. Yapılar grubu içinde yer alan Ruhr müzesi bölgenin doğa ve kültür tarihini anlatan ilk müzedir. Zollverein kömür madeni tesisleri (German Zeche Zollverein) Almanya kuzey ren-westphalia bölgesi Essen'deki en gelişmiş endüstri tesisleri olarak 14 Aralık 2001'de Unesco tarafından dünya kültürel mirası kapsamına alınmış ve Avrupa endüstri mirasının odak noktasını oluşturmuştur. 1847'de kömür madenin bulunmasıyla, bölgede 1851'den 1986'ya kadar en önemli kömür çelik üretim merkezi olarak faaliyetini sürdürmüştür. Genel yerleşim planı olarak üç ana bölümde tanımlanabilecek yapılar grubu, Zollverein Coal Mine, Zollverein Coking Plant (yapılışı 1957–1961, kapanışı 30 Haziran, 1993) –ki benzerleri arasında Avrupa'daki en büyük tesislerdir ve Shaft 1/2/8 olarak tanımlanabilir. Zollverein'in tarihsel gelişimi pek çok kaynakta tarihsel süreçteki gelişimine paralel olarak belirli periyotlarda incelenmiştir. Bugün yapı Essende hatta tüm Ruhr bölgesinde ne çok bilinen yapılardan biri konumundadır. Bu süreçte tesislerin Çin'e satılması düşünül-

müş, farklı projeler geliştirilmiş. Örneğin yapı gruplarından en fotografik olanı önüne bir su elemanı eklenmesi burada yazın piknik, kışında buz pateni imkanını kullanıcılara sunmuştur. (Şekil.2)

Ruhr kavramı içinde ele alınan 53 yerleşimin büyük bir kısmını oluşturan 35 kasaba ve burada yaşayan 4,8 milyon insanı, sürdürülebilir şehir ve bölgesel gelişimleri açısından ilgilendirmektedir. Bu amaçla 274 özel proje önerisi hazırlanmıştır. Bu projelerin temaları 5 grupta toplanmaktadır.

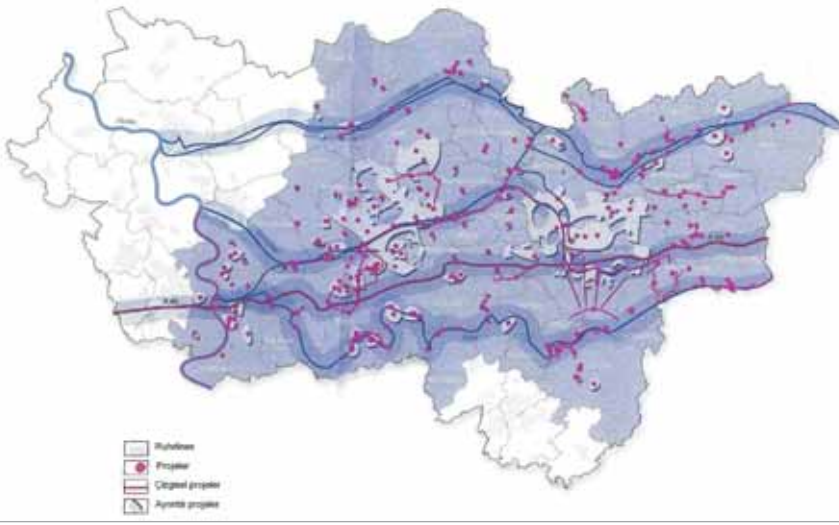
1. Ruhr bölgesi gelişim aksları oluşumu (Ruhrlines)

Doğu-Batı gelişme akslarıdır. Bu akslar 4 adet olup, 3'ü nehir akslarını takip etmekte, bir tanesini ise A40 karayolu oluşturmaktadır. Bu akslar sayesinde yerleşimler birbirlerine bağlanarak birlikte gelişmeleri planlanmaktadır (Şekil 3).

Bu aksların bağlayıcılık özelliğini kuvvetlendiren köprüler, üst geçitler, rekreasyonel alanlar oluşturulmaktadır. (Şekil 4 ve 5)

2. Ruhr kent alanlarının geliştirilmesi (Ruhrcities)

Şehir merkezlerinin ve şehir bölgelerinin niteliklerini düzeltilmesi ile bölgedeki geç endüstri dönemi görünümü sergileyen şehirlere modern ve yaşanabilir özelliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşmak için kamu ve özel sektörden çok sayıda ortak bulunmuştur. (Şekil 6-7-8-9-10)

03

05

04

08

08

07

06

- 3/ Ruhr metropolitan alanının ana aksları.
- 4/ Gelsenkirchen'deki liman.
- 5/ Emscher-promenade Parkı.
- 6/ Dusseldorf'da büro yapısı.
- 7/ Dusseldorf nehir kenarı yapıları.
- 8/ Neuss'de büro yapısı.

3. Ruhr bölgesi yapı-yerleşim niteliğinin geliştirilmesi (Ruhrexcellence)

Burada amaç tüm bölge içinde yüksek nitelikli endüstri ve ticaret yerleşimleri geliştirmektir. Her metropolitan merkez iyi düzenlenmiş endüstri ve ticaret alanlarına ihtiyaç duymaktadır. Ancak bu tip yerleşim projelerinde yüksek nitelikli çalışma alanlarının yaşatılabilmesi için gerekli yüksek nitelikli, rekreasyonel ve kültürel faaliyetlerle ilişkili konut yerleşimleri projenin başından itibaren en önemli yatırım alanlarını oluşturmuştur.

Bu amaçla yapılan 1. etap uygulamalardan bazıları; Duisburg iç limanı, Oberhausen merkezi, Essen'deki Zollverein maden ocağı tesisleri, Herten'deki Ewald kömür madeni alanı ve Dortmund'daki Phoenix projesi önemli yatırımlar olarak sıralanabilir. (Şekil 11) 2. etap uygulamalardan bazıları ise Mülheim'deki Ruhrbania, Oberhausen'daki spor parkı, Essen'deki The Thyssen-Krupp açık alan düzenlemesi, Bottrop'taki hidrojen

park, Gelsenkirchen'deki Arena park, Bergkamen'deki Aden gelişim bölgesi ve Recklinghausen bölgesindeki yeni park alanıdır. (Şekil 12)

Yaklaşık 200 hektar alana yayılan Landschafts park alanı endüstri tarihi, ekoloji, rekreatif faaliyetler ve kültür merkezidir. Eski kömür depolama alanlarında serbest tırmanma çalışmaları yapılırken, su doldurulmuş olan eski gazometre bugün sualtı dalış merkezi olarak kullanılmaktadır. (Şekil 13) Bölge içinde en önemli merkezlerden biri Emscher yeşil alanıdır. Bir ova olarak bölgenin planlaması değişen, gelişen yeni bir yeşil çevreyi oluşturmuştur. Ovaya adını veren Emscher nehri ve yan kollarının gelecek 15 yıl içinde ekolojik kriterlere uygun dönüştürülmesi hedeflenmiştir.

4. Ruhr bölgesi yatırımlarının geliştirilmesi (Ruhrinvest)

Bu bölümdeki amaç gelişim alanlarında özel yatırımcılar için

09

15

10

14

12

11

13

- 9/ Nordstern-Gelsenkirchen
- 10/ Nehir kenarında su sporları merkezi-Neuss
- 11/ Duisburg iç liman bölgesi
- 12/ Eski kömür madeni kömür depolama alanının yeniden düzenlenmesi - Landschaftspark-Duisburg
- 13/ Eski gazometre bugün dalış okulu olarak hizmet vermektedir. Landschaftspark-Duisburg
- 14/ Endüstri yapısının içindeki müzenin kafeteryası. Zollverein-Essen
- 15/ Eski bacanın olduğu mekan bugün çocuk tiyatrosu olarak kullanılmaktadır. Nordstern-Gelsenkirchen

uygun koşullar yaratmaktır. Bölgenin şehircilik yapısı; büyük şirketler ve orta ölçekli yatırımcılar yatırımları sayesinde özel aktivitelerle, küçük işletmeler ise eski endüstri yapılarını otel veya diğer değişik amaçlara dönüştürüp değiştirmeye başlamıştır. (Şekil 14-15)

Eskiden Nordstern maden ocağı Gelsenkirchen'in Horst ve Heßler semtlerini birbirinden ayırırken, bugün yalnız iki semti birbirine bağlamakla kalmamakta, aynı zamanda sanayi, doğal çevre ve kültürel etkinliklerin içiçe geçtiği bir alan olarak kullanılmaktadır. 1993 yılında kapatılan maden ocağı, 1997'de Federal Bahçecilik Fuarının yapıldığı alan olarak faaliyete geçmiştir. Bu çerçevede eski maden ocağı çevresi eğlenme ve dinlenme merkezine dönüştürülmüştür. Parkın Ren-Herne kanalı yakınında yapılan açık hava tiyatrosu hemen su kenarındaki sahnede müzik, tiyatro ve diğer gösterilere ev sahipliği yapmaktadır. Yakındaki limanı ve tur gemileriyle su yollarına bağlan-

bilmektedir. Diğer bir turistik etkinlikte 'Almanya Ekspresi' adı altındaki dünyanın en büyük "Märklin Model Demiryolu" dur. Ayrıca Çocuk Ülkesi, Tırmanma Duvarı, Maden Ocağı Galerisi ve lokantaları önemli uğrak noktaları olarak alan içine konuşlandırılmıştır.

5. Ruhr bölgesinin yaşam kalitesinin geliştirilmesi (Ruhrevents) Bölgenin yapısını yüksek nitelikli faaliyetler ile arttırmak bu bölümün amacını oluşturmaktadır. Geniş ölçekli sahne faaliyetleri şehir ya da bölgenin uluslararası platformda tanınmasına neden olmakta bu da bölgenin gelişimine olumlu etki yapmaktadır. Bu uygulamaların çarpıcı bir örneği -Duisburg'daki Landschaftspark'tır. Buradaki eski çelik eritme tesisleri bugün tiyatro ve konferans salonu olarak hizmet vermektedir. (Şekil 16) Yine benzer bir uygulama eski ocakların olduğu, yarı açık mekan, üstü kapanabilir, hareketli üst örtü ile birlikte sahne faali-

16

18

17

16/ Landschafts parkta tiyatro ve konferans salonu-Duisburg
17/ Hareketli üst örtülü yarı açık sahne. Landschaftspark-Duisburg
18/ Okul binası. Zollverein-Essen

yetlerinde kullanılmaktadır. (Şekil 18).

Bölge içinde yenilenen, eski yapıya eklenen çok önemli projeler dışında yeni yatırımlar öncü rolleri ile dikkat çekmektedir. Essen'de açılan, Sanaa'nın tasarladığı Zollverein okul projesi bölge içindeki ilk modern çağdaş yapıdır (Şekil 18). Rem Koolhaas'ın tasarladığı vaziyet planında okulun bulunduğu bölge, eski kömür ocakları ve fabrikalar ile yeni konut alanları arasında bir sınır oluşturmaktadır. Yapının yalın küp formu, tüm işlevleri bir arada barındırarak esnek kullanımlara olanak tanırken, yapı boyutları ve yapısal formu ile tarihsel yapılarla uyum içinde durmaktadır.

Bölge dünyanın önemli mimarlarının yeni tasarımları ile eski mekanlarda oluşturduğu gazino, tiyatro, bar gibi eğlence merkezleri, farklı alanlardaki kurslar ve eğitim amaçlı kullanımlar, aktif ve pasif yeşil alanlar ve konutlar gibi çok farklı projelerle bölgeyi Avrupa'nın en önemli merkezlerinden biri konumuna getirmeyi başarmış görünmektedir. Bu başarıyı elde etmek için ekonomik desteklerle sürekli ileriye dönük projeleri destekleyen politikalar benimsenerek endüstriyel arkeolojiyi gündelik yaşama sokmak amaçlanmıştır. Donmuş müzecilik anlayışını dışında gündelik yaşama entegre edilen bu çabalardan ülkemiz adına çıkarılacak dersler olması gerekmektedir. Benzer bir uygulamayla Ankara'nın sosyal yaşamına yeniden kazandırılan Cer Atölyeleri'ne karşın, hemen yakınında yer alan ve çok yakın bir tarihte bir gecede kaybettiğimiz Ankara hava gazı fabrikası ve sırada bekleyen Cumhuriyet öncesi ve sonrası endüstriyel mirası

bu gezi sonrasında üzerinde daha detaylı durmamız gereken bir konu olduğunu hepimize yeniden hatırlatmıştır.

Kaynaklar

1. Zollverein Einheute today, Imprint issue 31/8 - N°12, Chief editor; Berkhoff N., Wendling B., Gelsenkirchener st.Essen, 2008
2. Zollverein 2010, Imprint issue 31/8 - N°13, Chief editor; Valentin C., Gelsenkirchener st.Essen, 2009
3. Konzept Ruhr, Strategy for sustainable urban and regional development in the metropolitan area of the Ruhr, WAZ Druck GmbH&Co KG, Nordrhein-Westfalen, Duisburg, Mraz 2008

Cüneyt Kurtay, Hakan Sağlam

DUMAN TAHLİYE

DOĞAL HAVALANDIRMA

GÜN IŞIĞI

nanogel

İŞIKLIK VE FASAT SİSTEMLERİ

Işık geçirgenliği yanında ısı yalıtımı da sağlayan paneller ihtiyacınıza göre renklendirilmektedir.

PC-Thickness	U-Value
16 mm	1,30 W/m ² K
20 mm	1.10 W/m ² K
25 mm	0.91 W/m ² K
40 mm	0.54 W/m ² K
50 mm	0.48 W/m ² K

EMO-AYVAZ
YANGIN SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Bayar Cad. Demirkaya İş Merkezi, No:97/A, D:16; Kat:7
Kozyatağı, 34742 İSTANBUL
Tel: 0216 445 49 49 Fax: 0216 445 49 40
www.emoayvaz.com.tr

serbest.MİMAR Magazine - Issue 6-7/Ağustos 2011

SUMMARY

We considered this issue as double as it is quite intensive in terms of content. As in all issues; there are anthologies from the projects which are not yet finalized including hospitals, housings, judiciaries, universities, shopping centers ... etc.,.

As we have seen in the recent years, the achievements of the Turkish architectures are continuing in the international arena. We celebrate Emre Arolat Architecture awarded with the Ağa Han Prize, Erginoğlu- Çalışlar Architecture and TOCA Architecture awarded with various prizes in the World Architecture Festival. In the “good stuff” section; we also have arranged and documented the award ceremony where the 9th of TSMD Architecture Awards were presented to the prize winners in the recent months which has become traditional.

Starting from this issue, we are starting a new section in our journal which is called:” from SMDs (Union of Freelance Architectures”. The activities carried out by the Union of Freelance Architectures in order for elevating and resolving the problems of the profession of architecture which procures an important part of the construction stock in our country shall form the content of this section. In this issue we share our reactional objections concerning the duplication of the Edirne Selimiye Mosque in Ataşehir, the SMD workshop second of which was held in Çanakkale, the news of the General Board of SMD and other activities.

In the “Law” section composed of the copyright issues, the negativities on the Ordu Market and the building of the Old Estate Bank in Kızılay were told by their architectures Sezer Aygen and Oktay Veral.

In the “Profile” section where we have given place to the extensive interviews with our colleagues who received Architecture Prize given by TSMD from the year 1992 but unfortunately did not have the chance to be published at that period, we host Baran İdil in this issue who is holder of the TSMD Prize of 2002-2005.

In the “New” section where we reflect the new and remarkable constructions in Turkey, you will find more than one qualified constructions in this issue. We are introducing Ankara Arena Closed Sports Center which hosted World Basketball Championship, ,French Cultural Center, Sivas Nuri Demirağ Airport, Anadolu University Foreign Languages High School Building and 5D Market in Avanos.

In the section “ We were there” you will find the article “A Thematic Montreal Perception: Museums and City by Gülru Mutlu Tunca and essay about Ruhr Basin which is one of the most important centers of Europe once upon a time with the descriptions of Cüneyt Kurtay and Hakan Sağlam under the heading “ Development Project of Ruhr Metropolitan Region”.

Журнал “Свободный Архитектор”

Содержание

Этот двойной выпуск нашего журнала по своему содержанию достаточно насыщенный. Как и в других выпусках журнала в разделе “ на рабочем столе” дан обзор проектов, находящихся в стадии разработки и завершения, по таким направлениям как: офис, больница, жилой комплекс, университет, административное здание, торговый центр и другие.

В последние годы в сфере архитектуры на международной арене наблюдается значительный успех турецких архитекторов. Так на Международном Архитектурном Фестивале премию “Аа-Хан” получила архитектурная компания Емре Аролат, а две другие премии архитектурное бюро Ергиногулу Чалышлар и Точа Мимарлык. Об этом, а также о вручении традиционной девятой по счету премии “TSMD Мимарлык” и ее лауреатах рассказывается в разделе “ приятные события”.

В последующих выпусках журнала начинается новый раздел, посвященный проблемам развития в Турции профессии архитектора. О путях повышения профессионализма архитекторов, усовершенствовании уровня образования и о тех усилиях, которые прикладываются в этой области со стороны “Объединения Свободных Архитекторов” (SMD) будет посвящен новый раздел. В этом выпуске также уделено внимание встрече членов объединения SMD, прошедшей с Чанаккале. Далее в разделе отражено отношение членов объединения к строительству в Аташехире мечети Сельмие, точной копии мечети, построенной в Эдирне. Обзор результатов встречи и другие новости объединения нашли свое отражение в этом разделе.

В разделе “право” освещаются проблемы авторских прав, а также проблемы, возникшие в связи со зданием Ордю Пазары, о которых рассказывают архитекторы Сезер Айген и Октай Верал.

В разделе “ профиль” мы продолжаем рассказывать о вручаемой с 1992 года премии TSMD и о тех ее лауреатах, о которых до сих пор не было рассказано ранее. На этот раз мы расскажем об архитекторе Баране Идиле, удостоенного этой премии в период 2002-2004 года.

Раздел “новое” посвящен построенным в Турции объектам, вызывающим особый интерес своей архитектурой. Вы познакомитесь сразу с несколькими такими объектами, это и крытый спортивный центр Арена Анкара, принимавший у себя мировой баскетбольный чемпионат, и Французский Культурный Центр, а также Сивас Нури Демираа аэропорт, высшая школа иностранных языков Анадолу Университеси и торговый центр в Аваносе.

В последнем разделе выпуска “ мы там были” Гюльру Мутлу Тунджа в своем тематическом обзоре под названием “ Музеи и города” поделится с нами впечатлениями Монреале и его музеев, а Гюнейт Куртай и Хакан Саалам в статье “Проект развития региона Рур” расскажут об одном из интереснейших городов Европы Руре.

مجلة الهندسة المعمارية الحرة – العدد 6-7 المختصر

لقد فكرنا في عددنا هذا باعتبارها عددا مزدوجا التي تعتبر كثيفة جدا بشكل كبير من ناحية المحتويات . ومن ناحية اخرى فانه يحتل مكانا في المشاريع المختارة الذي لم يتم التوصل إلى النتائج بعد ما يخص التصاميم في قسم “سطح المكتب”، في عددنا هذا مثل ما كان عليه في كل زمان والذي يخص المكاتب ، المستشفيات ، و المنازل ، والمحاكم ، والجامعات ، ومراكز التسوق وما يشابهها .

يتم الاستمرار في النجاحات على الحلبة الدولية في كافة مجالات الهندسة المعمارية التركية التي بدأنا في النظر اليها بشكل متقارب جدا في السنوات الاخيرة . واننا نبارك لهندسة إمرا اروات لحصوله على جائزة أغا هان ، ونبارك لهندسة TOCA المعمارية وهندسة تشاليشير – ارغين اوغلو المعمارية التي تحتل مكانا في مهرجان الهندسة المعمارية العاملة ي . ولقد قمنا بالتوثيق من أجلكم من أجل تعميق قسم “الاشياء الجيدة” خلال حفل التكريم الخاص بجوائز TSMD للهندسة المعارية التاسعة والذي تم خلالها تقديم الجوائز الى اصحابها ووصلت الى حالة تقليدية .

اننا سوف نبدأ بقسم جديد “SMD” لكي يحتل مكانا في مجلتنا اعتبارا من هذا العدد . ويتم تشكيل محتويات هذا القسم من خلال التأثيرات الذي يتم عملها في جميعيات الهندسة المعمارية الحرة للأشخاص الذين يقومون ببذل الجهود للمشاكل ، وتقوية مهنة الهندسة المعمارية والذي يقوم بالانتاج في قسم مهم من اجل عمل مخزون لبنية الجودة في دولتنا . واننا نود ان نتقاسم معكم التأثيرات الاخرى والاخبار الخاصة بالادارة العامة SMD ، وSMD تشاليشتاني الثاني الذي تم عملها في تشاناك قلعة وتصرفاتنا الخاصة برودود الافعال التابعة الى الاعمال الذي يتم تنفيذها في انا شهير والذي هو عبارة عن نسخة من جامع السلمية الموجودة في اديرنة في هذا العدد .

يتم شرح اوكتاي فورال وسزر ايغن وهندساتهم المعمارية ، الذي يأتي على راس المبنى الموجود في قزل اي والخاص بمصرف العقارات القديم واوردو بازار في قسم “الحقوق” التي تحتل مكانا في حقوق التأليف .

اننا نقوم بتهنئة منازل باران ايديل الذي يمتلك جوائز TSMD في الهندسة المعمارية في الفترة 2002-2004 في هذه المرة ، في قسم “الشخصيات” الذي اعطينا لها مكانا في اللقاءات المغلقة ذات الشمولية التي تتعلق بزملائنا في المهنة والذي لا يمتلك حالة النشر في تلك الفترة ولكن تم حصوله على “جائزة الهندسة المعمارية” الذي يتم تكريمه وعمله من قبل TSMD اعتبارا من عام 1992 والى حد يومنا هذا .

اننا نتواجد في مكان واحد مع البنى ذات الجودة أكثر من مرة في هذا العدد ، في قسم “الجديد” الذي نقوم من خلال بعكس البنى الاخرى الخاصة بالقيم والجديدة في تركيا. واننا نقوم بتعريف سوق 5D الذي تم بناؤه حديثا في افانوس والمدرسة العليا للغات الاجنبية في جامعة الاناضول ، ومطار نوري دميراغ في سيواس ، والمركز الثقافي الفرنسي ، المركز الثقافي المغلق للحلبة في انقره والتي كانت صاحبة منزل استضافة بطولة كاس العالم بكرة السلة

سوف نلتقي بكم من اجل شرح هاقان ساغلام وجنيد كورتاي تحت عنوان “مشروع توسع منطقة روهر ميتروبوليتان” في حوض روعر التي كانت تعتبر واحدة من المراكز المهمة جدا في اوروبا في فترة من الزمن وشرح جورلو موطلو تونجا في صفحة المناطق والمتاحف ، ادراك المونتريال التيماتيك : في قسم “كنا هناك ” .

ABONELİK FORMU

Adı / Soyadı : _____
Mesleği : _____
Çalıştığı Kurum : _____
Görevi : _____
Unvanı : _____
Posta Adresi : _____
Posta Kodu : _____ Semt : _____ Şehir : _____
Telefon : () _____ Faks : () _____
E-Posta : _____@_____ URL : _____

☐ İlk Abonelik ☐ Abonelik Yenileme
☐ 4 sayılık abonelik - 20 TL
Fatura Bilgisi ☐ Adıma fatura istiyorum ☐ Firma adına fatura istiyorum
Firma Adı : _____
Adres : _____
Vergi no : _____
Vergi Dairesi : _____

ÖDEME BİLGİLERİ

- ☐ Posta havalesiyle ödeme (Ödeme yaptığınız belgeyi bu form ile birlikte yollayınız).
☐ Banka havalesiyle ödeme (Ödeme yaptığınız belgeyi bu form ile birlikte yollayınız).
☐ Kredi kartı ile ödeme. ☐ Visa ☐ Master Card

Kart No:

BANKA HESAP BİLGİLERİ

Garanti Bankası - Tunalı Hilmi Bağlı Şube
IBAN: TR45 0006 2001 3610 0006 2979 12

Son Kullanma Tarihi: / İmza: _____

Reklam İndeksi

MITSUBISHI PLASTICS	1
ECA SEREL	51
DETAŞ UYGULAMA	ARKA KAPAK
EMO - AYVAZ	77
PIAZZA ÖZ ALÜMİNYUM	ÖN KAPAK İÇİ
EMEK MİMARİ	ARKA KAPAK İÇİ
MOREN	80

doğanın bir parçası...

2006 yılında kurulan doğal taş kaplama projelendirme ve uygulama alanlarında hizmet veren Moren Granit'in Çankaya Ankara adresinde showroom ve Başkent Organize Sanayi Bölgesi'nde 1.000 metrekare kapalı, 1.000 metrekare açık alana sahip fabrikası bulunmaktadır. Cephe kaplamaları, yer döşemeleri, tezgah, banko, şömine kaplamaları, su jeti ile yapılan desen çalışmaları gibi pek çok konuda önemli projelerde yer alan firma, projelendirme-imalat-montaj işlerini üstlenen üç farklı birimin iyi bir ekip çalışması yapması prensibiyle çalışarak en yüksek kalitede hizmet vermeyi amaçlıyor.

Doğal malzemenin en güzel örneklerinden olan taş, yüzyıllar boyu mimarinin en değerli parçalarından birisi olarak önemini korurken; günümüz teknolojisinin verdiği imkanlarla taşa yapılabilen işlemler sayesinde çok daha geniş ürün yelpazesi sunuluyor. Böylesine kalıcı ve değerli bir malzemeyi hizmet olarak sunmanın heyecanı ile hızla büyüyen Moren Granit & Mermer, çok özel projelere imzasını atmaya devam ediyor.

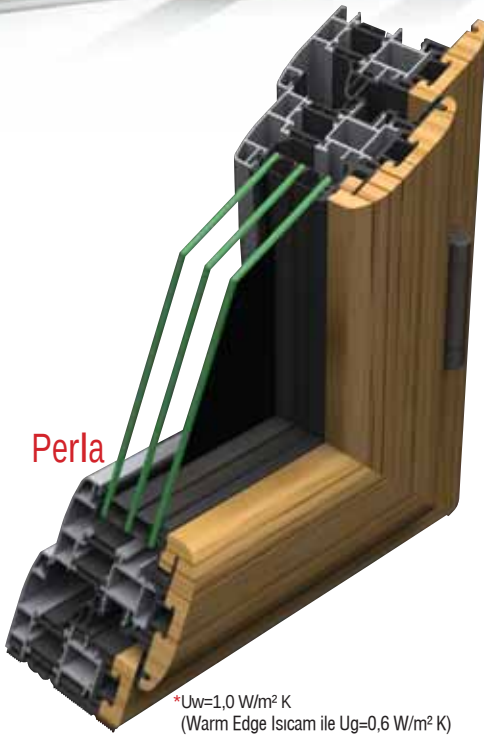
Moren Granit Mermer İnşaat Proje Taahhüt Ticaret Ltd. Şti.
Konrad Adenauer Cd. 592. Sk.
No: 8/2 Çankaya / Ankara
Tel: 0312 490 60 70
Faks: 0312 490 60 14
www.moren.com.tr

Alüminyum Kapı, Pencere ve Sürme Sistemleri

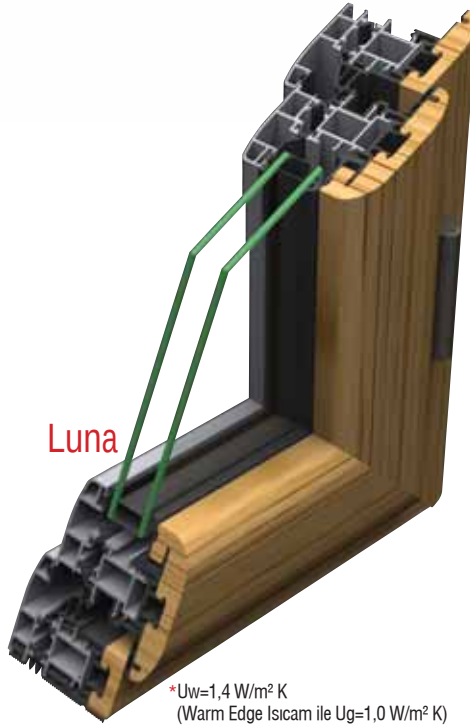
Mükemmel bir ev için alüminyum-ahşap kompoze kapı ve pencereler. Yumuşak çizgileri ile SFERA, sessiz ve sıcak bir yaşam alanı için LUNA, eşsiz yalıtım değerleri ile PERLA serileri ile doğayı evinizle bütünleştirin. Basit ve akıllı tasarımlar ile yüksek ısı yalıtımına sahip kapı, pencere ve sürme sistemleri ile uzun ömürlü ve çevreye saygılı ürünlerimiz yeşil bir dünya ve sizin için artık Türkiye’de.

Perla

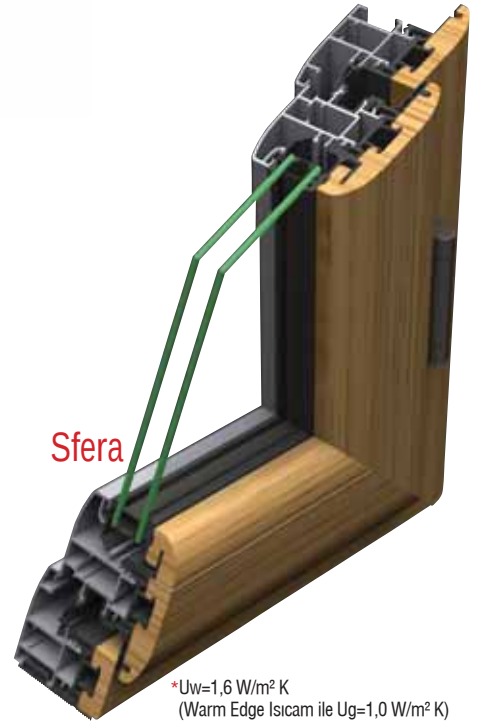
*Uw=1,0 W/m² K
(Warm Edge Isıcam ile Ug=0,6 W/m² K)

Luna

*Uw=1,4 W/m² K
(Warm Edge Isıcam ile Ug=1,0 W/m² K)

Sfera

*Uw=1,6 W/m² K
(Warm Edge Isıcam ile Ug=1,0 W/m² K)

* Isı yalıtım değerleri

EMEK MİMARİ CAM YAPI SİST. LTD. ŞTİ.

OSB Ostim Mahallesi 1232.Sokak No:103 Ostim / ANKARA • Tel: 0312 385 98 21 Pbx • Faks: 0312 385 98 24
www.emekmimari.com • info@emekmimari.com

KOMPOZE TAŞ CEPHE KAPLAMASI

PROJE: TARIM BAKANLIĞI

ŞEHİR: ANKARA

MİMAR: HÜSEYİN KEÇECİ

KULLANILAN
KOMPOZE TAŞ

MERMER AGREGALI
M-083 (KUMLU YÜZEY)

